

Yttranden vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 12 december 2011*§ 2 Interpellation om en samlad långsiktig planering för barnets bästa att eliminera ständiga överbeläggningar på förskolor och föräldrars oro (nr 2011:15)*

Anförande nr 1

Borgarrådet E d h o l m (FP): Fru ordförande! Jag ber att få hänvisa till det utdelade skriftliga svaret.

Anförande nr 2

E w a L a r s s o n (MP): Ordförande! Det var roligt att få svar från borgarrådet. Den här interpellationen skrev jag i juni. Under den tiden har vi haft många diskussioner i olika delar av Stockholms stad om hur det ser ut i förskolan. Vi har också haft en budgetdebatt här i fullmäktige.

I interpellationen tog jag fram två exempel. Jag tog fram situationen på Kungsholmen och situationen i Skarpnäck för att ge borgarrådet någonting att tugga på. Det ser alltså olika ut i olika delar av staden. När jag nu får svaret ser jag att volymökningarna i förskolan och antalet barn per avdelning sjunker från 2006 till 2010 enligt Skolverket. Det tycker vi i Miljöpartiet är bra jobbat. Vi vet ju att fler barnfamiljer kommer till Stockholm för att de gärna vill vara här och tycker att det är en trevlig stad. Det tycker vi också är bra.

Men det ser väldigt olika ut i olika delar av staden. När det gäller till exempel åldern 1–3 år har kommunfullmäktige beslutat att man ska ha 14 barn i barngruppen. Den senaste tertialrapport 2 från stadsledningskontoret visar att här överstiger vi kommunfullmäktiges mål. Man har lyft fram statistik. Jag kan nämna två delar som sticker ut extra mycket när det gäller barn i åldern 1–3 år. Den ena är Kungsholmen där hälften av barngrupperna har fler än 14 barn. Det är 24 av totalt 54 grupper. Den andra är Södermalm där man totalt har 58 grupper med barn 1–3 år. Där har hela 27 grupper fler än 14 barn i den senaste tertialen.

Låt mig också lyfta fram åldern 4–5 år. Hos oss i Skarpnäck har nästan alla barngrupper fler än 18 barn i den gruppen, det vill säga 38 av 46 grupper. I Bromma är det över hälften, 42 av 70 barngrupper. Så ser verkligheten ut.

Här i fullmäktige har vi diskuterat kommunfullmäktiges mål. Barnomsorgsgarantin är lagstiftad, och vi följer den i Stockholm. Men vi följer inte inriktningen på 14 barn per grupp för de små barnen och 18 för de lite äldre barnen i de olika stadsdelarna. Borgarrådet har vid något tillfälle sagt att man ska göra det. Föräldrar har angett att de är väldigt oroliga för hur man ska fullfölja sitt pedagogiska uppdrag när det gäller barnen.

Min fråga är då: Hur ser borgarrådet på föräldrarnas oro när de säger att stadsdelarna inte följer det som kommunfullmäktige har stipulerat?

Vi har fått ett branschråd för förskolan, säger borgarrådet, i svaret. Det är jättebra. Låt mig läsa upp ett brev som vi fick från föräldrarådet i Hammarbyhöjden för en vecka sedan. Skarpnäcks stadsdelsnämnd har ett eget mål på 20 barn i storbarnsgrupperna, vilket borgarrådet har sagt att man inte får ha i Skarpnäck, men det har Skarpnäck fortfarande. Därför är föräldrarna oroliga och säger att det inte är bra med 20 barn i storbarnsgrupperna. Nu har det gått ut en information till samtliga förskolor i Skarpnäck att det blir ytterligare ett barn per förskola i januari. Det innebär att vi igen, trots att vi successivt jobbar ned de här balanserna och får nya förskolor, kommer att ha uppemot 20–21 barn i storbarnsgrupperna från och med januari. Jag menar att det är oacceptabelt.

Jag tycker inte att borgarrådet har svarat på vad vi ska göra för att komma åt de enskilda fallen och vilka konkreta lösningar som finns för att det inte ska bli så här olika i de olika stadsdelarna.

Anförande nr 3

Borgarrådet E d h o l m (FP): Fru ordförande! Tack för interpellationen! Jag vill börja med att be Ewa Larsson om ursäkt för att det har dröjt så länge med svaret. Ibland lyckas saker och ting ramla mellan stolarna.

Nej, det är inte acceptabelt att stadsdelarna hittar på egna mål för barngruppernas storlek. Jag är övertygad om Skarpnäcks stadsdelsnämnd numera förstår detta. Det påpekas också särskilt av finansborgarrådet i tertialrapport 2 att man inte får hitta på egna gruppstorlekar, utan man måste följa det som är sagt i fullmäktige.

Sedan kan barngrupperna naturligtvis variera i storlek över året. Det kommer många fler barn på våren till exempel. Då kan barngruppernas storlek öka något för att sedan minska igen. Faran är när de hela tiden ökar och man inte har en plan för hur de ska minska. Vi ser stor en mycket stor ökning av antalet barn i Stockholm. De senaste fem sex åren har antalet förskolebarn ökat med ungefär 2 000 varje år. Vi öppnar en förskoleavdelning varannan arbetsdag i Stockholm. Den här ökningen har fortsatt. För några år sedan trodde vi att vi vid det här laget skulle ha en utplaning när det gäller antalet förskolebarn, men det sker inte. Vi har både en stark inflyttning och väldigt höga födelsetal fortfarande. Det är en utmaning, precis som Ewa Larsson också vet, att se till att det finns förskoleplatser till alla de här barnen.

Det är också viktigt att man har i god kvalitet i barnomsorgen. Jag tror att det är det som gör att en del stadsdelar hellre stoppar in ett barn till i en barngrupp än alltid startar en ny förskoleavdelning. Man måste också se till att man har utbildad personal. Det är Stockholms akilleshäla, och det har det varit i många år, att vi har en för låg andel förskollärare. Att starta avdelningar utan utbildad personal, förskollärare, är inte heller särskilt bra. Man måste göra den avvägningen ordentligt. Vilket är det bästa i detta enskilda fall? Jag anser att en del stadsdelsnämnder har tagit lite för lätt på uppdraget.

Anförande nr 4

E w a L a r s s o n (MP): Jag är väldigt glad över att borgarrådet säger att det inte är acceptabelt att de olika stadsdelarna har olika regler. Det är egentligen en självklarhet, men det här har handlat om att klara verkligheten. Vi har väldigt många som tycker om att flytta till vår stadsdel. Vi bygger en del, och det kommer nya barnfamiljer. Vi är glada för det. Därför har jag skrivit den här interpellationen. Vi vill ha en långsiktig strategi så att vi får slut på den här situationen. Då måste man ha en strategi som medger flexibilitet.

Vi i stadsdelen har sagt att när vi bygger nytt vill vi att byggaren tar in en förskola i sitt hus eller i sitt område. Vi tycker att det här är bra. Vi har också noterat att borgarrådet tycker att det är bra. Men nu har vi en kristdemokratisk bostadsminister som har föreslagit en utredning där han vill ta bort kraven på byggare. Som exempel säger han att han tycker att kravet att man ska bygga förskola är problematiskt. Han föreslår att man ska utreda det.

Vid de tillfällen när man ska bygga nytt har vi föreslagit, senast nu i Hammarbyhöjden, samtliga partier i stadsdelsnämnden att man också ska inkludera en förskola, men det tycker inte stadsbyggnadsnämnden är okej. Där behövs det också en samordning så att det som vi i stadsdelarna tycker, vilket i det här fallet överensstämmer med vad borgarrådet tycker, också blir verklighet i stadsbyggnadsnämnden. Jag vet inte hur borgarrådet avser att se till att det blir så. Det vore intressant att höra hur man ska göra.

Den andra frågan gäller hur man ska kunna klara det pedagogiska inslaget som borgarrådet var inne på. I det här brevet från våra oroliga föräldrar inför vad som kommer att hända den 1 januari säger de att personalen ofta täcker upp för varandra vid frånvaro. Det får till följd att man kanske inte kan följa den planerade verksamheten. Det är precis det som blir problemet. När någon blir sjuk får man täcka upp. Då kan man inte följa förskoleutbildningen. Det har vi också fått bekräftat från flera håll.

Något annat som vi har fått bekräftat i stadsdelen lokalt är att den grupp som jobbar för oss med olika projekt, den grupp som känner den allra högsta arbetsbelastningen, är våra förskollärare. Här finns det en risk att de flyttar till andra kommuner. Några har till exempel flyttat till Nacka – det vet jag själv – därför att de har rimligare arbetsvillkor. Vi vill inte ha det så att vi inte får behålla dem vi redan har.

Anförande nr 5

Borgarrådet E d h o l m (FP): Fru ordförande! Ewa Larsson säger att stadsdelen måste klara verkligheten ute i Skarpnäck. Det måste man göra i alla våra 14 stadsdelar, och alla har naturligtvis samma krav på sig. Skarpnäcks stadsdelsnämnd är inte den nämnd där antalet barn växer allra snabbast. Det gör det i Hägersten-Liljeholmen. De har klarat att bygga ut förskolorna utan att ändra i planen med 14 respektive 18 barn. Det måste Skarpnäcks stadsdelsnämnd också göra.

Sedan pratar Ewa Larsson om en långsiktig strategi, och det är egentligen det som är det mest väsentliga. Vi måste lyckas bygga ut förskolan på ett sådant sätt att vi både klarar av lokalerna och innehållet. Vi ska ha pedagogiskt utbildad personal till de lokaler som vi öppnar i staden. Då är 2 000 nya barn varje år ganska mycket.

Budgeten för 2012 innebär att vi nu ska skriva in förskoletal i exploateringsärendena på samma sätt som man tidigare har skrivit in parkeringstal. Det är i exploateringsärendena det avgörs vilken typ av verksamhet ska finnas i nybyggnationen. För mig är det fullkomligt självklart att bygger man ett visst antal bostäder i ett område måste man också anta att det flyttar in ett och annat barn i de där husen. Så har det åtminstone varit hittills. Därför behövs det också förskolor.

När det gäller den pedagogiska inriktningen har Stockholms stad haft svårt att rekrytera förskollärare i vissa stadsdelar, inte i alla. Min tes i detta är att när man har många förskollärare är det också enkelt att rekrytera många nya. Har man få förskollärare redan från början är det betydligt svårare att rekrytera nya förskollärare. Det är därför vi skriver extra mycket om detta i budgeten i år. Nu måste de stadsdelsnämnder som har det bekymmersamt med andelen förskollärare hitta en strategi för att få fler. Det kan till exempel innebära att man betalar mer, att man flyttar på förskollärare eller att man ser till att några blir arbetsledare på ett annat sätt än tidigare och hjälper till med rekryteringen på det sättet.

Dessutom tycks nu antalet sökande till förskollärarytbildningen, åtminstone vid Stockholms universitet, öka något. Det är väldigt positivt eftersom det har minskat under många år.

Anförande nr 6

E w a L a r s s o n (MP): Ordförande! Det som är självklart för borgarrådet, att vi ska få in förskolor i exploateringsstalen, är också självklart för Miljöpartiet. Vi bestämmer inte, men vi är glada att vi delar den uppfattningen. Jag nämnde tidigare att när samtliga partier i stadsdelen har föreslagit att vi ska ha förskola har stadsbyggnadsnämnden inte tyckt det, men det ska naturligtvis in redan i exploateringsnämnden. Vi jobbar vidare med det och försöker gemensamt se till att det blir verklighet.

Vi vill ju ha en långsiktig strategi. I Skarpnäcks stadsdel har vi till exempel sex enheter. Vad vi kan se nu har vi mer än 18 barn i alla storbarnsgrupperna i alla sex enheterna. Det är vår verklighet. Efter den 1 januari kommer vi att ha 19–21 barn i storbarnsgrupperna. Lokalerna är desamma, och de är anpassade för mindre barngrupper. Även om vi har möjligheter att ha fler grupper utomhus eller få en halvtid mer pedagog fungerar det ändå inte med den tidigare planeringen. Det kommer fortfarande att vara så att vi bryter mot kommunfullmäktiges riktlinjer även nästa år i Skarpnäck. Jag undrar hur borgarrådet ska hantera det. Det här är ju mot borgarrådets vilja och mot kommunfullmäktiges beslut. Jag har kvar en liten fråga där.

Borgarrådet tog upp Liljeholmen som ett exempel på att man har lyckats bra. Då vill jag påminna om att i senaste tertialrapporten hade de i Liljeholmen 52 grupper med fler än 14 barn mellan 1 och 3 år av 131 grupper. Man hade alltså fler än 14 barn i 52 av sina småbarnsgrupper. Det ser vi i Miljöpartiet allvarligt på.

Anförande nr 7

A b d o G o r i y a (S): Ordförande! Tack för svaret, Lotta Edholm! Jag kunde inte låta bli att gå upp i talarstolen när jag hörde dig prata om att antalet förskollärare ökar och att antalet barn minskar. Ni har pratat om Skarpnäck söder om staden. Låt mig lyfta upp delarna norr om staden. År 2006 var antalet förskollärare i Spånga-Tensta till exempel 45 procent. I dag ligger det bara på 35 procent. Antalet barn i Spånga-Tensta har i genomsnitt legat på cirka fem barn per vuxen. Om jag ska vara exakt var det 4,8 år 2006 när vi lämnade över till den nuvarande borgerliga majoriteten. I dag ligger det på närmare sex barn per person.

Låt mig också gå tillbaka till Skolinspektionen och skolinspektörens senaste rapport. Hon pekar på stora skillnader i Stockholms stad när det gäller kvaliteten i förskolan. Hon pekar bland annat på personalens och föräldrarnas oro. När hon intervjuade dem sade de att antalet barn per grupp har ökat och att personaltätheten har minskat kraftigt. En annan sak som hon pekar på när det gäller Stockholms stad är att det inte finns någon form av konsekvensbeskrivning av det ökade antalet barn per grupp. I hennes intervju med personalen sade de tydligt och klart att de inte har tid för reflexioner över huvud taget och att de har oerhört svårt att omsätta skollagens intentioner i realiteten på grund av de brister som hon har pekat på tidigare.

Jag undrar vad den borgerliga majoriteten kommer att göra för att åtgärda de fel och brister som Skolinspektionen pekade på nyligen.

Anförande nr 8

Borgarrådet E d h o l m (FP): Fru ordförande! Först vill jag komma med lite statistik. När Socialdemokraterna lämnade makten 2006 var det 16,6 barn per avdelning i snitt i Stockholm. År 2010 var 14,7. Det är Skolverkets egna siffror. Det finns inga som helst belägg för att barngruppernas storlek har ökat generellt sett. Däremot finns det en del stadsdelar där man har för många grupper med fler än 14 respektive 18 barn. Spånga-Tensta är såvitt jag vet inte en sådan stadsdel.

Däremot har Spånga-Tensta, precis som Abdo Goriya säger, problem med andelen förskollärare. Det har vi över hela staden. Andelen förskollärare har inte ökat, utan den har legat helt stilla. Där måste vi helt enkelt bli bättre.

Men det är roligt att det verkar som om Stockholms universitet nu har fått ett ökat söktryck till förskollärarytbildningen eftersom utbildningen har lagts om helt och hållet. Jag tycker att det är allvarligt att Skolinspektionen riktar den kritik man gör mot framför allt andelen förskollärare. Det är en berättigad kritik. Vi måste jobba mycket hårdare med det.

Däremot vet vi att föräldrarna i Stockholm är mycket nöjda med förskolan. Det finns ingen kommunal verksamhet som är så populär och som får så höga betyg som just förskolan i Stockholm. Den får betydligt högre betyg än många andra verksamheter som vi bedriver. Men icke desto mindre måste vi göra någonting åt andelen förskollärare. Då kommer kvaliteten också att förbättras. Det är jag helt övertygad om.

Anförande nr 9

A b d o G o r i y a (S): Jag har ingen anledning att misstro den siffra som Skolverket har angett och som du nämner, Lotta. Jag har försökt att undersöka detta. Jag har försökt att ringa Skolverket och skolutbildningen, men jag har inte lyckats få någon form av kontakt med de tjänstemän som är ansvariga. Men när jag tittade såg jag, med hänvisning till den siffra som du anger i ditt svar, att mellan 2007 och 2008 har antalet barn minskat med ca 2 procentenheter. Det är en ganska orimlig siffra.

När det gäller föräldrarnas nöjdhet står det faktiskt tydligt och klart i Skolinspektionens rapport att de föräldrar som de intervjuat är mycket oroliga över att antalet barn har ökat och att det är för få vuxna som jobbar med de här barnen. Jag hoppas verkligen att du noga läser det skolinspektören har skrivit senast. Där står det tydligt och klart om den oro som föräldrarna, och även personalen, uttrycker på grund av det ökade antalet barn per grupp i de flesta förskolor som vi har i Stockholms stad.

§ 3 Interpellation om stadens vägran att åstadkomma ett gemensamt kösystem för kommunalt och enskilt driven förskoleverksamhet (nr 2011:16)

Anförande nr 10

Borgarrådet E d h o l m (FP): Fru ordförande! Jag ber att få hänvisa till det utdelade skriftliga svaret.

Anförande nr 11

J a n V a l e s k o g (S): Först ska jag konstatera att den förra interpellationen var skriven i juni. Min är faktiskt skriven i mars. Jag har väntat i nio månader. Det tycker jag faktiskt är orimligt lång tid för en interpellation. Jag hoppas att vi kan få en förbättring på den fronten när det gäller tidsutdräkten. Jag ska i alla fall tacka för svaret på interpellationen, som handlar om varför majoriteten i allmänheten och borgarrådet Lotta Edholm i synnerhet i praktiken motarbetar ett införande av en gemensam förskolekö i Stockholm där både kommunala och alla enskilt drivna förskolor finns med.

Nu har många enskilt drivna förskolor egna köer, vilket tyvärr är en viktig orsak till att flera stadsdelsnämnder får mycket svårt att planera för barnomsorgen. Man vet inte hur många barn som står i de här köerna till enskilt drivna förskolor. Det leder till att stadsdelarna ofta missar att bygga tillräckligt med förskoleplatser. Att vi inte har en gemensam förskolekö är också en orsak till att hundratals barn inte får en förskoleplats i närheten av hemmet eller i värsta fall får vänta mycket längre på en förskoleplats än vad föräldrarna önskar.

Stadsdelarna säger själva att man på grund av den här politiska lösningen inte kan planera och bygga på ett vettigt sätt. Det anser faktiskt även borgerliga politiker som är aktiva lokalt i stadsdelarna. Andra borgerligt styrda kommuner i länet som Nacka till exempel har bränt sig på förskoleköer som var separerade och därefter tvingat de privata förskolorna att vara med i samma kö. Där har man tagit ställning för föräldrarna framför ägarna av många av stadens privata förskolor, men det vill inte borgarrådet Edholm göra. Man undrar verkligen var lojaliteten ligger hos det borgerliga styret här i Stadshuset.

Argumenten mot en gemensam kö som jag får i interpellationssvaret tycker jag är mycket svaga. Först svarar borgarrådet att ett skäl till att de privata förskolorna inte ska tvingas med i det kommunala kösystemet är att det finns en utbredd oro för de tekniska problem som systemet fortfarande har. Men det finns inga tekniska problem med kösystemet. Det har påtalats mindre problem, men de marginella problemen åtgärdas omedelbart. Om det nu skulle ha funnits tekniska problem borde det vara borgarrådets ansvar att se till att dessa blir åtgärdade omgående i stället för att, som jag tycker att man gör nu, gömma sig bakom en helt obefogad oro från några av de privata anordnarna. Det är en mycket märklig inställning till ett påhittat problem som borgarrådet visar upp.

Borgarrådets andra argument mot en gemensam kö är att vissa föräldrakooperativ kräver arbetsinsatser av föräldrarna och att förskolor med viss religiös eller pedagogisk inriktning utgör ett hinder mot en gemensam kö. Det är också felaktigt i sak. De förskolor som kräver arbetsinsatser har naturligtvis detta som en del av sin profilering. Det får naturligtvis de föräldrar som väljer denna skola acceptera och förhålla sig till. Vi har ju valfrihet om man vill ha sina barn på en sådan förskola eller inte. Några av dessa förskolors intresse av att välja rätt föräldrar och barn får inte vara viktigare än att få ett fungerande kösystem i Stockholm.

Borgarrådet för också fram att religiösa eller pedagogiska skolor skulle utgöra ett hinder. Det är också märkligt. Det finns förarbeten till skollagen där det står: Det måste kunna godtas om föräldrar vill tacka nej till ett erbjudande om plats i till exempel en verksamhet med en viss konfessionell eller pedagogisk inriktning som föräldrarna inte delar. Det är förarbeten till skollagen, och dessutom någonting som vi har ett ärende om på torsdag i utbildningsnämnden, där detta är inskrivet när det gäller reglerna för intag på plats i förskola med pedagogisk omsorg. Det tycker jag att borgarrådet borde känna till.

Borgarrådet hävdar också att det inte finns någon risk för att barn med behov av särskilt stöd kan nekas plats på enskilt drivna förskolor med egen kö. Det är möjligt att det i praktiken inte har varit några sådana problem, men bara det faktum att man har olika kösystem gör att man öppnar för att enskilt drivna förskolor med hänvisning till interna kösystem som inte redovisas öppet kan dribbla bort barn som har särskilda behov som kanske kostar mer att ta hand om på skolan. Men det är väl mer troligt att föräldrar med sådana barn undviker enskilt drivna förskolor just för att det saknas öppenhet och transparens i de här kösystemen.

Slutligen hävdar borgarrådet att det branschråd med företrädare för kommunala och enskilt drivna förskolor som nu ska starta är lösningen på det här kökaoset på något sätt. Men det har ingen beslutanderätt, utan det blir mer ett allmänt diskussionsforum. Med tanke på att den politiska viljan att åtgärda detta helt saknas från majoritetens sida, utan man till och med för fram helt irrelevanta argument mot, verkar förutsättningarna de sämsta tänkbara.

Anförande nr 12

Borgarrådet E d h o l m (FP): Fru ordförande! Ingen skulle vara gladare än jag om fler och fler också enskilt drivna förskolor ansluter sig till den elektroniska gemensamma kön. Ungefär 20 procent av de här förskolorna är anslutna till systemet i dag, och det ökar dag för dag. De som har enklast att gå med och som ser det här som ett system som lätt ger dem barn och minskad administration och så vidare är de ganska stora förskoleanordnarna. Pysslingen har till exempel med sina förskolor. Medan till exempel föräldrakooperativ tycker att det är besvärligare att vara med i en gemensam kö där man får ett barn tilldelat sig. Man har ganska små enheter, och man är naturligtvis beroende av att föräldrar är engagerade i verksamheten. Har man ett gemensamt system innebär det de facto att förskolorna åtar sig att ta emot det barn som står först i kön just till den platsen oavsett om föräldrarna är intresserade av att

delta i verksamheten eller inte. Detsamma gäller naturligtvis förskolor som har en annan pedagogisk inriktning eller religiös inriktning. Det här måste vi lösa innan vi bestämmer oss för om vi ska tvinga in samtliga förskolor i ett sådant system.

Vi har faktiskt haft tekniska problem med förskolekön. Det har varit ett antal artiklar om förskolor som har varit med i den gemensamma kön och som inte har fått några barn därför att det inte har fungerat, därför att de har fått felaktiga uppgifter eller därför att personal har lagt in dem alldeles för sent i kön. Detta måste lösas innan vi kan ta ett steg vidare.

Det är sådana svårigheter som det här branschrådet får diskutera. Men principen att vi ska ha en gemensam kö, och vi har en gemensam kö, tycker jag att vi alla ska anamma. Jag tycker att det är bra med en gemensam kö. Jag tycker också att det är bra att fler och fler förskolor faktiskt ansluter sig till den kön.

Anförande nr 13

J a n V a l e s k o g (S): Men detta är mest läpparnas bekännelse. Det finns ingen gemensam kö. De skäl som anförs här håller inte, som jag tidigare redovisat. Jag tycker att Lotta Edholm bör prata med förvaltningen. Det finns inga som helst tekniska problem. De som fanns var marginella, och dem har man löst. Det var ett tag sedan, och det borde vara väl känt. Det finns inga tekniska problem.

När det gäller föräldrars rätt att säga nej till förskolor med religiös inriktning eller någon annan specialpedagogik – det kan vara ett kooperativ som också har det – står det i förarbetena till skollagen att man har rätt att säga nej, och i det ärende som vi ska besluta om på torsdag i utbildningsnämnden har man skrivit ned exakt samma sak. Där är det inte heller några problem.

Det är väl bra att det införs ett branschråd som kan diskutera och ha erfarenhetsutbyte. Jag tycker att det är alldeles utmärkt, men där löses inga problem så länge det finns en hel del enskilt drivna förskolor som inte vill vara med i den gemensamma kön och det finns politiker i majoriteten som inte vill tvinga dem att vara med, vilket man dock har gjort i andra borgerligt styrda kommuner i länet. Där fungerar det alldeles utmärkt trots borgarrådets invändningar.

Det är helt obegripligt att anföra detta med formella problem när det gäller att kunna säga nej eller tekniska argument. Det har inte med saken att göra. Det är bara att komma till skott, visa lite beslutskraft och inte vara rädd för att bli ovän med en och annan ägare eller innehavare av en enskilt driven förskola.

Anförande nr 14

Borgarrådet E d h o l m (FP): Fru ordförande! Föräldrar har naturligtvis rätt att säga nej till en plats i en förskola som har en viss pedagogisk eller religiös inriktning eller, anser jag också, ett föräldrakooperativ om man får det som förstahandserbjudande och inte får ja från någon annan förskola där man har krävt att få ha sitt barn i. Men ett sådant system måste utvecklas. Det är orimligt att säga att alla förskolor ska vara

med i systemet och tro att de får barn genom systemet, och sedan kan föräldrarna tacka nej på vissa villkor, om man inte har gjort detta klart från början. Det måste i så fall göras ett system för vad vi anser vara rimligt att tacka nej till och vad vi anser vara orimligt att tacka nej. Det här handlar om de så kallade garantiplatserna, det vill säga när en förälder inte har erbjudits en plats på någon av de fem första förskolorna som man har valt att ha sitt barn i. Vi har ju en situation med ganska många barn just nu i Stockholm.

Jag kan bara säga att de tekniska problemen faktiskt finns. Man har inte riktigt löst dem än. Det finns nu en plan för hur man ska se till att man får det som brukar kallas för en användarwebb, det vill säga att förskolorna själva tar in sina barn från den gemensamma kön. I dag är det en köhandläggare på respektive stadsdelsnämnd som gör detta. Den dagen som vi får en gemensam användarwebb, det vill säga att varje förskola själv kan plocka sina barn från kön utifrån det val som föräldrarna har gjort, kommer väldigt mycket av detta att vara löst, men i dag är det inte det.

Det finns en rad faktorer som talar emot att tvinga in alla, men däremot ser jag nu att det är fler och fler förskolor som ansluter sig. Ersättningen från Stockholms stad per barn är också högre för dem som ansluter sig än för dem som står utanför eftersom de förskolorna tar ett ansvar för den gemensamma förskolesituationen i Stockholm.

Anförande nr 15

J a n V a l e s k o g (S): Jag tycker att man har ett politiskt ansvar att fråga sig vad som är det största problemet med barnomsorgen. Är det att det kan vara en inkörningsperiod innan man har fått ett system där enskilt drivna förskolor också kan skriva in sig köerna? De här tekniska problemen kan vi glömma, för de finns inte. Det säger utbildningsförvaltningen helt klart. Men en inkörningsperiod behövs. Är detta det största problemet? Synd att inte Norrmalms ordförande är kvar. Jag såg henne tidigare här. Hon skulle kunna intyga vilka problem det är i en innerstadsstadsdel som Norrmalm att planera för barnomsorgen när man inte har en aning om hur föräldrarna söker eftersom det inte finns en gemensam kö. Man vet inte hur många som söker till de enskilt drivna förskolorna, och man missar att bygga ut. Det finns flera problem i innerstaden, men det är ett skäl som man anför och som också de borgerliga politikerna i stadsdelen och på andra ställen har anfört.

Men borgarrådet har snöat in på detta att det skulle vara tekniskt avancerat att få det här att fungera. Det fungerar utmärkt i andra stadsdelar. Man ska självfallet ha en inkörningsperiod, men det är helt obegripligt att detta ska anföras som ett argument. Av det senaste inlägget att döma tycker jag ändå att det verkar som om borgarrådet håller med om att det inte är några problem med religiösa friskolor eller förskolor med en speciell pedagogisk inriktning så länge föräldrarna har rätt att säga nej. Det kan också vara andra krav som ställs, som borgarrådet också säger, och då ska man som förälder kunna säga nej om det inte passar. Då har man löst det problemet också. Vi beslutar dessutom om de reglerna nu på torsdag.

Det är någon annan lojalitet som är helt obegriplig för mig. Det är då inte lojaliteten till våra stadsdelar eller till de tusentals föräldrar och barn som är berörda, utan det är någon annan lojalitet, och den här helt obegriplig för mig.

Anförande nr 16

Borgarrådet E d h o l m (FP): En gemensam kö har man bland annat för att det ska vara lätt för föräldrarna att välja och för att minska på administrationen. Det behövs färre anställda för att administrera kösystemet. Men om man har väldigt många avsteg från detta, om man ska göra avsteg för Montessori, Waldorf, Ur och Skur, religiösa friskolor och olika typer av föräldrakooperativ, innebär det de facto att man får precis samma problem som man har i dag, nämligen att man inte har en kontroll på hur stor kön egentligen är. Jag menar att detta måste lösas innan man kan säga att alla ska vara med, annars kommer problemet att vara precis lika stort som det är i dag.

De tekniska problemen finns. Jag är helt övertygad om att de kommer att lösas. Det som är bra är faktiskt att andelen förskolor som väljer att vara med i det gemensamma kösystemet ökar hela tiden. De förskolorna får också mer betalt per barn för att de faktiskt tar ett gemensamt ansvar för att uppfylla barnomsorgsgarantin. Det får inte de förskolor som står utanför.

§ 4 Interpellation om moderaternas nya syn på vad som kan vara betydande olägenhet vid ombyggnation (nr 2011:20)

Anförande nr 17

Borgarrådet K e v i u s (M): Jag hänvisar till det utdelade svaret.

Anförande nr 18

Borgarrådet R u d i n (S): Ordförande, fullmäktigeledamöter och åhörare! Med anledning av att Regina hänvisade till det utdelade svaret vill jag till att börja med tacka för detta svar. Jag skulle också vilja beklaga en liten fadäs som fanns i min interpellation, nämligen att jag skrev att ärendet berördes i ett beslut den 16 februari 2010. Det stämmer inte, för det rörde sig om den 16 februari 2011 då du satt som ordförande. Svaret du skriver, att det var den förra ordföranden som fattade det här beslutet, stämmer inte. Min interpellation föranleddes av att jag ser att det sker en förskjutning i prövningarna av de här ärendena i stadsbyggnadsnämnden. Det är därför jag frågar.

I den här interpellationen står det klart och tydligt vad det handlade om första gången jag uppmärksammade detta, men det har hänt flera gånger. Det gäller Dalslandsgatan, Halvmilen 3. Där hade det kommit in en ansökan från en bostadsrättsförening om att få bygga balkonger. Här anfördes av stadsbyggnadskontoret, som har att väga samman olika intressenters synpunkter, att detta var att anse som en betydande olägenhet för grannar i andra fastigheter i omgivningen. I debatten inför det här beslutet hänvisade Moderaterna till att det här var en bostadsrättsförening som hade ansökt och bostadsrätter var inte så känsliga för detta eftersom det enda som skulle komma att hända var att prismekanismen på bostadsmarknaden skulle göra att lägenheterna så småningom skulle komma att värderas utifrån det. Om det är en balkong eller inte, om det är trångt och om det leder till att man får ökad insyn får man helt enkelt ta när man bor i innerstaden.

Det här ärendet är inte ensamt. Det finns andra ärenden där samma typ av bedömning sker. Bakom mig på skärmarna ser ni resultatet av det här beslutet. Det här fotografiet är taget inifrån sovrummet hos grannen som överklagade ärendet och som fick balkongen snett ovanför sin egen huvudkudde. Den som bor där har skrivit till oss i nämnden. Han säger att problemet egentligen inte är att det kom en balkong på kåken bredvid, utan problemet var just vinkeln som uppstod och som gör att man tittar rakt ned i deras sovrum.

Som mycket riktigt hade påpekats från kontoret var det här att betrakta som en sanitär olägenhet. Det valde Moderaterna att gå emot, och man beviljade det här bygglov. Sedan gick det här till ett överklagande hos länsstyrelsen. De valde att inhibera beslutet med omedelbar verkan eftersom de såg att det här inte alls stämde överens med de direktiv som plan- och bygglagen anger.

Varför är det här så viktigt? Det beror helt enkelt på att vi har väldigt många sådana här ärenden i stadsbyggnadsnämnden. Det berör många människor. Det är många bostadsrättsföreningar som just nu räknar på hur man kan förbättra sina marknadsvärden och hur man får till stånd mer kvadratmeteryta. Det inte ovanligt att vi har den här typen av balkongärenden. Man kan inte resonera på det sätt som Moderaterna gör och säga att marknadsmekanismen får reda ut det här i efterhand. Enligt plan- och bygglagen måste vi göra den här prövningen om det är en olägenhet för omgivningen eller inte. Vi måste vara ett slags garant för dem som inte blir hörda innan bygglov ges så att det inte sker tokiga saker.

Den som fick sitt sovrum förstört på det här sättet hördes aldrig om den här byggnationen av det skälet att det var en bostadsrättsförening som ansökte. Då hörde man med bostadsrättsföreningen i grannfastigheten och inte med de enskilda lägenhetsinnehavarna. Resultat blev då att en enskild medborgare drabbades på det här sättet. Meddelandet efter det att stadsbyggnadsnämnden hade fattat beslut kom dessutom via ett kungörande i en annons. Det kom inte ens ett meddelande hem om detta. Därför missade den här lägenhetsinnehavaren det. Skälet till att lägenhetsinnehavaren uppmärksammades på att en balkong uppfördes i det här tokiga läget var att man helt enkelt började borra i väggarna utanför sovrummet.

Summa summarum är det en medborgare som inte har blivit meddelad om att det ska byggas en balkong utanför lägenheten, snett ovanför huvudkudden, som blir varse detta genom att man börjar borra i betongen precis inne i sovrummet. När man börjar undersöka detta bygger allting på att Moderaterna har bestämt sig för att driva en linje som inte stämmer överens med vad stadsbyggnadskontoret har tyckt eller vad länsstyrelsen har tyckt. Därför skrev jag den här interpellationen.

Min fråga till dig, Regina, är: Är det här ett exempel på en ny syn hos Moderaterna? Vem kompenserar i så fall de lägenhetsinnehavare som drabbas av sjunkande bostadsrättspriser på grund av tillämpningen av den här nya ordningen?

Anförande nr 19

Borgarrådet K e v i u s (M): Väldigt många stockholmare drömmer om en balkong. Väldigt många ansöker om bygglov för en balkong. Den stora frågan är: När passar det med en balkong och när passar det inte med en balkong? Plan- och bygglagen innehåller en hel del regler om när det är en olägenhet och när det är insynsproblem. Det är olika intressen som vi i stadsbyggnadsnämnden hela tiden måste väga mot varandra. Det handlar om någons dröm mot någons insyn. I det fall som du visar upp tycker jag att man borde ha varit tydligare med att det behövs insynsskärmar.

Det är också intressant att enligt den nya plan- och bygglagen ska bygglov kungöras. Enligt den förra plan- och bygglagen var det så att när en stockholmare ansökte om bygglov för en balkong som var planenlig, det vill säga att detaljplanen medgav bygglov för balkong, behövde man inte kungöra det. Nu finns det en möjlighet att kungöra. Det är också intressant att man ibland i en bostadsrättsförening kommer överens om en hel del balkonger som man ansöker om, och sedan dyker det upp problem efteråt.

Vi har också problemet där det finns två olika bostadsrättsföreningar där den ena bostadsrättsföreningen har fått balkonger medan den andra inte får balkonger. Anledningen till att jag vill berätta om detta är att det är rätt komplext. När passar det, och när passar det inte? Jag tycker att vi ska fortsätta att föra den här diskussionen i stadsbyggnadsnämnden. När passar det, och när passar det inte? När ska vi kräva att insynsskärmar monteras upp?

Anförande nr 20

Borgarrådet R u d i n (S): Fru ordförande! Tack för dina synpunkter på detta, Regina! Jag tycker att det är rimligt att man kan sammanväga den praxis som finns inom bygglovshanteringen i staden och låta kontoret göra den bedömningen av om det är att betrakta som olägenhet för omgivningen eller inte. De har hela tiden den här typen av ärenden på sitt bord. När det kommer en sådan här sammanvägning av kontoret på nämndens bord tycker jag egentligen inte att stadsbyggnadsnämnden ska diskutera huruvida det här kan vara en olägenhet eller inte i varje enskilt ärende. Jag tycker att man, precis som plan- och bygglagen föreskriver, ska kunna se att den typen av sammanvägningar leder till att man är mer restriktiv i lägen där balkonger riskerar att, som i det fallet, skapa problem för de omkringboende bostadsägarna.

Om man tänker sig det undantagsfall som vi pratar om där nämnden fattar ett beslut som riskerar att skapa betydande olägenhet för omgivningen menar jag att det inte räcker med att kräva att man ska kungöra detta. Allmänheten är inte läsare av Post- och Inrikes tidningar. Man är inte hela tiden orolig för att något beslut ska fattas som berör ens egen nattsömn eller ens egen lägenhet. Man måste kunna vara trygg i att man vet om huruvida något sådant här väsentligt inträffar.

Jag tycker att det vore mycket en bättre ordning om staden ombesörjde att man hörde med de grannar som är berörda, det vill säga direkt med varje enskild lägenhetsinnehavare. Det räcker inte med en annons, som i dag, och det räcker inte heller med att höra med bostadsrättsföreningen. Bostadsrättsföreningen kan vara väldigt stor och inte alls kommunicera med alla sina lägenhetsinnehavare. Jag tycker att man ska kunna känna sig trygg i den meningen att man inte ska behöva oro sig för att kommer att uppföras en balkong rakt utanför fönstret utan att man känner till det.

Därför var min fråga också, som jag inte tycker att jag har fått något svar på, i den här interpellationen om den moderatledda regeringen har någon uppfattning om hur vi kan ordningsställa en sådan information till grannar för att möjliggöra ett överklagande för den som drabbas och en möjlighet för grannar att höras innan ett beslut fattas i de fall det är möjligt.

Anförande nr 21

Borgarrådet K e v i u s (M): Jag vill vara tydlig och säga: Nej, det inte en ny syn, men vi vill pröva varje bygglovsärende för sig. Det går inte, som Tomas Rudin gör här, att mer eller mindre dra alla balkonger över en och samma kam och säga att det här med balkonger inte är bra för det skapar problem. Vi skojade i dag om att du är den enda här i Stadshuset som har en balkong på detta vackra hus. Jag vet inte om ni

känner till det. Det finns en balkong från ett kontorsrum i det här huset och det rummet är Socialdemokraternas.

Vi vill vara tydliga med att när någon söker bygglov för en balkong handlar det också om en dröm. Frågan är om vi ska säga nej till vissa drömmar. Ja, om det innebär olägenheter för en annan. När inträffar det? Det handlar om att väga olika intressen mot varandra. Det handlar om att lyssna på stadsbyggnadskontorets experter. Vi lyssnar väldigt mycket på experterna på stadsbyggnadskontoret. Det handlar också om att vi ibland kanske ska vara tydliga och säga att man måste sätta upp insynsskärmar, men vi kommer inte att kategoriskt säga nej till balkonger.

Vi tror att den nya plan- och bygglagens regler när det gäller att bygglov måste kungöras räcker väldigt långt. Tidigare har det varit så att alla de som drömmer om en balkong har fått vänta i flera år på att över huvud taget få svar på vad som händer med det överklagade bygglovet. Jag tror att man måste göra frågan lite mer komplex än att bara, som Tomas Rudin, säga att här kan vi inte tillåta balkonger eftersom det blir insyn. Det handlar snarare om hur vi kan lösa detta.

Anförande nr 22

Borgarrådet R u d i n (S): Fru ordförande! Jag står inte här och säger att jag är emot balkonger. Tvärtom är balkonger oerhört trevligt. Vi har en däruppe där jag jobbar, precis som du säger. Tack och lov har inte någon här i Stadshuset ansökt om att få bygglov för att uppföra en balkong i ett olämpligt läge. Det jag vänder mig emot i den här frågan är just vad som händer när man ansöker om att uppföra en balkong i ett olämpligt läge. Det är där plan- och bygglagen så tydligt beskriver att det ska göras en sammanvägning. Är det en olägenhet ska man dels pröva frågan, dels avslå ansökan.

Jag tacksam för det besked du lämnar. Moderaterna har inte någon ny syn på detta. Det är bra. Då kan vi hänvisa till det i stadsbyggnadsnämnden när de här prövningarna kommer upp. Det är alltså inte så att det är lättare i dag än vad det var tidigare.

Det andra är något som jag återkommer till. Där kan man möjligen säga att vi tycker olika. Jag håller inte med om att plan- och bygglagens besked om att sådana här ärenden ska kungöras skulle räcka. Kungörelser är det allra minsta kravet man kan ställa, men det är inte så stockholmarna läser Post- och Inrikes tidningar. Man tycker att det är självklart att man kan ha koll på en sådan här sak. Jag tycker att det skulle vara en ganska enkel informationsrutin att inrätta i staden att man skickar ut information till berörda parter runt omkring när man beviljar sådana här bygglov som riskerar att uppfattas en olägenhet för omgivningen. Det vore ganska enkelt. Då skulle vi slippa, som du också skriver i ditt svar, att överklaganden av sådana här beslut sedan överprövas av länsstyrelsen.

I det här fallet är bygglovet inhiberat, men balkongen finns där. Om nu länsstyrelsen kommer fram till, vilket jag inte tror är helt osannolikt med tanke på hur bilderna ser ut, att man ska upphäva bygglovet har ni med ert beslut orsakat den stackars

bostadsrättsinnehavaren en enorm ekonomisk skada eftersom man då är tvungen att ta bort balkongen. Det är ett tveeggat resonemang att säga att alla har rätt till balkonger eller att det är så positivt med balkonger. Man måste väga det mot varandra i varje enskilt fall. Det är det jag efterlyser.

Jag tackar för svaret. Jag tycker att det har varit klargörande. Jag hoppas att vi ska kunna hitta fram till en form där vi på ett vettigare sätt kan börja informera medborgare som riskerar att drabbas. Framför allt måste vi fortsätta att tillämpa den ordningen att vi använder oss av kontorets kunskaper om vad som är praxis inom området.

Anförande nr 23

Borgarrådet K e v i u s (M): Jag ska inte återupprepa mig, men eftersom jag vet att man många stockholmare lyssnar på detta och kanske själva går i bygglovstankar vill jag säga att om man börjar bygga något utan att ha fått ett bygglov som har vunnit laga kraft tar man en risk. En del bostadsrättsföreningar tar risker. De väntar inte in att bygglovet har vunnit laga kraft. Det är ett risktagande. Om ett beslut upphävs eller inhiberas och helt enkelt inte vinner laga kraft kan man vara tvungen att återställa.

*§ 7 Muntlig frågestund**Fråga nr 1. Bredbyskolan, nedläggning*

Anförande nr 24

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Min fråga till borgarrådet Edholm handlar om varför Bredbyskolan i Rinkeby läggs ned trots att den just har upprustats.

Bredbyskolan har kapacitet för ungefär 400 elever. I dag går det ungefär 240 elever där. Vad detta bortfall beror på är till viss del en aktiv flytt av elever från Bredbyskolan. Bredbyskolans idrottshallar, NO-salar och slöjdsalar har upprustats ordentligt. Man har fräschat upp matsalen och har nu en fin och väl fungerande skola.

Trots detta väljer nu ansvarigt borgarrådet att lägga ned skolan. Varför, Lotta Edholm, lägger ni ned en skola som precis har upprustats när det kommer att bli brist på platser i framtiden?

Anförande nr 25

Borgarrådet E d h o l m (FP): Varför väljer vi att lägga ned Bredbyskolan trots att den har rustats upp? Alternativet har varit att i stället lägga ned Kvarnbyskolan, Knutbyskolan eller Askebyskolan. I Rinkeby-Tensta, om man ser det som ett område, finns det i dag ungefär 1 000 grundskoleplatser för mycket. De kommande tio åren anser planerarna att antalet barn i de här åldrarna kommer att öka med ungefär 300 i hela Rinkeby-Tensta. Enbart i Rinkeby kommer antalet barn under tio år att öka med ungefär 90 barn. Det kan naturligtvis bli lite mer beroende på nybyggnation och så vidare, men sanningen är att vi har ett väldigt stort överskott av skollokaler.

Därför har utbildningsförvaltningen föreslagit att lägga ned den skola som har det minsta antalet elever i förhållande till antalet platser, och det är Bredbyskolan. Ungefär 60 procent av platserna där är upptagna. Genom att göra den här nedläggningen kan man också öka antalet elever i de omkringliggande skolorna och på det sättet också anställa fler lärare.

Det är bakgrunden, och det är klart att alla normalt funtade människor tycker att det är tråkigt att lägga ned skolor. Stockholm växer så det knakar, och de enda områdena i Stockholm där antalet barn inte växer särskilt starkt de kommande tio åren är södra Järva, norra Järva och Vantör. I övriga områden i staden växer antalet barn väldigt kraftigt, men inte i dessa områden.

Anförande nr 26

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Lotta Edholm var i slutet av sitt svar inne på att Stockholm växer så att det knakar. Det kan vi alla hålla med om, men när är det

vettigt att skolpolitiken är någonting större än bara för Rinkeby? Jag kunde ha ställt den här frågan till ytterstadsborgarrådet, men jag valde dig, för när det gäller valfriheten och rätten att välja skola handlar det också om rätten att få välja en kommunal skola. Det handlar om rätten att få en god utbildning i sin uppväxtmiljö. Vi vet hur viktigt det är att satsa på utbildning just i Rinkebyområdet, och med hela det precis närliggande nya Ursviksområdet skulle det förvåna mig om inte underlaget för elever kommer att öka.

Anförande nr 27

Borgarrådet E d h o l m (FP): Självklart lägger man inte ned skolor för nöjes skull, utan det gör man för att det anses nödvändigt för att det helt enkelt är för få elever. I området finns ytterligare tre låg- och mellanstadieskolor: Askebyskolan, Knutbyskolan och Kvarnbyskolan som alla ligger väldigt nära Bredbyskolan och där barnen också kan gå. De skolorna är heller inte fulla, med undantag just för Askebyskolan.

Vågar man inte lägga ned en skola innebär det sannolikt att elevunderlaget minskar i skola efter skola. Det behöver inte bara drabba Bredbyskolan, utan det kan även drabba de andra skolorna, och då står man och betalar och använder skolpengen till tomma lokaler. Jag tycker att det är ett felaktigt sätt att använda pengarna, även om jag tycker att det är otroligt trist att vi har hamnat i det läget att vi måste lägga ned Bredbyskolan.

Anförande nr 28

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Det är trist att lägga ned skolor – ja, det är det. Bredbyskolan har under de senaste åren rustat upp idrottshallarna och slöjdsalarna. Man har en modern NO-sal, man har fräschat upp matsalen och man håller just nu på att byta ut fönster till treglasfönster. Den satsningen har vi gjort, så vi har fullgoda lokaler i Bredbyskolan.

I Rinkeby i stort har Arbetsförmedlingens kontor stängt, Försäkringskassans kontor har stängt, Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning har flyttat till Kista och man har avvecklat en del av husen. Servicehus för de äldre och äldreboenden flyttar till Kista, bankomaterna är ur funktion, affärerna i centrum har det kämpigare. Allt det här, Lotta Edholm, tillsammans med att ni dessutom vill lägga ned en skola, är för dåligt. Ni tror inte på ytterstaden. Värna Rinkeby!

Anförande nr 29

Borgarrådet E d h o l m (FP): Jag kan bara konstatera att Socialdemokraterna är helt ansvarslösa. Ni vill satsa 4 ½ miljoner kronor på hyra för tomma lokaler. De pengarna hade man kunnat använda till lärare, fritidspedagoger och annan personal i stället. Man måste ibland när det saknas elever i ett helt område, som Rinkeby och Tensta, våga lägga ned lokaler och i stället använda pengarna till pedagogisk verksamhet.

Norra och södra Järva och Vantör är de enda delarna i staden där elevunderlaget inte ökar. Jag tycker att det är ansvarslöst att bara stolpa på som om ingenting har hänt. Var går gränsen för Socialdemokraterna? Är det när Bredbyskolan har 50 procents beläggning eller 40 procents beläggning eller när elevunderlaget på någon av de andra skolorna, Kvarnbyskolan, Askebyskolan eller Knutbyskolan, sjunker ytterligare? Vågar ni lägga ned en skola då? Nej, jag tror inte det, för Socialdemokraterna vågar inte ta ansvar.

Fråga nr 2. Hur kan vi säkerställa att alla elever kan påbörja yrkesutbildningen för romer vid Sundbybergs folkhögskola?

Anförande nr 30

Sara Pettigrew (MP): I förra veckan uppmärksammades det i en del tidningar att det finns ett antal elever som har ansökt till en yrkesutbildning vid Sundbybergs folkhögskola för unga arbetslösa romer och som nu riskerar att inte kunna genomföra denna utbildning. Det handlar om finansieringsproblem. Det är alltså elever som är motiverade att genomgå en tvåårig utbildning. Det finns också ett behov i våra verksamheter av den här typen av kompetens, särskilt hos personer med romsk bakgrund.

Problemet är å ena sidan EU-finansieringens regler som krockar med att man inte tillåter studiemedelsfinansiering i staden, å andra sidan de regler som säger att man inte får ha försörjningsstöd och gå en utbildning som är längre än tre månader.

Vi tycker att det är jätteviktigt att lösa den här frågan, och vi vill göra allt vi kan för att frågan inte ska fastna i partipolitiskt tjafs. Frågan är alltså vad vi kan göra för att nå en lösning. Har ni redan diskuterat och försökt hitta någon lösning på det här, till exempel med borgarrådet König Jerlmyr?

Anförande nr 31

Borgarrådet Hamilton (M): Tack för frågan! Vi har ett sådant regelverk att vi inte garanterar försörjningsstöd under två års tid. Det tycker jag är ett rimligt regelverk, eftersom vi jobbar med att se till att människor inte ska fastna i bidragsberoende eller socialbidragsberoende. I det här fallet vet jag att man sedan tidigare har uppmanat den här folkhögskolan att delta i stadens upphandling, men de har inte gjort det. Tidigare år har personer haft möjlighet att gå den här utbildningen, men eftersom folkhögskolan nu inte har deltagit i upphandlingen har vi inte möjlighet att hitta någon lösning för närvarande i just det här fallet.

Anförande nr 32

Sara Pettigrew (MP): Riktlinjer i all ära, men någonstans tänker vi att man ändå måste titta lite pragmatiskt på den här frågan och se om vi kan hitta någon lösning. Södertälje och Botkyrka har lyckats hittat lösningar på situationen och gjort vissa undantag, och då frågar vi oss ändå om inte också vi skulle kunna göra det. Om

man ska titta långsiktigt är detta en utbildning som har haft goda resultat. Jag förstår bakgrunden till den här regeln, men kan vi ändå inte titta pragmatiskt och säga oss vad som är långsiktigt mest ekonomiskt hållbart i det här läget?

Vi kommer att lägga fram ett förslag till kommunstyrelsen på onsdag för att försöka lösa den här frågan, och vi skulle verkligen vilja sträcka ut en hand och säga: Kan vi inte hitta en lösning nu, kortsiktigt, för de här eleverna? På längre sikt kan vi ta en diskussion om hur vi ska undvika den här typen av situationer i fortsättningen.

Anförande nr 33

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Det är inte förenligt med likställighetsprincipen att utse vissa personer till att få garanterat försörjningsstöd under en viss tidsperiod som man har gjort i Södertälje och i andra kommuner. Jag är lite förvånad över att man har gjort på det sättet.

Det hade varit enkelt om folkhögskolan hade deltagit i upphandlingen. Då hade man varit ett alternativ att jobba med från jobbtorgen eller komvux. Men nu har de valt att inte göra på det sättet.

Det finns många människor som har stora problem. Romer är inte ensamma om det, utan det finns många andra grupper i det svenska samhället som har problem. Jag tycker inte att man ska säga att en viss grupp, en liten andel ska vara garanterade försörjningsstöd för att de ska gå utbildningen, medan andra inte ska få den möjligheten. Det är inte förenligt med den svenska lagstiftningen.

Anförande nr 34

S a r a P e t t i g r e w (MP): Vi tänker att det här är en utbildning som har haft bra resultat, och det handlar om en mindre grupp elever. Jag förstår om man väljer att inte göra undantag från försörjningsstödsregeln, men finns det inga andra lösningar, till exempel studiestipendium eller något liknande för att möjliggöra det här för dessa elever? Vi tror att det är långsiktigt hållbart. Ofta när vi pratar om vuxenutbildning hänvisar man till att eleverna saknar motivation. Men här har vi elever som är motiverade och redo att ta det steget och som också är redo att fylla ett kompetensbehov som finns i vår stad. Skulle inte det vara en bra investering att göra i det här läget? Kan vi inte hitta en lösning?

Anförande nr 35

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Om det här är personer som är beroende av försörjningsstöd och om stadsdelsnämnderna gör bedömningen att de ska vara aspiranter på jobbtorgen finns det ju en hel kader med olika typer av hjälpinsatser som man kan ge dessa personer. Jag tycker inte att det är okej att specialbehandla en viss grupp i det här sammanhanget. Det finns många olika grupper i Stockholm i dag som har behov av hjälp och stöd. För dem har vi byggt upp jobbtorgen, och vi har en hel kader med olika typer av hjälpmedel som vi använder oss av, eftersom varje människa är unik, och för att kunna hitta de rätta lösningarna.

Inom ramen för detta finns det säkert möjligheter också för de här människorna att få hjälp, men eftersom folkhögskolan har valt att inte delta i stadens upphandling finns inte den kursen att tillgå just i det här sammanhanget.

Fråga nr 3. Vad är effektiv arbetsmarknadspolitik egentligen?

Anförande nr 36

K a r i n R å g s j ö (V): Det är lite same-same här. Men Ulla Hamilton har väl hunnit värma upp. Jag har samma fråga med lite andra utgångspunkter.

Precis som Miljöpartiet säger beskriver man i tidningen situationen för tre romska tjejer. Men det här är ett generellt problem. 40 procent av dem som går på jobbtorgen saknar grundskola och gymnasium, och de kommer inte att få något arbete som varar längre än kanske sex månader. Till skillnad från Miljöpartiet har vi det inskrivet i vår budget att vi skulle vilja att man hade möjlighet att läsa in grundskola och gymnasium på jobbtorgen. Det visar sig nämligen att de här tre romska tjejerna som vill bli behandlingsassistenter efter en tvåårig utbildning samtliga bara har sjuan i grundskolan. Det här är ändå Stockholms stad som har misslyckats med att ge dem en utbildning. Ska inte en stad med 2 miljarder plus, som det kommer att bli nästa år, ha möjlighet att ge unga människor relevant utbildning, Ulla?

Anförande nr 37

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Det finns inget som hindrar att de kan läsa på grundvux. Men det krävs att de här människorna har ambitionen och viljan att läsa på grundvux. Det är för att göra detta möjligt som vi har grundvuxutbildning i Stockholm, och den är öppen för alla. Det är verkligen det vi prioriterar.

Anförande nr 38

K a r i n R å g s j ö (V): Det finns ett specifikt problem, och det är att vi säger nej till ett antal romska unga människor som enbart har sjuan i grundskolan eftersom man inte kan få EU-bidraget om man också söker studiebidrag. Det märkliga med hela den här affären är att i Tensta säger man ja. Man ger en tjej den här möjligheten. I en annan stadsdel säger man nej till en annan tjej. Likställigheten har åkt av banan för länge sedan.

Det här handlar inte bara om romer, utan det handlar generellt om unga människor som vi inte har lyckats leverera utbildning till. Sjuan i grundskolan, i dag 2011! De här tjejerna och killarna som bara har sjuan i grundskolan kommer aldrig in på arbetsmarknaden. Det handlar dels om den specifika utbildningen där det står 35 unga arbetslösa romer i kö för att få gå den, eftersom det är deras möjlighet att få jobb, dels om den generella frågan: Vad ska vi göra med de unga killar och tjejer som vi inte har levererat utbildning till?

Anförande nr 39

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Problemet är inte att vi inte levererar utbildning, utan problemet är att många av de här människorna inte vill gå utbildningen. Det är det som är den stora utmaningen. Därför måste man jobba på ett helt annat sätt för att entusiasmera och motivera de här ungdomarna till att faktiskt läsa klart. Det är en jätteutmaning, och om det sker på olika sätt inom olika stadsdelsnämnder är det viktigt att man drar lärdom av varandra och kan titta på varför det som är framgångsrecept i en stadsdelsnämnd inte leder till framgång i en annan stadsdelsnämnd.

Det är ju inte så att staden inte har möjlighet att erbjuda utbildning till de här ungdomarna, för det har vi.

Anförande nr 40

K a r i n R å g s j ö (V): Om 40 procent av dem som är på jobbtorgen saknar grundskola och gymnasium är det ett magnifikt problem som man inte kommer åt genom att ge dem tre månaders utbildning. De stannar kvar. De åker runt i systemet. Det är den ena stora frågan vi måste lösa.

Det här handlar om ett antal unga tjejer och killar som har möjlighet att få gå en tvåårig utbildning. Vi har sökt stöd för den genom EU. Det finns pengar. Stockholms stad med 2 miljarder i överskott nästa år säger nej till de här personerna och säger i stället att de kan ta studielån för den. Men då får vi dem inte att gå den här utbildningen. Så hänger det ihop, så det gäller att på kort sikt se till att de här unga romerna, som faktiskt är supermotiverade att gå den här utbildningen, har möjlighet att få göra det, Ulla.

Den andra frågan är: Vad ska vi göra med de 40 procent, unga människor och även äldre, på jobbtorgen som saknar grundskola? Det är nästa problem.

Anförande nr 41

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Jag kontrollerade uppgiften om det var korrekt att man inte fick ta studielån när det var en ESF-kurs. Den är inte korrekt enligt informationen från ESF själva, så jag ifrågasätter den uppgiften. Därmed skulle det i och för sig vara möjligt att gå den här utbildningen.

Problemet är då att den inte finns inom ramen för stadens upphandlade utbildningar av det skälet att folkhögskolan har valt att inte delta i upphandlingen. Därmed är de uteslutna, detta trots att jag vet att de har blivit uppmanade att delta i upphandlingen. Men de har valt att avstå från detta.

Det är beklagligt att det kan finnas sådana exempel.

När det gäller människor som inte har grundskoleutbildning är det viktigt att jobba med de frågorna, men man kan aldrig tvinga någon människa att faktiskt gå utbildningen. Det som jobbtorgen har lärt sig och det som de blir duktigare och duktigare på är att hitta motivationen just för den enskilda individen och se till att man bygger

upp honom eller henne på ett sätt som skapar möjligheter att kunna försörja sig själv. Däri ingår också grundvux.

Fråga nr 4. Klarabiografen

Anförande nr 42

Borgarrådet M o g e r t (S): Jag ville fråga om utlejningen av Klarabiografen, för jag måste erkänna att jag blev lite förvånad över det. Min bild var att vi gemensamt värnade Kulturhuset mot den här typen av saker, och jag skulle egentligen bara vilja fråga hur ni har resonerat, för jag kan tycka att det är märkligt att leja ut en del av verksamheten i Kulturhuset rent generellt till en privat aktör och kanske ännu mer märkligt att lägga ut just biografverksamheten just till SF som ju har ett de facto-monopol.

Man behöver inte dra saker till sin spets och prata om Alvin och gänget för att ändå kunna känna att det finns en problematik här. Jag vet att ni inte har något politiskt beslut i grunden i detta, men jag antar att ni har resonerat om det. Jag skulle vilja veta hur ni har resonerat. Kommer fler verksamheter att läggas ut på det här viset, och ser Madeleine Sjöstedt några problem med att ta in just SF i det här fallet?

Anförande nr 43

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): Det finns ett jätteproblem i svensk biografverksamhet, nämligen att SF har monopol. Det vet vi alla.

Därför försöker Stockholms stad stödja de fristående aktörer som finns på marknaden, nämligen Folkets bio, Zita, Bio Rio och så vidare och även filmfestivalen. Filmfestivalen och Bio Rio har också fått extra stöd i år från kulturstödet, bara för att vi tycker att det är viktigt att upprätthålla den lilla, lilla konkurrens som möjligen finns.

Klarabiografen var en kommunal biograf som inrättades på en kommersialiserad marknad. Det medför naturligtvis stora problem när kommunen gör sådant. Det vet Roger som hittade på det. Kulturhuset har gjort bedömningen att de inte har klarat att hålla den verksamhet som de skulle vilja ha på den höga nivån. Jag har aldrig fått några propåer om pengar eller något sådant när det gäller det, utan det har varit en prioritering som Kulturhuset har gjort själva. Man har visat ungefär 150 filmer om året och har inte varit nöjda med det. Därför ville man ha in en utomstående hyresgäst.

Då råkar det vara så att det egentligen bara finns SF. Så ligger det till på den här marknaden, och det vet vi. Därför fattade man detta beslut, och jag ser ingen anledning att lägga mig i avgörandet. För mig pekar det bara på det som är det stora problemet, nämligen när kommunen ger sig in på kommersialiserade områden. Det leder alltid fel, och det ska man alltid passa sig för. Det borde man ha gjort redan när det här hittades på.

Det som nu skett kommer att leda till att man visar ungefär 1 000 biograffilmer i Kulturhuset mot tidigare ett hundratal och med den kvalitetsinriktning som SF har på till exempel Sturebiografen. Eric Sjöström kommer att fortsätta ha access till biografen och använda den och även göra evenemang i lokalen. Kulturhuset är nöjda med detta, och då är jag också nöjd.

Anförande nr 44

Borgarrådet M o g e r t (S): Jag får väl säga att det är bra så till vida att vi är överens om att det finns ett problem med monopoliseringen av biografmarknaden. Att vi sedan drar olika slutsatser av det är tråkigt.

Det måste rimligen finnas ganska många andra aktörer just när det gäller film. Även om SF är en av dem som har flest biografer i Stockholm finns det några andra. Du nämnde själv några. Det finns också andra aktörer som sysslar, kanske inte med biograf, men väl med att importera och producera film.

Jag blir lite förundrad när ditt stora och bärande argument ändå är att kommunen inte ska bedriva verksamhet på en marknad och eftersom biografer är kommersiella så ska vi inte ha någon kommunal biograf. Då måste jag ställa frågan: Är du medveten om att det också finns bokhandlar? Vi ser det ändå som en kommunal närmast kärnverksamhet att driva bibliotek. Finns det något som fundamentalt skiljer filmen som medium från boken?

Anförande nr 45

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): Jag vet inte om Roger Mogert låtsas att han inte förstår skillnaden mellan bokhandlar och bibliotek. I så fall kan jag berätta det: På biblioteket lånar man en bok, och på bokhandeln köper man en bok. Det är en väldigt stor skillnad för mig. Jag har inte för avsikt att omvandla biblioteken till bokhandlar; det kan jag försäkra Roger Mogert om. Om det är hans ambition så hoppas jag att ni aldrig mer får makten i den här staden.

Vad gäller filmerna handlar det om att det är oerhört riskabelt när kommunen kommer in och konkurrerar både med fristående aktörer och kommersiella aktörer på en marknad som faktiskt finns, dock ej så väl fungerande. Det här bevisar det problemet. Kulturhuset har inte kunnat erbjuda det som de borde ha gjort till publiken. Vi har inte ens haft en vettig distribution av biljetter till biografen, och det tycker Kulturhuset har varit ett jättestort problem. Man har pratat med de aktörer som finns – de är ju inte många – men det var ingen som var villig att betala hyra för detta, utan man ville ha betalt för att göra det här, och då hade Kulturhuset ett nytt problem. Jag ifrågasätter därför inte deras prioritering. De har nu gjort det här, och jag ifrågasätter det inte.

Anförande nr 46

Borgarrådet M o g e r t (S): Jag får tacka för den klagande skillnaden mellan bibliotek och bokhandlar. Jag tror att jag hade någorlunda koll på hur det fungerade,

och min fråga var just därför inte vad skillnaden var utan varför kommunen kan driva bibliotek. Man skulle kunna hävda att det här med att låna ut böcker gratis är ett hårt slag i konkurrensen med bokhandlarna. Varför är det principiellt rätt att göra det, medan det är principiellt fel att visa film? Vad är den stora skillnaden mellan filmmediet och bokmediet? Det var min fråga.

Sedan har jag respekt för att det kan vara praktiska problem med att driva en liten biograf och att SF då kan ha stordriftsfördelar. Jag är dock inte säker på att det bär som argument för att låta monopolet få ännu en biograf.

Anförande nr 47

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): Skillnaden är att bibliotek inte konkurrerar med bokhandeln. Vi betalar ju för varje utlånad bok, och det går direkt till författarna. Biblioteken konkurrerar möjligen med förlagen som kan tycka att detta är ett problem, men för författarna går det jämnt ut. De har sin författarersättning som kommer direkt från biblioteken, och på det sättet är de tillgodosedda. Det finns ingen möjlighet att jämföra detta på samma dag över huvud taget.

Däremot ska vi göra mycket för filmen, för vi behöver mer film och mer kvalitetsfilm som produceras i Sverige. Min förhoppning är att Kulturhuset, om de kan ta in ökade resurser på det här, kan bedriva annan verksamhet som ger mycket större avkastning för stockholmare än denna icke-befintliga filmverksamhet som funnits i en lokal som haft alldeles för få besökare.

Jag säger som Eric Sjöström: Jag undrar var alla de som skriker om att Klarabiografen ska få vara kvar fanns när vi visade filmer där, för då stod den halvtom.

Fråga nr 5. Klarabiografen i Kulturhuset

Anförande nr 48

M a t s B e r g l u n d (MP): Vi fortsätter debatten. Det var en spännande debatt som Roger Mogert inledde, och jag hoppas att jag kan fortsätta att hålla den spännande.

Det var rätt överraskande när man såg på *Kulturnyheterna* för en dryg vecka sedan och det här droppades som en nyhet. Så för en vecka sedan, i måndags, kom pressmeddelandet från Kulturhuset och SF om att SF tar över biografen. Vi har inte fått någon förvarning i nämnden alls om det här, och det står inte i verksamhetsplanen.

Ett problem i det här är att när Klarabiografen invigdes för fyra år sedan var det en modern teater med ny teknik och en hög ambition att det skulle vara den arena som alla efterlyst för film som inte visas på stadens andra biografer. Det finns ett kulturpolitiskt mål med biografen. Tycker Madeleine Sjöstedt att SF kan uppfylla de kulturpolitiska mål som kommunen har?

Anförande nr 49

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): Det finns inget kulturpolitiskt mål i Stockholms stad att vi ska konkurrera med SF på biomarknaden över huvud taget. Däremot har vi som mål att det ska finnas ett rikt utbud av kvalitetsfilm. Därför stöder vi filmfestivalen, vi stöder den judiska filmfestivalen, vi stöder Zita, vi stöder Bio Rio och flera filmfestivaler för att det ska visas mycket film i Stockholm. Vi har ökat på stödet till några av de här aktörerna i år tack vare de 15 miljoner extra som har gått till kulturstödet. Det är det viktiga. Men när staden själv börjar konkurrera på den här marknaden, då blir det precis så fel som det har blivit i Kulturhuset.

Mats Berglund säger att det här kom utan förvarning i nämnden. För mig är det här väldigt viktigt: Vi tillsätter chefer i kulturen, de har sina institutioner och inom de institutionerna måste de få fatta avgörande beslut själva. Jag vet att det skiljer oppositionen från majoriteten. Ni tycker att jag som kulturborgarråd ska lägga mig i oerhört mycket mer vad de här olika cheferna gör för prioriteringar och vad de visar för filmer och vilka de tar emot och inte tar emot.

Jag tycker att det är felaktig kulturpolitik. Vi måste lita på de chefer vi har i våra verksamheter, därför att annars är det så att politiken lägger sig i vilken kultur vi har i Stockholm och så ska det inte vara. Jag tror att Mats Berglund delar den uppfattningen. Börjar vi gå så nära verksamheterna som Mats Berglund indikerar så är vi där.

Det här är en prioritering som Kulturhuset har gjort eftersom de inte har varit nöjda med sin verksamhet. De har förlorat stora resurser på att det har stått en lokal som är jättefin i stort sett tom. De har gjort en egen prioritering av detta. Jag ifrågasätter inte det här. Jag förstår att de gjorde denna prioritering, och de har hängslen och livrem. Det ska visas kvalitetsfilm, de har ett ordentligt system för distribution av biljetter, och det kommer att visas tio gånger mer film i Kulturhuset än vad det gör i dag. De barn och unga som är där och knackar på oavbrutet kommer att uppskatta detta oerhört mycket.

Anförande nr 50

M a t s B e r g l u n d (MP): Jag delar naturligtvis borgarrådet Sjöstedts syn på att kulturen inte ska politiseras. Kulturpolitiken har ju annars också en annan viktig roll i att styra kulturutbudet så att det stärks och att vi hjälper till där det saknas resurser och så vidare. Det var ett av syftena med den här biografen. Som du sade i ett tidigare replikskifte med Roger Mogert: Det finns ett stort problem på svensk biomarknad och i Stockholm är det SF som dominerar och har en nästintill monopolställning med ungefär 93 procent av stadens biografier. Det läste jag någonstans här.

Med det här beslutet stärker man den monopolställningen, och då undrar jag hur Madeleine Sjöstedt kan försvara att inte någon annan aktör än SF fick erbjudandet, till exempel Folkets hus eller Folkets bio.

Anförande nr 51

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): Det är väldigt enkelt att svara på: De ville inte hyra. De ville ha bidrag eller någon form av ekonomisk ersättning från Kulturhuset för att göra detta. Jag vet inte hur det såg ut i diskussionerna, men det har inte Kulturhuset möjlighet att göra. Kulturhuset ville ha in mycket, mycket mer film i huset, och när du säger att man ska styra, eller stärka, kulturutbudet så är det precis det man gör när man går från 150 filmer till 1 000 filmer i Kulturhuset. Det kan ju inte vara så att de här 150 filmerna är tio gånger bättre än vad SF kommer att visa i huset och att vi därför ska hålla på med en ganska ineffektiv verksamhet. Så är det inte. SF kommer att visa sina kvalitetsfilmer där.

Att det finns ett monopol inom svensk bionäring löser man dock inte genom 78 platser i Kulturhuset. Detta saknar faktiskt alla proportioner. Vi kan väl försöka diskutera hur vi stärker filmen i sin helhet, men svaret på det är inte 78 tomma platser i Kulturhuset.

Anförande nr 52

M a t s B e r g l u n d (MP): Oavsett om utbudet nu kommer att bli större tycker jag att det ett stort problem att man stärker monopolsituationen. Madeleine Sjöstedt säger att det inte hade något med ekonomin att göra, men det har det ju ändå. Hade man gjort en större satsning på det här hade säkert staden också kunnat driva den likaväl som SF kan driva den.

Men jag ska passa på att bolla tillbaka en fråga till dig. Jag lyssnade på budgetdebatten via webb-tv, och då hörde jag dig, Madeleine, säga ett par gånger att Miljöpartiet – jag tog det personligt – sitter ihop med Vänstern väldigt mycket i kulturnämnden. Det här tycker jag låter lite som att Folkpartiet sitter väldigt kraftigt i ihop med Moderaterna. Vi har det här ärendet som handlar om en utleasning av bion. Vi har entréavgifterna på stadens museer, och i er budget kan man läsa att Studio i Kulturhuset är under upphandling.

Anförande nr 53

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): För mig är det en oerhört grundläggande liberal tanke att det man gör för skattebetalarnas pengar ska skattebetalarna få så mycket som möjligt för. Det betyder att får skattebetalarna tio gånger mer kvalitetsfilm så är det en oerhört mycket bättre kulturpolitik än att säga att vi visar 100 filmer, och gillar ni inte dem så stanna hemma, men det viktiga är att det finns 78 tomma platser som står där och väntar på den icke närvarande publiken.

Det här är för mig en oerhört liberal kulturpolitik. Jag säger det igen som jag alltid säger: Vår kulturpolitik går ut på att så många som möjligt ska drabbas av så högkvalitativ kultur som möjligt överallt i staden. Det är därför vi har en kulturpolitik, inte för att vi ska ha en massa lokaler som står tomma.

Fråga nr 6. Vad tänker borgarrådet Ulla Hamilton göra för att Anna Lindhs plats ska vara den minnesplats den är tänkt att vara?

Anförande nr 54

A n n M a r i e E n g e l (V): Jag tänkte börja med att läsa upp från en blogg: Vi är en grupp som går på Åsö grundskola, men vi har ett stort problem. Varje dag så går vi förbi Anna Lindhs plats som är en plats för den döda utrikesministern Anna Lindh. Problemet med den här platsen är att den är så ful och består bara av betong. Det ser ut som en vändplats för bilar. Vi tycker att regeringen ska göra om den här platsen med uteservering med ett fik och massor av blommor. Det ska vara som en sommaräng.

Nu är det väl inte regeringen som ska göra det här, utan det är Ulla Hamilton och hennes majoritet som är ansvariga för att det ser ut som det gör på den här platsen. Det är bedrövtligt; det tycker alla vi som går förbi där ofta. Det är alltså en vändplats för bilar som är full med skräp, och så står det en skylt att det är en minnesplats för Anna Lindh.

Jag tänkte fråga Ulla Hamilton vad hon tänker göra åt den här platsen och när.

Anförande nr 55

Borgarrådet H a m i l t o n (M): ”Ulla Hamilton och hennes majoritet”, det låter det. Vi tänkte nämligen göra så här. I verksamhetsplanen från trafikkontoret för nästa år finns det planer på att iordningställa platsen, så jag hoppas att det blir jättefint under nästa år. Det är naturligtvis inte okej att Anna Lindhs plats ser ut som ett upplag för gatuarbeten.

Anförande nr 56

A n n M a r i e E n g e l (V): Hade det inte varit trevligt att göra i ordning platsen först och sedan sätta upp skylten? Jag tror att det är många som reagerar negativt i dag på att man har utsett platsen och sedan säger att nästa år ska det finnas en verksamhetsplan för att göra någonting. Hade det inte varit vettigt att göra detta i ett sammanhang?

Anförande nr 57

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Det kan man väl tycka, men jag har inte varit med och kan inte förklara varför det har blivit den här tågordningen. Jag har inte varit involverad i det. Nu har jag dock ansvaret för platsen, och nu ska vi se till att den blir snygg.

Anförande nr 58

A n n M a r i e E n g e l (V): Jag visste inte vem av er jag skulle fråga, men det är ju ni i majoriteten som har inrättat den här platsen och satt upp skylten. Jag tror att

många stockholmare och Söderbor och inte minst de här grundskoleeleverna skulle bli glada om det hände något ganska snart. Det är ofta så att så fort det påtalas något problem så säger ni att ja, vi ska utreda och vi ska titta på det nästa år. Men skulle man inte ganska snabbt kunna göra det i alla fall lite bättre och städa upp och sätta dit lite blommor och göra det lite mer attraktivt? Det är faktiskt lite grann en skam för Stockholm att ha en plats uppkallad efter Anna Lindh som ser ut som en sophög.

Anförande nr 59

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Nu kanske det inte är den bästa tiden på året för att plantera blommor, även om rosorna faktiskt blommar fortfarande.

Det här finns som sagt i verksamhetsplanen för nästa år, och därmed kommer det också att vidtas åtgärder under nästa år.

Fråga nr 7. Den avslöjade vanvården på Koppargården

Anförande nr 60

E i v o r K a r l s s o n (MP): Ordförande, ledamöter! Läkaren som anmälde vanvården på äldreboendet Koppargården som drivs av Carema får inte vara kvar. Anledningen är samarbetssvårigheter enligt stadsdelsförvaltningen i Hässelby-Vällingby. Även medicinskt ansvarig sjuksköterska, MAS, larmade för ett år sedan om vanvården men tystades ned av stadsdelsdirektören som beordrade henne att ta bort kritiska texter. I ABC nyligen berättade MAS hur det gick till när stadsdelsdirektören tystade hennes larmrapport om vanvård på boendet för andra gången. Det finns också paralleller till det som nu händer äldreboendet Tallbohov i Järfälla kommun.

Anser Joakim Larsson att de äldres medicinska säkerhet och de anställdas meddelarfrihet måste stärkas i Stockholms stad?

Anförande nr 61

Borgarrådet L a r s s o n (M): Tack för frågan! Från majoritetens sida har vi varit väldigt noga med att berätta om hur vi tänker oss en central inspektion, en central organisation inom äldreförvaltningen där man ska ha möjlighet att när det uppstår brister snabbt få en inspektion på plats som också kan komma oanmält för att just se till att det går snabbare att följa upp de olika synpunkter som kommer in.

Det här tror jag är ett mycket bra komplement till den uppföljning som redan i dag sker, och jag vill erinra om att uppföljningen också har lett till, i den aktuella stadsdelen, att vi har beslutat häva avtalet för den här aktören. Det är ett viktigt beslut, men det vi har sett är att det måste gå snabbare, för trots vitesbeslut under våren till det aktuella företaget har vi känt behov av att få ett beslut kring ett hävande av avtalet. Det handlar om en förtroendefråga, men i sak är det en del i den uppföljning som har skett.

Men vi ser ändå ett stort behov av att få en snabbare hantering så att man känner sig trygg med att man kan lämna in uppgifter till Stockholms stad och att det följs upp snabbare än vad som sker i den organisation vi har i dag.

Anförande nr 62

E i v o r K a r l s s o n (MP): Jag tror ändå att det är viktigt att man drar lärdom av det här, och man hade kanske väntat sig en ödmjukare hållning från Carema efter det som hänt med vanvård och så vidare. Men hur som helst, läkaren larmade om vanvården för ett år sedan. Stadsdelen valde att se bort. När samma läkare anmälde missförhållanden en andra gång, i september månad, sipprade uppgiften ut till DN och först då agerade stadsdelsnämnden.

Verksamhetschefen på Trygg Hälsa sade att vi har lagar där läkarna är tvungna att anmäla vanvård och liknande. Medicinskt ansvarig sjuksköterska, MAS, är också skyldig att rapportera. Är det då inte den aktuella stadsdelen och dess politiker skyldiga att ta detta på allvar, tycker man?

Anförande nr 63

Borgarrådet L a r s s o n (M): Jag tror att Eivor ska ändra lite i sitt färdigskrivna manus. Det var nämligen inte i september månad som stadsdelen reagerade. Sammanträdet var i maj månad, och då beslöt man om vite. Därefter har man följt ärendet ganska noggrant både från stadsdelen, självklart, där uppföljningsansvaret för avtalen ligger.

Sedan stämmer det att det också kom ett mycket allvarligt formulerat brev till stadsdelen från läkarna under hösten. Men faktum är att beslutet att utdela ett vite för att man inte hade följt avtalet fattades av stadsdelen i maj. Sedan kan vi alltid i efterhand se att saker och ting skulle kunna ha gått snabbare.

Det jag vill och det majoriteten vill är att med den centrala enheten för inspektion och uppföljning ha möjlighet att göra andra typer av snabbare uppföljningar för att direkt sätta ett problem under lupp. Det tror jag är viktigt för de äldre, oavsett på vilket boende de bor eller vilken aktör som driver det.

Anförande nr 64

E i v o r K a r l s s o n (MP): I mitt färdigskrivna manus, som du säger, såg jag detta i tidningen, men du har säkert rätt.

Men jag vill återknyta till att verksamhetschefen på Trygg Hälsa har sagt att kopplingen till deras läkare som slog larm och uppsägningen var solklar. Enligt stadsdelsdirektören rekommenderar landstinget att byta läkarorganisation, så detta har redan varit på gång. När MAS larmade för ett halvt år sedan beordrades hon att stryka kritiska texter, annars skulle inte ärendet komma upp till politisk nivå.

Om det här får fortsätta och ingen längre vågar säga ifrån lever de äldre farligt på stadens vård- och omsorgsboenden.

Anförande nr 65

Borgarrådet **L a r s s o n (M)**: Jag tror att det är viktigt att inte enbart tala om uppföljning och de komplement som vi avser att genomföra, även om det är viktigt. Det är otroligt viktigt att vi får en inspektion och en uppföljning som fungerar ännu bättre än vad som är fallet när avtalsuppföljningen ligger på stadsdelarna. Men det gäller att ha en annan typ av organisation som också kritiskt kan granska egen verksamhet, den som staden själv bedriver, för det kan uppstå brister i egen verksamhet och hos olika entreprenader och även hos privat verksamhet. Det är viktigt att vi har en enhet dit människor kan vända sig, oavsett vad det är för typ av karaktär och också oavsett om man arbetar på det enskilda stället, är boende där eller om man i praktiken bara är anhörig. Det är viktigt att vi får in signalerna så att vi kan hantera det på bästa möjliga sätt från stadens sida.

Fråga nr 8. Vanadisbadet

Anförande nr 66

J a n V a l e s k o g (S): Jag vet inte hur många gånger jag har stått här uppe med frågor om Vanadisbadet. Det är en långkörare. Det har varit många löften, inte minst 2008 med stor presskonferens med snittar och allt möjligt. Det lovades att badet skulle vara klart 2012. Sedan hände ingenting, och så före valet skulle det bli en provisorisk plastbalja där, vilket i och för sig Norrmalmsborna uppskattade.

Sedan hände det åter ingenting, och nu har jag förstått att det finns ett nytt löfte om 53 miljoner kronor. Då undrar man vad detta är värt och vad det innebär i praktiken.

Anförande nr 67

Borgarrådet **K e v i u s (M)**: Vanadisbadet är ett väldigt omtyckt bad. Det vet Jan Valeskog också. Det har varit stängt sedan 2008. Sista gången stockholmarna kunde bada där var 2007. Vad är det värt? Ja, det är värt väldigt mycket för dem som längtar efter ett bad mitt i city. 53 miljoner, säger idrottsförvaltningen, ska räcka till att rusta upp badet så att det blir tryggt och säkert. Det blir inget äventyrsbad för den summan, men det blir ett så kallat sol- och duschbad, där man enkelt kan ta sig en simtur mitt inne i stan. Vi kommer också att behöva bygga nya omklädningsrum. Jan Valeskog känner ju till att de omklädningsrum som har funnits har gjorts om till ett lågprishotell. Det kommer att finnas kvar, om du tänkte fråga om det.

Jag är väldigt glad över att vi äntligen fattar beslut den 20 december om att rusta upp Vanadisbadet, för vi kan inte låta bad som är omtyckta förfalla. Det får inte bli ett nytt Lindgården.

Anförande nr 68

J a n V a l e s k o g (S): Nu är det ju precis det ni har gjort, det vill säga låtit det förfalla i flera år utan att någonting har hänt. Det har varit mycket lokal debatt och ett missnöje över detta. Det vet vi som bor där.

Jag är naturligtvis lite desillusionerad efter de mycket tydliga besked som har kommit och som liknar det som kommer nu, att nu minsann har vi beslutat och det har varit presskonferenser och annat, men sedan händer det ingenting.

Min fråga om vad det var värt handlade om vad just de här pengarna var värda. Då handlar det egentligen om ifall det här är ett provisorium. Ett problem är att om man sätter ned foten, vilket i och för sig är bra att man gör någon gång, så har man också stängt dörren för andra lösningar, till exempel byggandet av en idrottshall, vilket är välbehövligt i området, eller om man nu skulle ha något slags äventyrsbad. Det går förstås att diskutera om det är vettigt. Men man investerar knappast för 53 miljoner och börjar bygga om efter ett tag.

Anförande nr 69

Borgarrådet K e v i u s (M): Jan Valeskog är väldigt negativ, känner jag. Jag kan berätta att under nästa år kommer vi att göra en utredning på plats av vad det är som ska rustas upp och i vilket skick är det. Alla de externa finansiärer som hade en hel del idéer välkomnas. Vi kommer att ha en dialog med dem. Det har funnits idéer, men det har varit sådana idéer att om man bygger i Vanadislunden så finansierar man vissa saker. Det har också varit idéer om att överskottet från Hagastaden ska gå till Vanadisbadets upprustning, men som vi alla känner till blev det ju inget överskott.

Jag tror att det är väldigt viktigt att vi fattar beslut om att öppna och rusta upp badet på kort sikt. Det är inget provisorium, utan det handlar om att man ska kunna bada där om några år. Finns det externa finansiärer välkomnar vi dem. Dem kommer vi i så fall att träffa under nästa år, och kanske kan man göra något mer av Vanadisbadet och området. Men de allra flesta stockholmare vill kunna bada där inom några år, och då ska vi göra allt för att deras drömmar ska gå i uppfyllelse.

Anförande nr 70

J a n V a l e s k o g (S): Det är otroligt glädjande. Jag är väldigt positiv. Jag var det även 2008. Jag till och med hyllade majoriteten för att det äntligen hände någonting, och jag skulle gärna göra detsamma nu. Men vi har dåliga erfarenheter på Norrmalm av det borgerliga styret, inte minst när det gäller Vanadisbadet.

Om det kommer i gång – absolut. Men man undrar ändå. 53 miljoner och en långbänk på tre år. Det verkar som en lång tid. Men det kanske borgarrådet har en god förklaring till.

Anförande nr 71

Borgarrådet K e v i u s (M): Saker och ting tar tid, det vet Jan Valeskog också. Jag har jobbat i byggbranschen och kan konstatera att saker ibland tar *för* lång tid. Det vi gör nästa år är en utredning. Vi har dialog med externa finansiärer. Sedan måste vi ha en upphandling. Därefter kan man sätta spaden i jorden, och sedan tar det en viss tid att bygga om. Då står det klart förhoppningsvis 2014-2015. Saker och ting tar tid.

Fråga nr 9. Droget problem bland unga i ytterstaden

Anförande nr 72

E m i l i a B j u g g r e n (S): I senaste lokaltidningen Mitt i Spånga-Tensta kunde vi läsa att polisen har haft ett stort tillslag mot droghandeln i området. Det framgår också i tidningen att drogförsäljning har kunnat pågå helt öppet, eftersom langarna känner sig skyddade i det området.

Tyvärr är detta ingen överraskning för mig som bor i området. Jag tänker mig att det är samma sak för folk som ofta rör sig där. Det kanske inte är någon jättestor överraskning för ytterstadsborgarrådet heller. Underrubriken i uppslaget var att det är oroväckande att tolvåringar umgås med langarna. Det är inte svårt att hålla med om det.

Men min fråga var egentligen vad er analys av problemet är. Hur kommer det sig att narkotikahandlare kan få intrycket att de befinner sig i ett helt skyddat område, där man kan handla helt öppet med olagliga droger? Varför förstör unga i sitt eget område, väljer att handla med droger eller att hänga med knarklangare?

Anförande nr 73

Borgarrådet L a r s s o n (M): Tack, Emilia, för frågan! Möjligen är väl frågan något större och mer komplex än att hänvisas till ett specifikt område i staden. Droghandel och olika typer av narkotikafrågor förekommer på sina ställen runt om i Stockholm. Jag är inte riktigt road av att på det sätt som du gör peka ut ett helt område som ett gigantiskt narkotikaproblemområde, för så är det inte.

Nu har jag inte läst den där artikeln, men jag anar vilket område i Rinkeby man tänker på, och du får väl rätta mig om jag har fel. Men jag vill minnas att det mellan Folkets hus och det som är centrumanläggningen finns ett område som är väldigt svårt att hantera, där människor står och idkar droghandel. Det som har gjorts från polisens sida och fastighetsägarnas sida – dels centrumägarens sida och även från bostadsbolagen som finns där – är att man har suttit ned och diskuterat hur man rent fysiskt kan se till att den här platsen inte används på det sätt som den gör i dag, för det är en plats som är svår att hantera för polisen när det uppstår droghandel.

I sak är det så att man alltid måste beivra detta, oavsett var det sker, och se till att på olika sätt bryta mönstret att en del brottslingar knyter unga människor till sin

brottsliga verksamhet. Där jobbar stadsdelen intensivt med sina fältassistenter och andra.

Anförande nr 74

E m i l i a B j u g g r e n (S): Det gällde Tensta i det här fallet, även om jag vet att de har stora problem även i Rinkeby.

Min fråga var om en analys över varför det har kunnat bli så här, för jag är inte heller nöjd. Jag vet att drogmissbruk och drogförsäljning förekommer i hela staden, men det som är uppseendeväckande hos oss är att det inte ens behöver ske dolt utan att det sker öppet på gatorna, och det gäller tyvärr i ganska stora delar av Tensta. Jag har själv varit med om flera gånger att man går rakt in i pågående knarkhandel. Det är klart att det inte känns tryggt, även om de oftast är mest intresserade av varandra.

Jag undrar fortfarande vad ni gör för analys. Hur kommer det sig att vi kan ha områden i staden där knarklangare känner sig trygga nog att bedriva olaglig verksamhet öppet på våra gator?

Anförande nr 75

Borgarrådet L a r s s o n (M): Det var bra att du konkretiserade var det här låg någonstans, det som du beskrev, för det är ju så att detta pågår i vissa områden. Ibland kan man bygga bort problematiken. På t-centralen har man haft ganska stora bekymmer genom åren. Man har försökt hantera denna situation även i andra delar av staden genom att försöka bygga bort problemen, men man måste också möta det med annat, för annars flyttar sig bara problemet.

När det gäller den öppna droghandeln som du beskriver i Tensta är det så att stadsdelen och polisen arbetar med detta, dels för att identifiera vilka det är som inte bara säljer utan vilka det är som rör sig kring de här personerna och se till att ungdomarna får det stöd från stadsdelen som kan behövas, dels för att se till att de som begår brottsliga gärningar åker fast. Polisen har nu bestämt sig för att arbeta hårt både i Tensta och Rinkeby och andra delar av staden där man har den här öppna droghandeln, för det är inte acceptabelt.

Anförande nr 76

E m i l i a B j u g g r e n (S): Jag tycker att det är bra att Joakim Larsson redovisar några av de åtgärder som görs, men jag skulle fortfarande vilja att ni tar ett större ansvar och analyserar hur problemet uppstår. Jag tror personligen att vill man lösa problemen på sikt och, som du säger, inte bara flytta runt dem, så handlar det om att lösa problemet och inte bara symtomet. Och då kanske man måste börja titta på hur det kommer sig att klassklyftorna ökar och att folk i vissa delar av staden känner mindre samhörighet med det samhälle som vi gemensamt har och helt enkelt känner större tilltro till att leva laglöst än på andra platser i staden.

Anförande nr 77

Borgarrådet L a r s s o n (M): Faktum är att vi kan se drogproblematik i alla delar av samhället, men det gör förstås inte att man ska blunda inför att det finns utanförskapsproblematik. Det är något vi arbetar kontinuerligt med. Vi försöker både se till att människor och ungdomar får en tillvaro där de kan få utlopp för olika intressen och att utbildning och arbetsinsatser och annat står till förfogande. I just Järva har brottsligheten generellt minskat väldigt mycket de senaste åren. Jag tror att de senaste siffrorna var en minskning av brottsligheten med 43 procent på fem år i Tensta och Rinkeby när det gällde just loven, och det är just för att vi från staden har storsatsat på fritidsaktiviteter, sett till att sommarjobb finns tillgängliga och på så sätt skapa nya nätverk för de här ungdomarna, för där tror jag att en del av problemen ligger.

*§ 18 Avgift för den allmänna vattentjänsten
Förslag från Stockholm Vatten AB (utl. 2011:169)*

Anförande nr 78

K a t a r i n a L u h r (MP): Fru ordförande! I år kan vi glädja oss över att stockholmarna har kunnat ha kranvatten i 150 år. Förutom att förse oss med billigt och gott kranvatten arbetar Stockholm Vatten även med att rena vårt avloppsvatten och därmed ansvarar för de två absolut mest basala infrastrukturfunktioner som alla stockholmare är beroende av. Vi är alla oerhört beroende av Stockholm Vattens tjänster.

Enligt statistiken över vatten för 2011 har stockholmarna väldigt billigt vatten. Den genomsnittliga kostnaden för vatten i en normal svensk villa är 4 703 kronor per år, i Stockholm är den 2 716 kronor per år. För en genomsnittlig lägenhet är den 2 924 kronor per år, och i Stockholms stad är den 1 369 kronor. Vi stockholmare har alltså tillgång till Sveriges absolut billigaste vatten.

Då vi är väldigt beroende av både dricksvatten och avlopp är det självklart bra att vi har billigt vatten, men vi tycker inte att vattentaxan ska hållas nere till varje pris. Under de senaste åren har Stockholm Vatten haft så tuffa sparkrav att man inte kunnat utföra planerade underhållsarbeten på ledningar och avlopp. Man har även fått minska sin personalstyrka och inte haft råd att återanställa vid behov. Dessutom har företaget en skuld på 6,4 miljarder som gör att företaget är extremt känsligt för en ränteökning.

Vi tycker inte att det är rätt att ett företag som är så basalt viktigt för varje stockholmare ska behöva ligga på marginalerna och ha sparkrav som sitt främsta mål. Företaget måste ha ekonomiska resurser för att kunna planera långsiktigt, inte bara lappa och laga där det behövs.

Miljöpartiet är väldigt positivt till årets taxehöjning som är helt nödvändig, men anser att man kanske redan nästa år måste göra en ny revidering av den taxa som fortfarande är Sveriges billigaste då en räntehöjning med en procent med lätthet kan äta upp effekten av den planerade taxehöjningen. Vi tycker för övrigt att en del av den ökade taxan bör ligga på den rörliga delen av vattentaxan för att ge användaren en morot till att spara vatten, vilket kan leda till lägre kostnader för vattenrening och därmed mindre användning av både el och kemikalier.

Jag skulle härmed vilja flagga för att vi inte låser oss fast vid ett uttalande om att vattentaxan inte ska höjas under de följande fyra åren, för redan en räntehöjning på en procent på årsbasis kommer att äta upp 64 miljoner av de 75 miljoner extra som företaget kommer att få genom den här taxehöjningen. I stället för ett nedbantat och utplånat företag vill Miljöpartiet se ett välfungerande och framåtsträvande vattenbolag som kan fortsätta att leverera de vattentjänster som varje stockholmare är så beroende av. Jag hoppas att det är på det sättet vi ska se vårt vattenbolag i fortsättningen.

Anförande nr 79

Stellan Hamrin (V): Fru ordförande! Stockholm Vatten var på 90-talet ett av stadens flaggskepp, och man tog ansvar för vattenmiljön från Mälaren till Östersjön. Då drev vi frågan i politisk enighet. Vi tycker inte alltid att man ska göra det, men vattenfrågan är sådan som man borde försöka driva i politisk enighet.

På den tiden när man hade större resurser och hade tillgång till kompetens kunde man sälja kunskapen till andra städer runt Östersjön och gjorde det med vinst. Man såg till att vi dessutom hade en omfattande forskning som vi fick betalt för och som också gick med vinst och som gjorde att vi kunde förbättra vattensituationen i hela landet. Vi hade till och med möjlighet att hjälpa till i utvecklingsländer. Man tog sitt ansvar, tycker vi, för vattensituationen.

Sedan slog borgarna skygglappar till. Det skulle utförsäljas och det skulle bli billigt. Nu är verksamheten splittrad, kunskapen är minskad och utvecklingsverksamheten är borta. Nu är det vinstintressena som styr den forskning och undersökningsverksamhet som sker. Det styrs inte av våra gemensamma behov, det är ju inte alltid de som är billigast.

Den andra skygglappen, sänkta kostnader, har nu nått sin vägs ände, kan man säga. Den skygglappen har slitits ut. Bristande resurser som leder till bristande underhåll och fler rörbrott är det vi har sett den senaste tiden.

Vi välkomnar den här taxehöjningen. Vi har faktiskt krävt det i fyra fem års tid, därför att vi har sett vart det barkat hän. Då hade vi varit i en bättre sits nu och hade haft bättre förutsättningar att klara framtiden, men vi tycker som sagt att det är bra, det hade behövts för länge sedan. Vi kommer naturligtvis att stödja förslaget.

Nu återstår bara att återskapa den helhet som vi en gång hade, och det gäller också att vi tar vårt ansvar för allt vatten från Mälaren till Saltsjön, inte minst viktigt nu med en stigande havsyta och ökande översvämningrisker som gör att man verkligen måste anlägga ett helhetsperspektiv på detta.

Anförande nr 80

Borgarrådet Ankersjö (C): Fru ordförande! Stockholm Vatten bedriver en bra verksamhet, och vi har ett väldigt bra vatten i Stockholm. Det här verkar vi vara överens, och det tycker jag är väldigt trevligt att höra.

Det här ärendet innebär, vilket man kanske inte tror efter de föregående inläggen, att vi höjer taxan för va-tjänsterna i Stockholm. Ska man ta ansvar för sådana här verksamheter, och det ska vi göra det, ska man titta på alla möjliga sätt att förbättra ekonomin. Nu är inte det här ett bolag som på något sett är ett problem, utan det vi gör nu gör vi för att säkra bolagets framtid helt enkelt. Då tycker jag att det är ansvarsfullt och bra att både titta på intäktsökningar i form av taxan och samtidigt fortsätta med ett nödvändigt effektiviseringsarbete, som har pågått länge, i Stockholm Vatten.

Vi ska ha klart för oss att för några år sedan var Stockholm Vatten ganska illa skött. Man kunde läsa om det i tidningarna. Det som har hänt under åren sedan 2006 är att man steg för steg gjort Stockholm Vatten till ett starkare bolag som är mer inriktat på kärnverksamheten, och kärnverksamheten är att se till att vi har bra vatten i Stockholm och i Stockholmsregionen. Dessutom ska vi förstås titta på att vi har en bra framtid för vårt vatten också, och det gör Stockholm Vatten i dag i enlighet med den lagstiftning som numera finns på området. Där står det att man inte ska hålla på med saker i u-länder och sådant. Det är vettiga verksamheter, men kanske inte just för Stockholm Vatten. Det är vad lagstiftningen säger, och det tycker jag är bra. Det innebär att vi har en trygg framtid för Stockholm Vatten och för stockholmarnas vattenförsörjning.

Stockholm Vatten håller på en hel del miljöverksamhet och dessutom har möjligheter att hjälpa till exempel Östersund när de får problem med parasiter och sådana saker. Det pågår redan i dag i Stockholm Vatten väldigt mycket arbete utöver det som kommer ur våra vattenkranar hemma. Som Stellan var inne på finns i budgeten för nästa år ett antal formuleringar om att vi ska tagga upp vattenarbetet när det gäller miljödelen i Stockholms stad i framtiden. Vi ska ha en färdplan för att klara EU-direktivet för vatten till 2021. Stockholm Vatten är förstås en viktig partner i det arbetet.

Bifall till förslaget!

Anförande nr 81

Stellan Hamrin (V): Jag vill bestämt bestrida, Per, att Stockholm Vatten var sämre förr. Det är vår bestämda uppfattning att Stockholm Vatten var mycket bättre förr, som också framgick av det jag sade. Då hade vi mer pengar, jag vet att er kritik så småningom blev att vi hade för mycket pengar, och det kan man alltid diskutera. Jag tycker att vatten är så pass viktigt att det är bra med lite marginaler. Det gäller Slussen, och det gäller vattenfrågan i stort.

Att man inte ska få bidra till utvecklingsländerns behov tycker jag är lite märkligt. Självklart ska man använda den kompetens som man har på alla håll i världen, men man måste naturligtvis se till att man får den ersättning man ska så att det inte kostar någonting. Det är givetvis en fördel att ha det.

En effekt av utförsäljningarna gäller bland annat vattenlabbet, som blev kvar några år men som nu har flyttat till Linköping där bolaget håller hus. Den dag man flyttade sjönk fosforhalterna i Mälaren med 20 procent. Det beror inte på att Mälaren blev bättre utan på felaktiga analyser i det nya bolaget.

Anförande nr 82

Borgarrådet Andersjö (C): Hur Stockholm Vatten sköttes före 2006 behöver vi inte dividera så mycket om. Vi kan egentligen bara fråga revisorerna, så få vi ett ganska tydligt svar på den frågan.

När det gäller den verksamhet som bedrivits i stora projekt i u-länder och sådant är det bra verksamheter, men jag tycker inte att den verksamheten ska skötas av Stockholm Vatten. Det är inte stockholmarna och va-kollektivet i Stockholm som ska ta risken i det arbetet. Vi har en massa nationella organ som gör det. Visst kan staden vara verksam i sådana saker också, men det här regleras i lagstiftning, och jag tycker att vi ska följa lagstiftningen.

Anförande nr 83

K a t a r i n a L u h r (MP): Du pratar, Per, om att man ska spara och slimma företaget ännu mer, inte bara höja taxorna. Det är självklart en bra idé. Under året har en yttre konsult gått igenom bolaget och inte hittat speciellt många ställen där man mer kan spara i företaget. Dessutom har Stockholm Vatten fått ställa in vissa uppgraderingar som de hade planerat under året för att de inte haft råd att göra det. Man har vid vissa tillfällen fått låna för att kunna betala räntor på sin skuld.

Vi tycker inte att det är hållbart. Jag håller helt med om att det är jättebra att vi höjer vattentaxan den här gången, men vi vill varna för att om räntorna går upp kommer kanske höjningen att helt ätas upp av den skuld som finns. Då kanske man måste tillföra mer pengar.

Anförande nr 84

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Nu använde jag inte ordet slimma, men jag sade att man ska ta ansvar för ekonomin. En del i det ansvaret är att titta på va-taxan och samtidigt para den med effektivitetsförbättringar. Det är väl aldrig fel att ha ett bolag så effektivt som det bara går. Där handlar det om att titta på utgifter för lokaler, men det handlar också om att titta på om man kan utöka verksamheten och tjäna pengar på det sättet.

Som du säger har konsulter tittat på verksamheten, och det är fler än en konsult, så det finns fler konsultrapporter. De här rapporterna tillsammans har lett till en väldigt seriös plan för hur man faktiskt ska ha en verksamhet som inte är så utsatt för risk utan har en god ekonomi i framtiden. Jag litar på den planen.

Anförande nr 85

S t e l l a n H a m r i n (V): Jag vill bara kort fortsätta vår biståndsdiskussion, för den är principiellt intressant. När det gäller verksamheter i stora privata företag med stor kunskap, bygga broar och bygga vägar och spränga berg, är det klart att kommunen inte ska ge sig in i det. Men kommunalt vatten är ett kommunalt monopol. Det är bara kommunerna i landet som har kunskap om hur man bedriver vattenverksamhet. Att då säga att de kommunerna inte ska få använda sin kunskap till utvecklingsländer och andra externa historier tycker jag är fel.

Har vi kommunala monopol, vilket vi tycker att vi ska ha, kan man inte överlåta ansvaret för sådan verksamhet till någon annan i andra sammanhang. Då måste man ta det fulla ansvaret, och det tycker jag att vi ska göra.

Anförande nr 86

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Fru ordförande! Det låter på Stellan Hamrin som att vi har sålt verksamheten och att det är ett privat företag som gör detta. Så är det inte, utan Stockholm Vatten är ett kommunalägt bolag.

Det jag sade var att jag inte tycker att det är fel att hålla på med saker i u-länderna, det är jätteviktigt. Men jag tycker inte, och det tycker inte lagstiftaren heller, att Stockholms va-kollektiv ska bära risken för sådana projekt, för det är en risk i sådana projekt.

Anförande nr 87

S t e l l a n H a m r i n (V): Jag vill bara upprepa det jag sade. Eftersom det är ett kommunalt monopol, och det är så i alla kommuner, finns det ingen som kan ersätta kommunen. Det är självklart att man ska ta det ansvaret.

Anförande nr 88

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Nu ska jag inte vara långradig heller. Det finns till exempel verksamheter, där jag förstår att Stellan Hamrin är med, där man håller på med lite mer utåtriktad verksamhet utanför stadens och landets gränser. Det finns många sätt vi i staden arbetar med de här frågorna på.

Som sagt: Det är även på nationellt plan man ska arbeta med sådana här frågor, och det görs också.

§ 19 Taxa för hushållsavfall och därmed jämförligt avfall inklusive taxa för skrymmande hushållsavfall m.m. samt slam och latrin att gälla från och med den 1 januari 2012

Förslag från trafik- och renhållningsnämnden (utl. 2011:170)

Anförande nr 89

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Fru ordförande! Jag misstänker att alla som sitter på läktaren inte väntar på att vi ska debattera just detta ärende om hushållsavfall. Men jag vill passa på tillfället inför denna stora församling att säga att jag är väldigt nöjd med att vi nu äntligen får möjlighet att införa viktbaserad taxa i hushållsavfallssammanhang i Stockholm. Detta är någonting som jag har kämpat för att åstadkomma sedan jag var ordförande i renhållningsnämnden 1998. Det är faktiskt en stor dag för mig i dag. Jag hoppas att också stockholmarna uppskattar detta och att vi får se framtiden an så att även de som bor i flerfamiljshus får möjlighet att njuta av att ha en viktbaserad taxa.

Vi börjar med småhusen och villorna, men förhoppningsvis kommer flerfamiljshusen i nästa steg. Av det här ärendet framgår att vi fortsätter att subventionera matavfallsinsamlingen från villor och småhus, som vi har gjort under flera års tid från stadens sida.

Med detta, fru ordförande, yrkar jag bifall till detta utmärkta förslag från kommunstyrelsen.

Anförande nr 90

J o n a s E k l u n d (MP): Fru ordförande, kommunfullmäktige och stockholmare! Jag vill yrka bifall till Miljöpartiets reservation i kommunstyrelsen i det här ärendet.

Vi tycker att det går med långsamma steg åt rätt håll när det gäller avfallstaxan. Taxan är ju, förutom ett finansieringssätt för avfallsinsamlingen och omhändertagandet, ett styrmedel för att helt enkelt hjälpa människor att agera på miljövänligt sätt, att sortera ut sådant som går att återvinna, att sortera ut matavfallet för rötning till biogas och så vidare.

Vi anser att det bör ges ytterligare ekonomiska incitament i just att sortera ut matavfall för att göra biogas. Tidigare var det till och med så att man fick betala extra för det, men nu har som sagt den borgerliga majoriteten gått lite åt rätt håll, och det välkomnar vi, men det borde vara ytterligare fördel för dem som sorterar ut sitt matavfall. Vi tycker att det skulle behövas en större skillnad mellan avgifterna för att få avfallet hämtat varje vecka och att få det hämtat en gång var fjärde vecka. Genom en lägre avgift kan man premiera dem som sorterar ut sina pappers- och plastförpackningar och lämnar dem separat.

Så måste Stockholm äntligen få ett riktigt ambitiöst system för omhändertagande av matavfall och en egen biogasanläggning. Det är någonting som vi fortfarande inte har i Sveriges största stad, men som man har i både Södertälje och Västerås. I Västerås samlar man in 70 procent av matavfallet, och i Stockholm har vi ännu inte kommit upp i 35 procent, som är det nationella målet. Det är märkligt att den stad i Sverige som har blivit utsedd till Europas miljöhuvudstad inte når upp ens till det nationella målet för att samla in matavfall och utnyttja det som resurs och skapa förnybar energi av det som vi annars ser som ett avfall.

Anförande nr 91

Borgarrådet **A n k e r s j ö** (C): Det är jätteroligt att det läggs in en massa miljöärenden precis före Slussenärendet för att få publik och engagemang i diskussionerna. Det är också jätteroligt att höra Miljöpartiet hylla Alliansens miljöpolitik, vilket jag hörde mellan raderna.

Jag vill göra Miljöpartiet och andra uppmärksamma på att det i ärendet står en hänvisning till det som har skett i budgeten för nästa år. I budgeten för 2012 har Stockholms stad höjt ambitionen för insamling av matavfall. Incitamentsstrukturen för hur målet ska uppnås ska utredas under första kvartalet 2012. Om denna utredning skulle visa att förändring av avfallstaxan är nödvändig kan trafik- och renhållningsnämnden under 2012 återkomma till fullmäktige med förslag om justering av taxan för resterande delen av innevarande period.

Det är en hel del på gång inom detta område. Vi kommer att diskutera matavfall mycket framöver, och det ser jag verkligen fram emot. Stockholms stad höjer ambitionerna avsevärt i de här frågorna. Vi säger 35 procent eftersom det är det nationella mål som regeringen och riksdagen har ställt sig bakom. Det målet kan komma att justeras upp till 40 procent, och vi har också skrivit i budgeten att det är det målet vi ska förhålla oss till.

Vi får ta en sak i sänder helt enkelt. Att nå det nationella målet är väl ett ganska bra första steg. Sedan kan man se. Vi har många år att spela på under kommande mandatperioder och kan komma upp i helt andra nivåer framöver möjligen. Men som sagt en sak i sänder. Det här ska ske på ett ansvarsfullt sätt, så att det verkligen går att använda pengarna på absolut bästa sätt. De konsulter och experter som har varit inblandade i miljöförvaltningens biogasstrategiutredning säger att det nationella målet är ett väldigt tufft mål, men det går att uppnå på några års sikt, och dit ska vi.

Anförande nr 92

J o n a s E k l u n d (MP): Framtiden är oändligt lång, Per Ankersjö. Det finns mycket tid att utveckla detta framöver, det är helt säkert. Hittills har det hänt väldigt lite, och det är därför som vi välkomnar de små steg som nu tas. Att Stockholm inte kan få ändan ur vagnen och se till att det byggs en biogasanläggning i staden är väldigt märkligt.

Att den borgerliga majoriteten sätter upp ett mål som är identiskt med det nationella målet är en ganska låg ambition med tanke på att stora städer i vårt närområde, till exempel Västerås, når upp i 70 procent och har gjort det redan för flera år sedan. Sent ska syndaren vakna, får man väl säga, och jag hoppas att syndaren vaknar ordentligt och att vi kan nå upp till 70 procent också i Stockholm framöver, inte bara 35 eller 40 procent insamlat matavfall.

Anförande nr 93

Borgarrådet **A n k e r s j ö** (C): Det här är ingenting som ska dras i någon långbänk. Snarare ska det tvärsom snabbutredas på ett kvartal, så det är verkligen högsta växeln som gäller. Förhoppningsvis kommer vi att prata mycket matavfall under kommande år i kommunfullmäktige.

Det här med biogasanläggning: Jag skulle gärna vilja vänta på utredningen för att se vad som är mest effektivt satsade pengar. Vi har, tack vare Alliansens biogasstrategi under de år som varit, nu en marknad där många aktörer finns med och investerar och ser till att den här marknaden växer. Tack vare den politiken har vi många aktörer som skulle kunna investera i den här typen av anläggningar så att staden och Stockholms skattebetalare inte behöver bygga fabriker själva utan att det är andra aktörer som gör det åt oss. Det är väl jättebra.

Anförande nr 94

J o n a s E k l u n d (MP): Jag kunde inte låta bli att begära ordet igen efter Per Ankersjös senaste påstående. Det är så att på grund av Alliansens biogaspolitik har vi inte längre ett bolag inom Stockholm Vatten som har kompetensen och de ekonomiska musklerna att bygga upp en biogasanläggning i Stockholm. Det är ett grundläggande fel helt enkelt i Alliansens politik, som nu bromsar Stockholms utveckling mot en miljömässigt hållbar stad. Att det finns en mängd aktörer som är beredda att bygga en biogasanläggning hjälper inte om ingen av dem har de ekonomiska musklerna att göra det. Hittills är det ingen privat aktör som har satsat pengarna för att bygga den här anläggningen. Det här är ju något av ett naturligt monopol med biogasanläggning i Stockholm. Det är inte helt säkert att det är en investering som kan räknas hem på helt marknadsekonomiska grunder.

Det återstår verkligen att se om det blir någon biogasanläggning och när det i så fall blir en sådan ifall vi helt och hållet ska lita på marknadskrafterna, som marknadsfundamentalisterna i Alliansen gör.

Anförande nr 95

Borgarrådet **H a m i l t o n** (M): Det är precis om Per Ankersjö konstaterar att under den tid som vi har suttit vid makten i Stockholm har det hänt väldigt mycket på det här området. Det finns många privata aktörer som är intresserade av att göra investeringar i både förbehandlingsanläggning och biogasanläggningar i Stockholmsregionen, och det fanns ingen när ni satt vid makten för fem sex år sedan. Det är en väldigt viktig distinktion, tycker jag.

Det som har hänt de senaste åren sedan vi släppte den bannbulla som ni hade lagt på naturgasen och gjorde det möjligt att komplettera och säkra leveranserna av fordonsgas till stockholmarna har det skett en otrolig utveckling. Det är helt fantastiskt vilken förändring det blivit. Utbudet av gas har nästan tiodubblats, och det pågår investeringar och planer för att bygga anläggningar där privata pengar är involverade. Problemet även på det här området som på så många andra är bara att detaljplanerna överklagas, och det tar väldigt lång tid innan det händer någonting. Det tycker jag är beklagligt, det drabbar många.

Anförande nr 96

J o n a s E k l u n d (MP): De statliga myndigheterna och domstolarna måste jobba med sina handläggningstider när det gäller överklaganden, det är helt klart. Men detta med att det finns privata pengar, privata intressenter som är beredda att stå den ekonomiska risken för att bygga biogasanläggningar får vi väl se, det tror jag när det ser det. Det som ni inledde med att göra när det gäller biogasprojekt i Stockholm var som sagt att göra er av med den kompetens och de förberedelser som fanns inom Stockholm Vatten för att bygga en biogasanläggning i Stockholm i kommunal regi. Än så länge finns det ingen ersättning för den kompetensen.

Anförande nr 97

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Kompetensen finns inte – det var det värsta jag hört. Det som finns nu är en mångdubblad kompetens som finns inom kommunen och också hos ett antal marknadsaktörer. De marknadsaktörerna hade inte varit välkomna i Stockholm med er politik alls. Nu finns det många aktörer som tillsammans arbetar för att få biogasmarknaden att växa och bli ännu starkare. Det finns en dynamik som inte finns om man bara har ett monopol.

Det tycker jag är någonting som vi ska vara stolta och glada över. Sedan får vi väl se, vi ska inte gå händelserna i förväg, utan vi arbetar så i Alliansen att vi tittar på saker och ting på ett seriöst sätt, och sedan genomför vi det på ett seriöst sätt.

Vi ska snabbtreda detta under det första kvartalet. Det ska bli jättespännande att se vad den utredningen kommer fram till. Men målet är klart: Vi ska höja ambitionen för matavfallsinsamling i syfte att öka tillgång på biogas i Stockholmsregionen, och vi ska börja snart, under 2012.

Anförande nr 98

J o n a s E k l u n d (MP): Alliansen har haft makten i Stockholm i mer än fem år. Jag tror det när jag ser det och jag tror det när biogasbilarna inte längre köar vid mackarna.

Anförande nr 99

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): När vi tittar på vad som har hänt på biogasmarknaden under de här åren ser vi att den har tiofaldigats, både utbud och efterfrågan har

ökat enormt. Det är många, många fler bolag som köper biogas nu än det vara 2006. Det tycker jag att vi ska vara glada och stolta över.

Det som hände var att när Volkswagen släppte sin populära Passatmodell och väldigt många stockholmare köpte biogas fick vi en efterfrågechock. Den chocken har man mött, inte så att vi ska vara nöjda och glada med situationen i dag. Det finns ju en anledning till att vi höjer ambitionerna att öka matavfallsinsamlingen, och det är att öka tillgången på biogas. Men vi har ändå följt kurvan. Jag håller med om att det behövs fler tankställen och mer biogas i framtiden. Där har Alliansen en bra politik för att möta det.

*§ 22 Införande av parboendegaranti inom äldreomsorgen**Ersättningsmodell för basservice i vård- och omsorgsboende för medflyttande make/maka som inte har några omvårdnadsbehov (utl. 2011:173)*

Anförande nr 100

Borgarrådet **L a r s s o n** (M): Fru ordförande! Att fullmäktiges föredragslistas ärenden har olika karaktär ser vi, utan tvekan. Jag tror att detta ärende kring parboendegaranti är en väldigt viktig signal till stockholmarna. Även om staden på olika sätt har sett till att ordna alla typer av parboenden i de allra flesta fallen har det inte varit stadfäst, och det har inte funnits en politisk markering i form av ett regelverk om detta. Man har dock försökt lösa det i de enskilda stadsdelarna. Problemet har varit när den ena av de två äldre inte har haft något biståndsbeslut, alltså inte varit sjuk, utan endast den ena personen har varit i behov av bistånd. Detta har varit en tragik i några fall där människor har vittnat om hur de har fått separera mot sin vilja, och detta har skett runt om i landet.

I Stockholm ser vi nu till att vi garanterar parboende, vi ser till att den friska personen som vill flytta med sin partner, sin make eller maka, får möjlighet att göra detta, och staden får till uppgift att lösa det i det enskilda fallet. De boenden som finns i Stockholm har löst detta med olika typer av ombyggnationer, man har sett till att det finns boenden med två ingångar för att garantera möjligheten att separera boendet från en sjukavdelning och så vidare.

Det är viktigt att vi signalerar detta. Det är otroligt viktigt att se till att de äldre som vill tillbringa sina sista år i livet tillsammans inte, på grund av opragmatism, hamnar mellan stolarna. Vi ser också till att det blir ett regelverk kring detta, som skapar ett ersättningssystem som gör det möjligt för de olika aktörer som finns inom äldreomsorgen att uppfylla stadens krav.

Det här är ett väldigt viktigt ärende som ger de signaler som vi behöver ge, det är en viktig signal. Vi har talat mycket under det senaste året om detta, men i och med beslutet i dagens sammanträde hoppas jag att det är sista gången vi behöver höra att par mot sin vilja inte kan bo tillsammans under sista tiden i livet.

Fru ordförande! Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag i ärendet om parboendegaranti.

Anförande nr 101

J a c k i e N y l a n d e r (V): Ordförande, fullmäktige! Om Per Ankersjö fick en chock när biogasen tog slut fick jag en chock när Alliansen vann. Det Joakim Larsson har sagt är jättebra. Men det är en sak som oroar mig när jag läst vad de olika stadsdelsnämnderna har sagt om någon av makarna faller ifrån. Får den andra bo kvar? Det där måste säkerställas, och det handlar om ekonomin. Det finns en hel

del att göra i de här fallen. Men det är jättebra att garantin kommer till stånd. Det är bara att tacka för det.

Anförande nr 102

Borgarrådet **L a r s s o n** (M): Återigen; Jackie, handlar det om en pragmatisk inställning. Vi ser till att det finns ett regelverk och en garanti för att man ska lösa detta i de enskilda fallen.

I just de enskilda fallen måste man också lösa frågan om hur boendet ska se ut den dag den ena faller bort. Men det kan inte vara så att man får ett besittningsskydd överallt på de avdelningar som sedan andra som är i behov av parboende kommer att behöva. Men man måste ta den enskilda individen under luppen och se: Hur kan vi lösa det i just ditt fall? Parboendet kan också innebära att man till exempel bor i ett boende nära den andra. Man ordnar så att boendet ligger nära omsorgsavdelningen. Man kan se till att det finns boenden i olika delar av huset. Men är det på en omsorgsavdelning, demensavdelning eller annat när man kan komma att behöva den typen av lägenhet till någon annan måste man se till att lösa det pragmatiskt för den person som det handlar om. Det är en signal vi ger med det här ärendet.

Anförande nr 103

J a c k i e N y l a n d e r (V): Det hänger jag med på, men det är fortfarande så som du vet, att det inte är några växter som vi planterar om, utan det är människor. Att flytta runt dem i det här boendesystemet tror jag inte är bra, utan de måste få känna trygghet. Det är det vi jobbar med. Om en faller ifrån, vad gör man då? Hur är det med besittningsskyddet? Jag tror att de flesta i den här salen är nog rätt nöjda med hur det ser ut när det gäller möjligheten att få kvar med sin äkta hälft.

Anförande nr 104

M i r j a R ä i h ä J ä r v i n e n (S): Ordförande, fullmäktige! Det känns riktigt bra att man i fullmäktige äntligen kan besluta om att införa en parboendegaranti och att man inte behöver utsätta äldre människor för en påtvingad skilsmässa. Det är detta det i princip har handlat om. Med det här ärendet blir det verklig valfrihet.

Vi vill dock skicka en viss tankeställare med det här ärendet i form av en liten reservation, och det handlar om att bedömningen inte får bli olika i olika stadsdelar. Man kan ibland se att biståndsbedömningen kan variera. Det är viktigt att alla stadsdelsförvaltningarna vet, varenda biståndsbedömare vet, att den här rättigheten finns i staden.

Sedan finns det alltid specialfall. Hur gör vi till exempel när den ena parten är dement? Ska den friska bo på demensboende, eller hur ska vi göra? Där är det viktigt att vi har en individuell bedömning där man tittar på parens individuella behov. Den som är friskare och inte har några demensbesvär kan inte placeras på ett demensboende, utan då måste man hitta en lösning. Där måste man se till att

kompetensen håller, så att de som jobbar på avdelningen har en demenskompetens för det specifika boendet.

Jag yrkar bifall till vår lilla reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 105

C h r i s t o p h e r Ö d m a n n (MP): Ordförande, fullmäktige! Det är väldigt glädjande att vi tar det här beslutet i dag. På många äldreboenden har man hanterat den här problematiken på bästa möjliga sätt, ofta positivt, medan det på andra håll har varit mer krångligt. På det här sättet får vi mer lika möjligheter över hela staden, för alla inom äldreomsorgen som behöver det här speciella lyftet, som det kan kallas, i sin livskvalitet, det vill säga att få bo med den man älskar så länge det är möjligt. Där tycker vi naturligtvis att staden ska hjälpa till med på olika sätt.

Vi tycker att man skulle kunna förlänga provperioden till sex månader och titta närmare på psykisk funktionsnedsättning och demens i garantin. Besittningsskyddet borde skrivas in i kontrakten. Jag vet att det är svårigheter med att få med hela det här paketet, men jag tycker att dagens beslut är ett bra steg i rätt riktning, även om vi skulle vilja gå lite längre.

När det gäller vårt förslag till beslut är punkt 5 helt enkelt fel. Den skulle vi vilja stryka i vår reservation i kommunstyrelsen. I övrigt tycker vi att det här blir ett steg i rätt riktning och ett klart fall framåt för livskvaliteten för de äldre inom äldreomsorgen.

Anförande nr 106

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Det stämmer att det är, om inte ett fall framåt, ett steg framåt. Det är viktigt att vi får detta stadfäst, och det är viktigt att man signalerar det ute i vår organisation. Men jag håller inte med om att man därmed ska se detta som taket för vad som gäller. Nu är det i stället så att i varje individuellt fall kan man naturligtvis gå längre. Man kan faktiskt lösa varje individuell fråga med den pragmatism som detta ger utrymme för.

Jag kan säga att det finns demensboenden där man genom byggnadens konstruktion har separerade lägenheter som sedan byggts samman i mitten med två olika ingångar. Detta har möjliggjort att man kan bo med någon som är demenssjuk. Det innebär inte att man har möjlighet att ta i besittning den del av lägenheten när den andra parten har fallit ifrån och bo kvar just där. Då får man lösa det för den personen i antingen närområdet eller genom att personen i fråga faktiskt återgår till det boende som hon eller han kanske har uthyr i andra hand och så vidare. Det viktiga är en individuell lösning och att staden säger att parboende ska ordnas när man inte vill skiljas åt på ålderns höst och den ena parten är sjuk. Då ska vi ordna det.

Det är vad ärendet handlar om, och jag är glad att det finns en samstämmighet om detta. Nu ändrar vi en liten del, ett litet fel i systemet som har gjort att några enstaka har hamnat mellan stolarna genom åren.

*§ 23 Detaljplan för Slussen, Karl Johans Torg i stadsdelen Södermalm
Dp 2005-08976-54 (utl. 2011:157)*

Ordningsfråga

Anförande nr 107

G u n n a r S a n d e l l (S): Ordförande, fullmäktige! Vi vill påminna alla om jäv, sakägarjäv eller delikatessjäv. De som är jäviga ska lämna salen under behandlingen av denna punkt på föredragningslistan. Det finns till exempel många konsultbyråer som har haft att göra med detta ärende. Presidiet kan säkert upplysa om reglerna om någon är tveksam.

Anförande nr 108

Borgarrådet K e v i u s (M): Ordförande, ärade ledamöter, kära stockholmare! I kväll har vi kommit fram till målet på en lång resa, en resa som har pågått i 20 år. I kväll ska vi fatta det historiska beslutet om framtidens Slussen. Att bygga en ny sluss i Stockholm är känsligt men samtidigt helt naturligt. Slussen har förändrats med jämna mellanrum, ungefär en gång per sekel. Under stormaktstiden byggdes den första slussen över Söders ström. Under frihetstiden byggdes den andra. Under industrialismens 1800-tal byggdes den tredje, och i funktionalismens 1900-tal byggdes den fjärde. Nu bygger vi den femte.

Vid alla de här tidpunkterna har man behövt bryta med det gamla, förändrat och byggt om, byggt för att klara nya utmaningar. Det har inneburit förändringar i stadsbilden, förändringar som säkert gjort ont i hjärtat på några, men vid alla de här tillfällena tog tidigare generationer stockholmare ett stort ansvar. De tog ansvar för framtiden, och de byggde för framtiden.

Dagens sluss, 1900-talets sluss, var utformad för den framtid som stockholmarna ville ha 1935. De byggde inte sin sluss för gående och cyklister. De byggde den för bilar. År 1935 fanns ingen Västerbro, Essingeleden fanns inte och ingen förbifart planerades. All trafik som skulle gå mellan norr och söder passerade Slussen. Därför byggde man en sluss som är en motorvägskorsning i dag. Därför är nuvarande Slussen ingen vidare för oss som går eller cyklar.

Förändring är en del av livet, mina vänner, för en själv, för samhället, för staden, för Stockholm. Vi alla här har en skyldighet att planera staden utifrån de historiska kunskaperna och erfarenheterna, utifrån de synpunkter som experter har inkommit med och utifrån de synpunkter som stockholmarna har inlämnat under samrådet. Till första samrådet kom 10 000 stockholmare, till utställningen kom 20 000 stockholmare. Vår stadsplanering måste utgå från allmänintressets behov och önskemål. Det handlar om stockholmarna.

Nu är det dags för 2000-talets sluss, det innebär både praktisk nytta och förbättring. Praktisk nytta så till vida att vi kan hantera ökade vattennivåer. Praktisk nytta genom

att den är anpassad till dagens och morgondagens trafiksituation. Det gör att ytorna för bilar blir mindre och filerna färre. Det blir förbättring för kollektivtrafiken, mer utrymme och mer kapacitet för gång- och cykeltrafikant än vad det är i dag. Det blir förbättring för alla människor med allmänna platser, en helt ny park, Katarinaparken och en ny kulturscen.

Slussen blir en mötesplats i stället för en plats att skynda förbi. Det blir förändringar för alla som inte skyndar så lätt. Vid den nya slussen bygger vi två nya rulltrappor och fyra hissar. Det är viktigt att 2000-talets sluss blir tillgänglig för alla.

Förslaget till detaljplan för Slussen, det historiska beslut som vi fattar i dag, har präglats av goda idéer som kommit i processens olika skeden. Vi har lyssnat, vi har bearbetat förslaget. Det här är ett förslag till ett mycket bättre Slussen är det som finns i dag.

Till er som har varit med på resan men som i sista vägkröken stannat till och pekar åt ett annat håll vill jag bara säga: Nu är vi framme. Mina vänner, att inte fatta beslut, att skjuta upp och utreda vidare är att inte vilja ta ansvar. Vi tar ansvar för framtiden, och vi bygger för framtiden.

Med de orden yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 109

M a r i a H a n n ä s (V): Fru ordförande, fullmäktiges ledamöter, åhörare, stockholmare och alla andra som bor i Sverige, inte minst alla turister! Vi står inför ett mycket stort beslut för Stockholm här i dag. Det är ett av de största jag har varit med om i den här salen. Jag var inte med på Klarakvarterens tid.

Vänsterpartiet har hela tiden, hela tiden, lagt fram förslag till förbättringar under detaljplaneprocessens gång. Förändringar har gjorts enligt våra förslag till en viss del, som till exempel en tillgänglig gång- och cykelbro mellan Södermalmstorg och Gamla stan. Det är bra, men det återstår så mycket, och så mycket är dåligt att Vänsterpartiet inte kan gå med på det här förslaget. Helheten måste omarbetas.

Det absolut avgörande var ett beslut om den trafikapparat som kommunfullmäktige slog fast i juni 2010: ”med detta beslut ligger trafiklösningen fast”, som finansborgarrådet Nordin sade. Vi tyckte inte detta. Vi reserverade oss, och stockholmarna, som har haft synpunkter på förslaget, stod även de i stark motsats till detta. Den raka breda bron, även kallad motorvägen av en del, har vi motsatt oss sedan den först dök upp i planerna.

Den stora utmaningen är hur kollektivtrafiken ska komma fram, hur den ska prioriteras före privatbilismen. Detta blir inte löst med det här förslaget. Det finns även ett annat stort problem eftersom tillgängligheten inte är och inte heller upplevs som optimal. Ingen världsklass här, inte!

Hur kan i sittande majoritet vara så nonchalanta gentemot den stora opinion som ändå finns hos stockholmarna. Jag begriper faktiskt inte att ni inte tar ert förnuft till fånga.

Vänsterpartiet vill att siktlinjen inte ska ändras eller skymma utsikten mot Saltsjön, mot Mälaren och Katarinaberget. Vi kan inte tänka oss att bygga för med kontorshus. Från kontoren ska man ha en fin utsikt, men inte vi som går eller står och väntar på bussen.

Folkpartiet – har ni ett enat parti i denna fråga? I de debatter som jag har varit med om har Folkpartiet haft en helt annan linje än den ni företräder i dag. Kom med oss i återremissyrkandet, kom oss så får ett nytt och bättre Slussen!

Vad säger KD? Ingenting.

Centern då? Ja, ni skulle väl ha ett skyskrapekluster mitt på Karl Johans sluss om ni fick bestämma!

Nej, de frågor som helt enkelt måste lösas är: Tillgängligheten måste bli optimal, det kräver en förändrad brolösning; siktlinjerna behålls, kajerna måste vara anpassade till kommande klimatförändringar – det kommer vi att höra med om från Vänsterpartiet om en stund – Katarinahissens funktion måste säkerställas, kollektivtrafiken måste prioriteras. En mötesplats för resande, vilande, gående och njutande är det vi tycker att Slussen ska bli.

Bifall till Vänsterpartiets reservation i kommunstyrelsen som innebär återremiss.

Anförande nr 110

B j ö r n L j u n g (FP): Fru ordförande, fullmäktige, åhörare! Tack, Maria Hannäs, för din fråga.

Jag vill inleda med att säga att Vänsterpartiet är det parti i oppositionen som har varit mycket konsekvent och delvis konstruktivt i den här frågan. Det kan man tyvärr inte berömma de andra oppositionspartierna för, men det får vi återkomma till.

När det gäller processen i Folkpartiet har vi liksom de övriga partierna i den här salen, diskuterat frågan om Slussen de senaste 20 åren på representantskap, som är vårt högsta beslutande organ i Folkpartiet i Stockholms stad, vi har diskuterat den i fullmäktige-grupp och i styrelsen och på konferenser. I det förslag som vi har lagt om Slussen är vi utomordentligt väl enade. Men i ett liberalt parti finns det många som har rätt att ha åsikter som avviker från majoritetens åsikt.

Anförande nr 111

M a r i a H a n n ä s (V): Senast i somras var det en debatt där flera företrädare, inte bara en utan flera, som hade en helt annan åsikt. Jag kände på något sätt då: Vad

handlade det om? Handlade det om att man skulle flirta med publiken, eller vad handlade det om? Det var min undran.

Anförande nr 112

Borgarrådet **A n k e r s j ö** (C): Du sade, Maria, att Centerpartiet vill ha ett kluster av skyskrapor vid Slussen. Tyvärr är den kommentaren ganska signifikant för hur debatten ibland har varit i den här frågan, att man gärna sprider myter, ibland rena lögner. Det tycker jag är tråkigt i en debatt som annars har en väldigt stor potential att bli en bra debatt om hur vi ska bygga Stockholm i framtiden, och där är Slussen viktig.

Jag kan stolt säga att Centerpartiet är det parti som har varit väldigt tydligt i den här frågan. Vi har sagt att vi vill bygga om Slussen. Det har vi sagt till och med i valrörelsen. Vi har varit tydliga med det. Det är en del av vår politik där vi är beredda att låta staden förändras i takt med att staden växer. Den politiken har gjort att Centerpartiet i Stockholm har tredubblats i fullmäktige sedan förra valet.

Jag kommer att återkomma med mer sakliga argument, för det här med skyskrapor inte var speciellt sakligt. Men jag förstår att du sade för att få upp mig i debatten, och det må vara ursäktat.

Anförande nr 113

M a r i a H a n n ä s (V): Det är faktiskt så, Per Ankersjö, att höga hus vill ni väldigt ofta ha. Jag känner oro för att ni vill ha ännu högre hus att bygga för siktlinjerna, att bygga för KF-huset, att bygga för det glashus som finns lite längre bort på kajen med höga hus. Jag känner mig orolig för det.

Anförande nr 114

E r i k S l o t t n e r (KD): Fru ordförande! Maria Hannäs frågar: Vad säger Kristdemokraterna? Så säger hon: Ingenting. Då måste jag säga att hon har lyssnat väldigt dåligt. Vi har från vårt kansli, framför allt från mig, varit aktiva med debattartiklar, pressmeddelanden, och jag har bloggat mycket i den här frågan. Visst har vi sagt en hel del och deltagit i debatter.

Vi har alltid varit för att Slussen ska göras om. Vi har deltagit i den process som har varit och fört fram våra synpunkter. Vi kan se det i ärendet. Vi står bakom det ärende som finns på bordet i dag. Vi kommer att rösta ja till kommunstyrelsens förslag. I de texter som finns, skrivna från stadsbyggnadsnämnden, har vi fått igenom mycket. Vi har bland annat betonat att tillgängligheten måste förbättras, och där har det gjorts förbättringar. Vi har betonat Slussen som en mötesplats. Där har det också skett tydliga saker för att göra det till en bättre mötesplats. Vi har strukit under behovet av att förbättra eller möjliggöra kollektivtrafik på vatten. Det har vi sett till görs enligt det förslag som ligger för beslut.

Anförande nr 115

Borgarrådet N o r d i n (M): Fru ordförande! Äntligen står vi vid beslutspunkten. Jag har svårt att ta till mig det som sägs om att det skulle vara ansvarsfullt att gå på icke-linjen, att gå på nollalternativet, att inte göra någonting. Det vore det minst ansvarsfulla. Det är faktiskt på den punkten som oppositionen är enig. Det är att ni är beredda att till och med avslå hela detaljplanen, inte bara återremittera den utan i andra avslå, vilket skulle innebära att vi fick börja om från början.

Jag har sett, Karin Wanngård, du som leder Socialdemokraterna här, att du i debattartikel har sagt att det inte gör något om det dröjer, det kan dröja några år i framtiden innan vi tar itu med Slussen. Jag håller inte med om det. Det är bara att åka dit. Jag har nästan i 25 års tid passerat Slussen dagligen, så jag har sett både utvecklingen och hur den inte fungerar. Den erfarenheten delar jag med många stockholmare. Det är tydligt att stockholmarnas uppdrag till oss är att handla, att fatta beslut, inte någonting annat.

Jag skulle vilja fråga Karin Wanngård: Vad säger du i Botkyrka, Västerås, Eskilstuna – för att nämna tre av de kommuner som har den mest substantiella översvämningsrisken från Mälaren? Då talar jag inte om klimatförändringar som kommer om hundra år, jag talar om klimatförändringar som vi kanske har här och nu. Vad säger du till dem? Du är beredd att skjuta dessa kommuners säkerhet på framtiden, att inte bygga om Slussen och öka vattenregleringen från Mälaren. Det här är en fråga som har kommit alldeles för mycket i bakgrunden. Det är en mycket allvarlig och en mycket viktig fråga.

Men Slussen handlar också, fru ordförande, om stockholmarnas vardag, om stockholmarnas möjlighet att ta sig till jobbet, till skolan, ta barnen till förskolan eller att bara promenera. Det är inte acceptabelt att föra fram något slags nostalgiska skäl. Vi kan alla buga för den lösning man valde för 75 år sedan. Det var jättebra för den tidens Stockholm. Men att av sådana skäl inte orka med att fatta beslut om framtiden vore helt orimligt. Tänk om vi hade haft en sådan beslutsångest när det gäller Hammarby Sjöstad, när det gäller Hagastaden, Citybanan, som är den kanske mest komplicerade och genomgripande infrastrukturprojekt vi har i Stockholm i dag. Tänk om vi hade haft en sådan beslutsångest om de projekten skulle Stockholm ha stagnerat.

Vårt ansvar, fru ordförande, är att fatta beslut, och fatta bra beslut. Det gör man grundat på en lång process och att lyssna på stockholmarna. Ingen kan säga någonting annat än att vi har haft den mest genomgripande process när det gäller samråd, precis som Regina Kevius beskrev i sitt inledningsanförande.

Fru ordförande! Det är hög tid nu, och det är med stor glädje jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 116

M a r i a H a n n ä s (V): Fru ordförande! Borgarrådet Nordin sade att oppositionen ville ha ett nollalternativ. Det stämmer inte när det gäller Vänsterpartiet. Vi

anser att Slussen måste byggas om på något sätt. Det tycker vi är självklart. Det finns inget annat parti än vårt som har tagit upp just frågan om vatten både när det gäller hur mycket vatten som ska rinna ut från Mälaren och när det gäller det vatten som befaras rinna in från Saltsjön. Så beträffande nollalternativ tycker vi att någonting måste göras åt Slussen, och det tror jag att borgarrådet vet om.

Anförande nr 117

Borgarrådet N o r d i n (M): Det hedrar Vänsterpartiet att man är tydlig på den punkten och står upp för att bygga om, inte försöker flörta med opinioner som säger att Slussen kan bevaras. Det hedrar Vänsterpartiet verkligen. Samtidigt är ni i dag beredda att gå ihop med Socialdemokraterna och Miljöpartiet och rösta nej till hela detaljplanen.

Maria Hannäs är en tillräckligt kunnig politiker från stadsbyggnadsnämnden för att veta precis vad det innebär att fullmäktige avvisar hela detaljplanen, inte bara återremitterar den utan avvisar den. Därmed har även ni i Vänsterpartiet, Maria Hannäs, lockats in i en oppositionsfälla, nämligen att det är viktigare att gå ihop i oppositionen mot Alliansens partier än att se till sakfrågan. Om ni bara såg till sakfrågan skulle vi säkert vara ense på en del punkter, det kan jag se av er reservation, men vi skulle också kunna vara ense på väldigt många punkter, vilket även du har framhållit och som jag välkomnar.

Som sagt: Ni har politiserat frågan på fel sätt, taktiserat frågan och är beredda att yrka avslag på hela detaljplanen. Det vänder jag mig emot.

Anförande nr 118

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Fru ordförande, fullmäktige! Jag är inte stolt för att vi har hamnat här på grund av att du, Sten, inte har bjudit in oppositionen till bra samtal där vi skulle ha kunnat göra upp i den här frågan. Det enda som jag ficka av dig, Sten Nordin, var den 12 maj ett mejl där du förutsatte att respektive nämnd fattade beslut i Slussenfrågan.

Vi socialdemokrater vill ha ett ombyggt Slussen, ett Slussen för framtid och för funktion. I det förslag som vi i dag har på vårt bord har inte hänsyn tagits till vare sig framtiden när det gäller att satsa på kollektivtrafik, gående och cyklisterna eller funktion. Vi har större problem med vattenfrågan i framtiden, och där har ni inte någon lösning.

Anförande nr 119

Borgarrådet N o r d i n (M): Vi hade en överläggning i borgarrådsberedningen med alla gruppleddare, och där ställde jag frågan: Vill ni att jag ska fortsätta med överläggning om Slussen på gruppleddarnivå eller i expertnämnden, stadsbyggnadsnämnden? Det var ingen som begärde nya överläggningar på gruppleddarnivå. I stadsbyggnadsnämnden har det varit fullt med överläggningar där alla har kunnat delta. Så den storyn håller inte, Karin Wanngård.

Du har inte svarat mig vad du säger i kommunerna Botkyrka, Västerås, Eskilstuna. Det är ett faktum att klimatförändringarna är här och nu. Det var därför vi lade om planerna för Slussen, för att öka avbördningen. Det var för att vi redan 2000 hade sådana regn i Stockholm att vi kunde se vilka substantiella risker det handlade om.

Vi hade en bred majoritet i genomförandebeslutet. I juni 2010 före valet röstade Socialdemokraterna för genomförandebeslutet. Det är ni som har kapat förtöjningarna, Karin Wanngård. Det är du som har kapat förtöjningarna, inte jag.

Anförande nr 120

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Fru ordförande! Att säga att ta ett beslut är det bästa och att ta detta beslut om Slussen tycker jag är lite märkligt. Vi står här med ett förslag som bär ett antal brister. Då ska man inte ta det beslutet.

Miljöpartiet har i konstruktiv anda deltagit i arbetet med att försöka göra Slussen bättre. Vi nådde inte ända fram i det arbetet. Ni avbröt den diskussion som vi hade, och då gick vi till våra medlemmar och frågade dem om råd.

Vi kan konstatera i dag att vi inte anser att Slussen ska byggas enligt förslaget därför att det inte är ett bra förslag. Det blir inte tillräckligt bra. Det tycker jag att ni också ska tänka på. Det här är inte ett bra förslag för Stockholm.

Anförande nr 121

Borgarrådet N o r d i n (M): Fru ordförande! Miljöpartiet har varit med vid förhandlingsbordet väldigt länge, och faktiskt också påverkat en hel del av det som ligger i majoritetens förslag. Det tycker jag var bra gjort av Miljöpartiet, men jag tycker att det var synd att ni valde att inte gå hela vägen. Jag har respekt för varje partis interna process, och jag tänker inte hacka på er i den frågan.

Däremot säger jag att ni har landat helt fel. Ni har landat helt fel när ni nu är beredda att avbryta arbetet med Slussen genom att avvisa hela detaljplanen. Jag skulle respektera er ännu mer om ni hade skrivit en reservation och sagt: På den här och den här punkten vill vi göra annorlunda. Vi stod ändå så nära varandra. För att tala klartext handlade det väldigt mycket om bredden på bron. Där var vi beredda att diskutera en smalare bro tills vi fick analysen att det skulle drabba kollektivtrafiken, just kollektivtrafiken, och det kunde vi inte ta ansvar för. Därför sade vi nej.

Det är sanningen. Då har ni valt att haka på den totala nej-linjen. Det tycker jag är otroligt olyckligt.

Anförande nr 122

Borgarrådet R u d i n (S): Ordförande, fullmäktigeledamöter, åhörare! Så står vi här i dag och ska ta diskussionen och beslutet om Slussen. Som barn undrade jag alltid över hur det kunde bli så som det skrivs i historieböckerna. Förr i tiden ställde

man upp två arméer mot varandra, och så plötsligt vid ett visst klockslag drabbade man bara ihop. Det verkade på något sätt korkat.

Men nu är vi där. Vi har två tydliga linjer i den här salen. Tydligen ska frågan avgöras med tre rösters övervikt. Jag vet inte någon gång i Stockholms historia att det har skett i ett så här stort ärende att man gör på så vis från den styrande ledningen. Man tror sig kunna genomföra en satsning i den här storleksklassen och som berör Stockholm för så lång tid framåt med en så liten majoritet.

Det leder mig till att fundera lite grann över var ni står, hur det känns att ta det här beslutet? Jag kan säga att det är med ganska stor sorg i hjärtat som jag i dag känner för att den här frågan har gått så här långt och blivit så här förlorad. Jag känner mig själv delvis skyldig till det. Den kritik som jag har fått höra från olika håll och som jag har fått föra fram i olika sammanhang har inte vunnit gehör på den borgerliga kanten. Jag känner också att Socialdemokraterna kanske kunde ha reagerat tidigare. Vi hörde opinionen sent, men vi vaknade i alla fall. Det är bättre sent än att inte vakna alls.

Jag känner också att de mått och steg som har tagits under resans gång skulle kanske ha gjorts på ett bättre sätt eftersom vi står inför att fatta ett beslut som riskerar att förstöra stora och viktiga värden för Stockholm.

Hur kan det gå så här snett? Jag vill vända mig till dig, Sten, och fråga om du är nöjd med den här processen. I april förra året vikarierade jag en kort period efter Carin Jämtin som lämnade den här församlingen för andra göromål. Du kallade mig till ett samtal i hennes frånvaro där vi på tu man hand diskuterade frågan om Slussen. Hur såg läget ut? Jag redogjorde för dig samma kritik som vi har upprepat vid olika sammanhang och meddelade dig att det här är allvarligt. Vi har allvarliga invändningar mot förslaget om Slussen. Du reagerade inte på det då. Det hände ingenting efter det mötet, absolut ingenting. Det första som hände var det meddelande som kom till Karin och som hon återgav här, att från och med nu betraktar du det som ett nämndärende. Sedan hände det ingenting, ingenting i juni, ingenting i juli, ingenting i augusti. I september strax innan vi skulle ta beslutet i stadsbyggnadsnämnden kallar Regina Kevius till ett gruppleadersamtal och säger: Vad tycker ni? Då säger vi: Vi tycker inte om det här, vi tycker som vi sade till Sten i maj.

Jag undrar om du är nöjd med hur den här processen har skötts. Att ställa upp arméerna på det här sättet och slåss och vinna med tre rösters marginal med så mycket pengar och så mycket demokrati i potten är inte ansvarsfullt, Sten. Du riskerar Stockholm och stockholmarnas framtid.

Anförande nr 123

Ch r i s t e r M e l l s t r a n d (C): Fru ordförande, fullmäktige, stockholmare! Den här frågan har gjort mig rasande, och jag har varit arg, jättearg verkligen. Slussenfrågan har rivit upp någonting stort i mig. Varför har den gjort mig arg? Jo, därför att i den här debatten som har förts har det förts fram många falska uppgifter.

Vad är faran med de falska uppgifterna? Jo, de är att stockholmarna får en felaktig bild av vad vi ska göra. Och det är jag hemskt ledsen för. Bland annat har man beskrivit bron på ett sätt som inte är korrekt, man har pratat om broöppningar på ett sätt som inte är korrekt. Man har pratat om en galleria, och det har inte heller beskrivits korrekt i medierna. Tillgängligheten har också kritiserats, men det har vi löst på ett mycket bra sätt.

Bussterminalen har beskrivits på ett väldigt konstigt sätt. Men jag har bestämt mig för att inte vara arg längre. Jag tänker glädjas åt det beslut vi tar i dag. Jag tänker glädjas åt de förbättringar och det Slussen som faktiskt stockholmarna har varit med och bestämt. Det här är stockholmarnas Slussen, och det är det vi beslutar om i dag. Vi har haft ett brett samråd, och stockholmarna har fått tycka till.

Vi skapar en mötesplats, en knutpunkt för kollektivtrafik på vatten, vi får perfekta cykellösningar, vi får en stor galleria med handel, vi kommer att kunna se bussarna slussas ned på vattenplanet. Vi får kaféer, vi får restauranger, vi får en mobilscen på vatten, vi får gröna tak, vi får en plats att vara på även på vintern. Som alla vet är Slussen i dag en väldigt otillgänglig plats på vinter där man knappast vill stanna. Vi bygger ett och annat hus på Slussen till mångas förtret.

Jag hoppas att oppositionen tar sitt förnuft till fånga och yrkar bifall till nya Slussen. Jag tror att vi tillsammans i ett bygglovsskede som vi går in i nu gemensamt kan ta ansvar för nya Slussen. Det är ändå sju till tio år vi kommer att jobba med det. Det är en lång tid, och mycket händer under den tiden. Jag hoppas att ni vill vara med.

Jag längtar till den dag nya Slussen står klart. Faktum är att det här är stockholmarnas nya Slussen. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 124

Borgarrådet R u d i n (S): Jag gratulerar dig till din nyvunna linje att sluta vara arg i den här frågan. Förra gången i tv såg vi dig hötta med näven inför mig. I den debatten sade du att jag endast hade en liten, liten kärna av förvirrade äldre människor på Södermalmstorg som ville stödja Socialdemokraterna i Slussenfrågan. Det inlägget förvånade mig då, och jag sade att vi möter en vägg av opinion. Nu har den gjort sig tydlig de senaste veckorna. Vi behöver inte upprepa alla resonemang, för det känner alla till. Förutom de partier som har tagit ställning för och som gör att det i dag är med bara tre rösters övervikt som ni ska anta förslaget är det kulturarbetarna, mängder med högskolor, professorer, tunga instanser som Skönhetsrådet och olika organisationer som vänder sig emot förslaget. De har alla kommit hit i dag för att protestera i frågan.

Vidhåller du att det bara är några få förvirrade tanter vid Slussen, som du sade, som är emot förslaget?

Anförande nr 125

Ch r i s t e r M e l l s t r a n d (C): Tomas, du kanske möter ditt Waterloo här i dag, vem vet?

Jag ska påminna dig om en sak. Det finns en skiss i DN från den 6 juni 2010, tror jag, där man ser en tydlig illustration i valet på hur ni ville se nya Slussen. Jag tycker att du ska dra den till minnes och fråga vem du egentligen representerar. Representerar du dina väljare, eller representerar du särintressen, Tomas?

Anförande nr 126

M a r i a H a n n ä s (V): Jag tycker inte att vi i Vänsterpartiet har varit osakliga på något sätt. Vi har inte ljugit och inte pratat strunt, utan tvärtom har vi försökt vara sakliga i frågan hela tiden som vi jobbat med den.

Du tyckte att vi skulle yrka bifall till förslaget och att vi skulle fixa allting i bygglovsskedet. Jag vet att du inte har varit så länge i stadsbyggnadsnämnden, Christer, men riktigt så går det inte till. Trafiklösningen är faktiskt beslutad i fullmäktige förra sommaren, den 21 juni. Det är lite svårt att fixa till det med bygglov.

Anförande nr 127

Ch r i s t e r M e l l s t r a n d (C): Du, Maria, är min favoritvänsterpartist, det vill jag att du ska veta. Med din kunskap tror jag säkert att du kan bidra till Slussens vidare utveckling. Jag hoppas att du gör det också.

Anförande nr 128

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Ordförande, fullmäktige! Mina första minnen av Slussen är när min morfar tog mig på tunnelbana från Fruängen intill staden. Vi steg av på Slussen för att ta Djurgårdsfärjan till vidare färd till Skansen. Jag ser förstås ljusst på de minnena.

När jag chattade på en av Stockholms tidningars webbsidor tidigare i dag fick jag ett svar från en annan 70-talist, som också jag är, som skrev så här: Slussen har alltid sett likadan ut. Jag vill ha kvar det i minnet.

Jag tror att det där citatet summerar, inte alla, men många av de synpunkter som vi har fått in under processen. Även om jag är en av många som har vuxit upp med Slussen tycker jag inte att vi kan stoppa stadens utveckling av nostalgiska skäl. Det är oansvarigt, och jag skulle säga att det är djupt egoistiskt.

Centerpartiet gick till val på att staden ska få växa och att staden ska få förändras. Slussen är inte ett monument, Slussen är en funktion, en funktion som används av tiotusentals eller hundratusentals, beroende på hur vi räknar, stockholmare som åker till och från jobbet varje dag med tunnelbana, buss, cykel, bil eller går. Min syn på

politiken och min uppgift här i kommunfullmäktige är att se till att staden ska vara dynamisk och underlätta för alla att leva sina liv, inte försvåra.

Oppositionen målar upp en ohederlig bild när man säger att det går att vänta, att deras lösningar – vilka de nu är, för det vet vi inte riktigt – inte innebär besvärliga byggtider. Det är viktigt att fastslå att trots att debatten pågått i 20 år med tusentals arbetstimmar i ritande och arbetande har oppositionen inte ett motförslag, deras lösning är att vänta och se och utreda.

Ett av många tunga skäl till att bygga om Slussen är klimatanpassningen. Genom nya Slussen får vi ökad kapacitet och vattenreglering på Mälaren, och på så sätt kan vi förhindra framtida översvämningar, för de kommer, det kan vi vara säkra på. Ju längre vi väntar, desto större risk att vi inte kan möta klimathotet i Mälardalen.

Jag är stolt över att kunna säga att Centerpartiets konstruktiva medverkan i den här processen har lett till att vi kommer att få radikalt förbättrade cykelmöjligheter enligt förslaget. Vi får en park, vi får möjlighet att bygga en båtpendlingsterminal enligt det färdiga förslaget. Det är en vision som vi arbetat med i Centerpartiet sedan vi skrev motion om detta för ett par år sedan i fullmäktige. Det är jätteroligt.

I april 2010 träffades en brödförsäljare i huvudet av ett rostigt vinkeljärn som lossnade från Slussens söndervittrande konstruktion. Nu har vi låtit det gå ett och ett halvt år till. Det är dags, kära vänner i kommunfullmäktige, att göra vårt jobb här inne och se till att Stockholm fungerar, att stockholmarna kan ta sig till och från jobbet varje dag och att Stockholms barn kan ta sig från tunnelbanan till Djurgårdsfärjan utan att mötas av urindoft, otrygga miljöer eller avspärningar på grund av rasrisk.

Med de orden yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag, det enda som jag sett ligga på bordet.

Anförande nr 129

S t e l l a n H a m r i n (V): Fru ordförande! Jag ska bara kort beröra vattenfrågan. Som alla vet är det min bestämda uppfattning att man inte löser problemen med det förslag som ligger. Vi blir tvärtom tvungna att bygga om Slussen alldeles för tidigt.

Det beror på att havet stiger mer än vad vi tror, och det beror på att Mälarens vatten dessutom kommer att stiga ännu mer som en följd av att havet stiger. Det har ingen, inte ens sårbarhetsutredningen, tittat på, så det finns inte inbyggt i era kalkyler, det kan ni inte hävda i det här läget.

Problemet med att begära återremiss och se till att vi får ordentliga undersökningar är att vi förlorar ett eller två år, möjligen tre. Vi har en lösning på det. Det är tre år som inträffar någon gång på 20-talet. Så länge vi bygger löser vi inga problem. För att undvika den lilla risk som det innebär att det händer någonting just de åren ska vi överväga att brädla Södertäljekanal så att man i samband med den ombyggnad som

ändå sker ska skjuta upp risken tills vi har fixat problemen med Slussen. Jag återkommer med vattenfrågorna i mina inlägg senare.

Anförande nr 130

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Jag vill påminna Stellan Hamrin om att det är Stockholms stads fullmäktige och inte Södertäljes kommunfullmäktige som har möte just nu, och det är vi som faktiskt har att ta ansvar i de här frågorna. Det tycker jag att vi gör på ett väldigt bra sätt i och med det här förslaget.

Sedan ser jag fram emot att få återkomma i frågan om vattenregleringen och kommande vattennivåhöjningar. Där har vi väl på fötterna. Stockholms stad följer förstås den vedertagna forskning som hela världen baserar sina beslut på i de här ärendena. Jag känner mig väldigt trygg med detta.

Anförande nr 131

Borgarrådet R u d i n (S): Fru ordförande! Först skulle jag vilja rätta Per Ankersjö på en punkt: Socialdemokraterna vill bygga nytt, och vi vill bygga modernt vid Slussen. Vi vill förbättra funktionerna för cyklister och gående.

Du säger att det blir bättre för cyklisterna, och du brukar kalla dig för cykelborgarråd. Den detaljplan som vi har på bordet i dag försämrar för cyklisterna i förhållande till hur det är i dag. Dels kan du i dag cykla helt planskilt från Södermalmstorg ned till Munkbron och ned till Gamla stan. Du kan också cykla helt planskilt hela Katarinavägen ned på Skeppsbron och tvärtom. I framtidens lösning, den som ligger på bordet i dag, kommer man på inte mindre än fyra punkter som cyklist att hamna mellan kollektivtrafikfälten och bilkörfälten därför att bussarna ska in och hämta och lämna passagerare vid stationer.

Det andra som är förvärrande är att SL har meddelat att de inte vill att vi ska börja gräva intill deras tunnelbanebro där den så kallade cykelbron är placerad. Om den inte blir av kommer man inte att kunna åka ned till Gamla stan på det sätt som detaljplanen förutsätter. Det här borde ni ha tittat på innan vi kom fram till beslut i dag.

Anförande nr 132

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Vi hade samma diskussion, Tomas Rudin, på webbsajten i dag. Du påstår att nya Slussen skulle försämrade cykelmöjligheterna. Jag förstår inte hur du kan stå här och säga det. Det är just för cyklisterna som nya Slussen innebär en radikal förbättring. Du nämnde själv bron, och självklart ska den frågan lösas. Men det finns även andra broar under, det finns nya cykelstråk längs med kajerna.

Det finns enorma förbättringar jämfört med dagens Slussen. Jag vet inte hur ofta du cyklar förbi Slussen. Men jag gör det på sommarhalvåret varenda dag och åt två håll, och jag kan säga att det inte är någon angenäm uppgift att cykla förbi Slussen i dag.

Du vill att stockholmarna ska fortsätta att cykla där många, många år till, medan ni väntar på vad ni eventuellt vill göra och vad som eventuellt är nytt och vad som eventuellt är modernt med ert förslag. Det är helt oansvarigt.

Vi har svart på vitt på frågan från Stockholms cyklister, de vill ha nya Slussen. Du vill det inte. Cyklisternas röst lyssnar jag mycket mer på än din, Tomas, trots att jag respekterar dig.

Anförande nr 133

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Ordförande, fullmäktigeledamöter, åhörare och stockholmare! I kväll står vi inför risken att den moderatledda Alliansen klubbar igenom förslaget om Slussen, detaljplanen för den. Det är ett beslut som kommer att få konsekvenser för stockholmarna för flera generationer framåt.

Som jag har sagt tidigare har Miljöpartiet i konstruktiv anda deltagit i arbetet med att försöka göra liggande förslag bättre. Vi har krävt att fokus ska ligga på gång- och cykeltrafik. Vi har krävt plats för kultur, att tillgängligheten ska vara perfekt. Men framför allt har vi begärt att den bro som nu plöjer fram från Skeppsbron ända upp mot Södermalmstorg krymper. Vi har velat göra ett dåligt stadsbyggnadsförslag bättre.

Vi nådde inte, som jag sade, ända fram. Sten, vi fick inga garantier för våra krav. Vi nådde inte dit där vi kunde säga att det här var en rimlig lösning för stockholmarna. När Alliansen valde att bryta förhandlingarna gick vi som jag sade tidigare tillbaka till våra medlemmar och frågade.

Miljöpartiet bedömer i dag att det förslag som ligger för fullmäktige inte bör antas. Vi vill ha ett annat Slussen helt enkelt. Att bygga en stadsmiljö bestående av en stor platta som övergår i en brant slänt och ändrar upp i två plaskdammar flankerad av en stor motorvägsbro är inte ett stadsbyggnadsprojekt i världsklass.

Det hjälper att man likt Lucky Luke slänger upp några till synes genomskinliga glashus på toppen. Det hjälper inte att man lägger ut en flytande scen i dammen. Det hjälper inte att man placerar en parkanläggning framför KF-huset. Det blir helt enkelt inte bra med det här förslaget. Stockholm kan bättre!

Vi behöver ett Slussen som först och främst är till för alla oss som åker buss, går och cyklar. Stockholm behöver en sluss där samspelet mellan Södermalm och Gamla stan fungerar. Stockholm behöver en sluss som tar hänsyn till områdets karaktär och själ. Det görs inte i det förslag som läggs fram här.

Fru ordförande! Miljöpartiet yrkar helt sonika på återremiss i ärendet i syfte att få fram ett annat, bättre förslag. Om återremissen inte går igenom yrkar vi i andra hand avslag på förslaget, det vill säga vi vill ha ett annat förslag.

Fullmäktige! Den väg som vi väljer i dag påverkar generationer av stockholmare. Låt oss därför inte förhastat oss. Låt oss ta tillbaka förslaget, tänka om, tänka nytt och tänka rätt! Stockholmare, vi kan bättre!

Anförande nr 134

Borgarrådet N o r d i n (M): Fru ordförande! Snälla, Daniel Helldén, säg nu ärligt det som hela världen redan vet: Ni har ändrat er. Det behöver ni inte vara skämmiga för. Alla vet det, så skyll inte på mig att Miljöpartiet har skrivit en reservation. Det var så att när förslaget presenterades uttalade sig Miljöpartiet positivt, så det blev ganska rejäla tidningsrubriker om det. Det var, tyckte man, inte helt väntat.

Nu har ni ändrat er på i stort sett alla punkter. Om ni hade haft den här ståndpunkten hade vi kanske haft svårt att förhandla med varandra, men så var det inte. Det var inte så att ni svepte bort hela förslaget, utan ni ville gå in och påverka ett antal saker. Som jag sade tidigare är det så att ert krav på ny detaljplan när det gäller bron inte funkar därför att det försenar hela projektet så väldigt mycket, och vi måste se till att säkra kollektivtrafiken. Det är det som är vår inriktning.

Miljöpartiet har ändrat sig. Stå upp för det, Daniel Helldén!

Anförande nr 135

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Det stämmer att vi har ändrat oss på så vis att vi går längre. Vi har aldrig tyckt att det här förslaget är bra. Vi ville göra det bättre. Det var det vi försökte göra i de förhandlingar som vi hade med er. Ni valde att avbryta dem. Då lät vi våra medlemmar ta ställning till hur vi ska förhålla oss i frågan. Det gjorde de. Vi tycker att när det gäller vägbron, motorvägsbron, fanns det utrymme för att se över den och göra den mindre.

Ni gjorde en snabbutredning. Den var inte tillräcklig för att titta på trafiklösningsfrågan. Man kan inte göra en snabb utredning på detta. Det är klart att det kommer att ta tid. Men tiden för att ändra detaljplanen i den här frågan handlade inte om några långa tider.

Anförande nr 136

M a r k K l a m b e r g (FP): Ordförande, fullmäktigledamöter samt stockholmare som följer denna debatt! Det är viktigt att förslaget om Slussen utgår från platsens tre bärande funktioner: trafik, vatten och stadsliv. Trafik – bilister, cyklisterna, kollektivtrafik, fotgängare – ska kunna ta sig fram via Slussen. Vatten: Slussen är en mycket viktig avtappningspunkt för vattnet från Mälaren. En förändring är särskilt påkallad eftersom nederbörden förväntas öka. Stadsliv: Slussen är en viktig mötesplats mellan Gamla stan och Söder. Eftersom Slussen ska fylla så många funktioner på en begränsad yta måste det göras kompromisser. Det här tror jag en del kritiker har misstagit sig. Det är väldigt lätt att kritisera, men lyckas man inte själv presentera hur man vill balansera dessa tre funktioner mot varandra försjunkar man lätt i opportunistik. Så kan man göra om man ständigt vill vara i opposition, men inte

om man gör anspråk på att styra över och ta ansvar för Stockholm och göra den till en än bättre plats för våra kommuninvånare.

Jag tänker fokusera på trafikfrågorna. Den framtida trafiklösningen vid Slussen bygger på en enkel effektiv och lättorienterad trafikanläggning med god framkomlighet för gående och cyklister, för kollektivtrafik och bilister. I början av 1960-talet passerade 90 000 bilar per dygn Slussen. Numera handlar det om 30 000 motorfordon per dygn, och prognosen inför 2030 pekar på samma nivåer. Vi anser att det är rimligt att dagens för bilar överdimensionerad sluss, ett monument över bilismen, ska anpassas. Vi kommer enligt detta förslag att minska kapaciteten till 30 000 motorfordon per dygn. Det är inte att leda in bilar i Gamla stan, vilket Socialdemokraterna påstår. Vi skapar nya Slussen som kan klara av såväl bussar som spårvagnar som är reserverade för snabb och pålitlig kollektivtrafik som komplement till tunnelbanan. Nya Slussen innebär en satsning på kollektivtrafik, gång- och cykeltrafikanter.

Till sist svårigheter: Att bygga om Slussen är en stor utmaning, och den är på inget sätt problemfritt. Den största utmaningen ser jag är hur vi ska klara av en fungerande kollektivtrafik under ombyggnadsperioden, eftersom Slussen måste byggas om. Och det är ofrånkomligt, den som försöker förespegla att det går problemfritt riskerar att ägna sig åt billig populism.

Från Folkpartiet är beskedet tydligt: Kollektivtrafiken ska byggas ut, såväl cyklister och flanörer ska känna sig hemma i Stockholm.

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 137

Borgarrådet R u d i n (S): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Jo, Mark, du är den första folkpartisten att delta i debatten, och jag skulle vilja fråga dig hur du ser på det faktum att den kritik som framfördes från oppositionen till Sten Nordin i april månad förra året inte kom att tas om hand i något forum förrän vi hade överläggningar i stadsbyggnadsnämnden i september.

Anförande nr 138

M a r k K l a m b e r g (FP): Jag uppfattar att du syftar på samtalen med Sten Nordin då du vikarierade efter Carin Jämtin. Jag vet inte om du gjorde det i egenskap av din egen person eller om du talade för Socialdemokraterna. Det jag kan ta fasta på är att den 21 juni 2010 när man antog trafiklösningen skrev Socialdemokraterna följande i sin reservation: Trafiklösningen är bra till sin struktur och anpassad till nya mindre trafikvolymmer.

Det är vad ni sade om den trafikfunktion som vi föreslår att vi i dag ska ta ställning för.

Anförande nr 139

A n n M a r i E n g e l (V): Det klingar lite falskt med ditt tal om att det är en satsning på kollektivtrafik och cyklister och flanörer. Det är ungefär lika falskt som illustrationen av ärendet där det nästan inte är några bilar på bilbron. Men det handlar om en åttafilig bilväg rakt in i och förbi Gamla stan och mitt in i staden.

Du säger att bilismen kommer att minska. Vi tror att det är alldeles nödvändigt att bilismen minskar väldigt mycket mer, särskilt i innerstaden och i Gamla stan. Hur man kan kombinera det med att föreslå åttafilig väg rakt in i stan förstår jag inte. Jag hoppas att du har tagit del av alla de studier som visar hur krångligt det kommer att bli för kollektivtrafiken, inte minst för bussarna med alla t-korsningar. Det är väldigt viktigt att förstå att detta inte är något bra förslag för kollektivtrafiken. Det är ett bra förslag för bilarna. Det tycker vi inte är bra, och därför vill vi avvisa förslaget.

Anförande nr 140

M a r k K l a m b e r g (FP): Vi har en gemensam uppfattning om att bilismen måste minska i innerstaden, men jag tycker att ni gör en felaktig analys av förslaget. Nuvarande sluss har tolv körfiler. Vi föreslår åtta körfiler, alltså en minskning. I det enda konkreta motförslag som finns men som inte någon här företräder och som kallas Kultur-Slussen föreslås tio körfiler. Miljöpartiet hade tidigare ett förslag på sex körfiler, men det förslaget finns inte längre, Miljöpartiet vill riva upp allt. Så vi har det förslag som innebär minst antal filer.

Anförande nr 141

D a n i e l F o r s l u n d (FP): Fru ordförande, ledamöter och alla stockholmare! Det är inte utan att man känner stundens allvar i det här stora beslutet. Det är ett av de största och mest komplicerade beslut vi kommer att ta i den här salen under många år. Just därför har vi från stadens sida ansträngt oss väldigt mycket för att ha en öppen och lyssnande process när vi bygger nya Slussen.

Det har getts möjlighet för så många stockholmare som möjligt att tycka till och se det förslag som har lagts fram. Det är väldigt många som har tagit chansen att göra detta. Tiotusentals stockholmare har besökt utställningen, tusentals stockholmare har skickat in skriftliga förslag och synpunkter på det förslag som ligger.

Att processen har varit öppen visas också av er alla som sitter på läktaren i dag. Det har varit ett stort engagemang. Jag har själv haft förmånen att möta väldigt många engagerade och kunniga personer som har haft synpunkter och idéer om hur nya Slussen kan se ut. Många av dessa synpunkter har nu vägts in i det förslag som ligger på vårt bord. Det har varit en öppen process, och det förslag som vi nu har är en bra och lyckad kompromiss som väger samman de olika synpunkterna från olika intressenter och expertområden. Det visar inte minst de 35 pärmar vi har här i salen som visar att vi har vänt på alla stenar för att få fram ett bra förslag för Stockholms framtid.

Trots detta har Slussendebatten ibland varit ganska motsägelsefull. Vissa hävdar att staden inte alls har lyssnat över huvud taget. Samma människor kan också säga att det förslag som ligger är sönderändrat i oigenkännlighet på grund av alla synpunkter som har förts in. Hur man än väljer att se det kan jag som folkpartist säga att jag är stolt över det förslag som ligger. Jag är stolt över att vi har ansträngt oss för att få in så många synpunkter som möjligt i det förslag som nu ligger på bordet, att vi har gett möjlighet till alla att delta i debatten.

Som folkpartist är jag också extra stolt över att vi har fått in en rad viktiga ändringar i förslaget. Deltar man i processen så kan man ändra. Det kunde oppositionen pröva på.

Vi har fått igenom mindre byggnation, mer fria siktlinjer. Vi har fått igenom mindre betong, fler öppna vattenytor. Vi har fått igenom krav på höga arkitektoniska utformningar, både broar, öppna torgytor och annat. Vi har fått fram kulturen och kulturens behov och verksamhet vid nya Slussen, en ny park etableras, och vi har lyckats förbättra tillgängligheten i det nya förslaget.

Låt oss vara ärliga: Vi kan aldrig alla vara eniga i den här frågan. Hur mycket vi än utreder i ett komplext ärende kan vi aldrig landa i ett bra hundra procentigt förslag, det kan vi nog säga allihop. Men att lägga ytterligare år på att utreda gör ingen hundra procentigt glad, allra minst de stockholmare som varje dag passerar Slussen.

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 142

B e n g t S a n d b e r g (S): Fru ordförande! En fråga bara: Vad är det vi reagerar mot? Om det vore så att alla de superlativ var rätt kring det här förslaget, finns det något självändamål för oss i oppositionen, för dem som sitter på läktaren att tycka att det här förslaget inte är så bra? Eller tycker vi att det är så roligt att opponera att vi gör det därför?

Det är fult, och bara det att många människor tycker att det är fult gör att det ska diskuteras. Jag tycker att det är skitfult. Det är ogenomtänkt. Jag fick höra beskrivningar av att bussar enligt det förslag som ligger inte kan vända på Slussen, man får åka bort till Hamngatan för att vända eller bort till Vikingterminalen och vända för att komma tillbaka.

Vattenhöjningen säger ni att ni kan garantera. Nu säger alla forskare att en halv meter garanterar det här. Vattenhöjning kan på 50 år vara en meter, och då är det kört.

Då frågar jag mig igen: Kan ni inte tänka er att tänka om igen, göra en snyggare sluss, en mer genomtänkt sluss och en billigare sluss? Den här slussen blir svindyr.

Anförande nr 143

Daniel Forslund (FP): Fru ordförande! Det är intressant att Bengt Sandberg tar upp det här med trafiken, att det blir svårt för bussarna att vända. I Socialdemokraternas förslag, eller i ett av de förslag som ni har haft eller har, framgår att ni inte vill ha någon sluss alls, verkar det som. Det ska vara en bilfri Gamla stan. Då vill jag gärna se hur bussarna vänder i en sådan lösning. Det kan vara lite svårt, kan jag tänka mig.

Vidare tar du upp att det kan bli väldigt besvärligt att bygga Slussen. Det har jag hört ett antal gånger från Tomas Rudin, från dig, Bengt, och flera andra. Skulle vi tycka att det är besvärligt att bygga nya saker i Stockholms stad då skulle vi inte bygga mycket, ska jag säga. Det tror jag är väldigt svårt. Här kommer vi att jobba mycket för att intrånget i stadsmiljön kommer att vara så liten som möjligt i byggprocessen.

Men vi måste bygga för framtidens Stockholm, vi kan inte vänta och se och lägga en död han över Stockholms utveckling under många år. Det är vad ni Socialdemokraterna skulle göra om ni fick styra. Tack och lov att ni inte får det!

Anförande nr 144

Maria Hannäs (V): Daniel Forslund sade att oppositionen bör pröva på att komma med förändringsförslag. Då tänkte jag att det har vi precis gjort. Jag har faktiskt inte sett att Folkpartiet under de år jag har suttit i stadsbyggnadsnämnden kommit med några förändringsförslag. Jag kan berätta helt snabbt om våra synpunkter: Södermalms torg tyckte vi skulle sänkas. Det sänktes med fyra meter. Vi tackar stadsbyggnadskontoret för det. Det var inte så att de borgerliga partierna tyckte det, men det fanns en stor opinion i staden i de remissvar som fanns.

När det gäller gång- och cykelbron var det också ett förslag från oss. Jag har papperen framför mig här. Även byggnaderna V1, C1 och E1, som de hette på den tiden, skulle tas bort. Byggnaderna E1 och E2 skulle sedan sänkas, och de sänktes men alldeles för lite. Därför är vi mot dem helt och hållet.

Vi har kommit med konstruktiva förslag, men jag har inte sett att Folkpartiet har skrivit någonting i den här frågan.

Anförande nr 145

Daniel Forslund (FP): Fru ordförande! Tack, Maria Hannäs, för frågan! Det var kul att ni också har haft synpunkter på förslagen. Vi har haft väldigt mycket synpunkter, och vi har fört fram dem i de grupperingar som jobbat med frågan under en ganska lång tid och där inte så många andra än vi från Alliansen har deltagit fast alla har varit inbjudna.

Som sagt tycker jag att det är bra att vi har gjort de här ändringarna. Vi har ett förslag som till stor del är väldigt bra. Men vi kommer aldrig att vara hundra procent nöjda hur länge vi än utreder frågan. Det vi vill säga till medborgarna är: Vad är det som får oppositionen att tro att det blir bättre eller enklare med att vänta i fem till tio år

med att bygga enligt förslaget, att vänta så länge att vi har ytterligare 50 000 kanske 100 000 nya stockholmare som ska trängas i en provisorisk sluss under många år?

Det är nu vi måste bygga nya Slussen. Det är nu vi behöver en fungerande trafiklösning, en fungerande mötesplats för stockholmarna. Varför denna väntan?

Anförande nr 146

Erik Slottner (KD): Äntligen, så tror jag inte att det bara är jag som känner, fru ordförande, utan väldigt många stockholmare. Äntligen kan vi bygga om Slussen. Demokrati handlar inte bara om att lyssna på dem som höjer sin röst utan att också lyssna på dem som inte talar lika högt. I Slussendebatten tycker jag att detta blir väldigt tydligt. Av mediedebatten kan man få en att tro att vi politiker kör över den allmänna folkviljan. Men vi kunde för några veckor visa att två tredjedelar av stockholmarna är väldigt positiva till ombyggnaden av Slussen som vi i dag tar beslut om. Det stärker min övertygelse att i dag trycka på ja-knappen.

Slussen som plats fungerar inte så som den skulle kunna göra. Platsen är unik, både historiskt och upplevelsemässigt. Det är där som Stockholm grundades, och det är den i särklass bästa platsen att beskåda mötet mellan Mälaren och Saltsjön. Utsikten över Stockholm är slående.

Ändå är inte Slussen någon attraktiv mötesplats i dag utan har kommit att bli en trafikapparat dit man färdas för att passera eller byta transportmedel. Det är faktiskt en förolämpning mot denna vackra plats.

Därför gör vi om Slussen. Slussen håller på att vittra sönder. I stället för att ständigt renovera en i dag icke-anpassad konstruktion gör vi om. Slussen ska bli en mötesplats att stanna till på. Här ska människor våga vistas även kvällstid. Hit ska människor åka för att äta, hämta andan, umgås, uppleva kultur eller njuta i parken. Slussen ska vara en plats där människor vågar cykla, där man möter vattnet och där bilarna får ta mindre plats. Slussen ska vara en plats med grönska och en plats där kollektivtrafik på vatten skapas och där de magnifika vyerna över Saltsjön och Mälaren består.

Alla dessa krav uppfyller förslaget till nya Slussen. Förslagen och utställningarna har varit många. Vi har lyssnat, tagit till oss och förändrat. Jag är säker på att alla säkerligen kan hitta något fel i någon detalj, oavsett hur förslaget till nya Slussen ser ut. Men någon gång måste beslut fattas. Gör vi det inte nu tror jag att stockholmarna skulle bli väldigt besvikna. Jag tror att vi rent av skulle kunna bli förlöjligade som politiker. Beslutsrädda politiker är de sämsta politiker som finns.

Jag är trygg i det beslut vi i dag ska fatta, och jag yrkar därmed bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 147

K a r i n R å g s j ö (V): För att vara konkret: Var är den här undersökningen redovisad någonstans? Är det Kreabs undersökning du talar om?

(E r i k S l o t t n e r (KD): Det är den undersökning vi presenterade på en presskonferens för exakt två veckor sedan inför att beslut skulle tas i kommunfullmäktige. Den är redovisad i olika medier.)

Det är alltså Kreabs.

Anförande nr 148

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Jag har den mätningen här, så jag kan berätta. Vilken är din inställning till ombyggnaden av Slussen? Så lyder frågan. Då kan man svara positivt eller mycket positivt. Jag skulle tippa att en majoritet här i fullmäktige skulle svara ja på positivt, vi vill ju ha en ombyggnad av Slussen. Men det här säger ingenting om man vill ha just den här typen av Slussen. Det är viktigt i sammanhanget.

Jag vill säga till dig, Erik Slottner, att du låter som de gamla befälen i det militära, i lumpen. Det är bättre med ett snabbt än ett bra beslut. Det stämmer inte, för det här är inte i det militära, det här är verkligheten, det här är Stockholm. Då ska vi inte skynda på.

Anförande nr 149

E r i k S l o t t n e r (KD): Det militära har inte inspirerat mig särskilt mycket som inte gjorde lumpen, men tydligen kan jag låta som en militär i alla fall. Snabb beslutsprocess, Daniel, 20 år har vi hållit på och utrett. Jag har hört att den sluss som byggdes på 30-talet tog 30 år att utreda innan beslutet genomfördes. Det är det man hade som förebild på att möte, men jag tycker inte att det är en bra förebild. Jag tycker att vi har utrett tillräckligt, och det förslag som nu ligger har anpassats efter de väldigt många synpunkter bland annat från Miljöpartiet som vi har fått in, och jag är glad för det.

I den undersökningen som gjordes var man mycket tydlig från opinionsinstitutet att det var det här förslaget som gällde. Det var det de svarande fick ta ställning till. Så det är en indikation på att en stor majoritet av stockholmarna gillar det vi dag tar beslut om.

Anförande nr 150

Borgarrådet R u d i n (S): Erik hänvisar till en opinionsundersökning där man har ställt frågan huruvida man vill bygga om Slussen eller inte. Det har vi allihop diskuterat snart 20 år. Frågan är hur det ska byggas om, och det är också fråga om hur pass lyhörd man är för den typ av opinion som växer. Just under de här veckorna har opinionen blivit tydlig, och det är många som har gjort sig hörda via annonser och demonstrationer och olika typer av namninsamlingar och via uppvaktningar, via

intervjuer i tidningar, via artiklar och debattinlägg, via olika typer av yttringar här i dag som allihop enas under den devisen att vi vill göra någonting bra av Slussen.

Att svara ja på frågan i undersökningen är väl inget konstigt alls, men att ta det till intäkt för att säga att ni har ett stöd för att genomdriva förslaget är att vara mer än lovvärt tondöv. Se er omkring och lyssna på den opinion som finns i samhället så kommer ni att komma någon vart. Det här kommer bara att leda till en serie överprövningar och tyvärr också förseningar i andra instanser.

Anförande nr 151

Erik Slottnér (KD): Fru ordförande! Jag tror inte att ens Socialdemokraterna skulle klara av konststycket att lägga fram ett förslag som inte skulle överklagas. Jag skulle jag bli mäkta imponerad om ni lyckades med det. Men det här får vi leva med.

Vi minns väl alla Tomas Rudin som stod vid Slussen som nyvald borgarråd och ville bevara Slussen. Det var så synd att det skulle rivas och göras om. Det har nog inte alltid varit fråga om att bygga om eller hur det ska byggas om. Frågan har också varit om det ska byggas om, och det har faktiskt Tomas Rudin varit väldigt kritisk till förr i tiden.

Om vi inte går på opinionsundersökningar har du målat upp en bild av att det är väldigt många som är mot beslutet. Jag kan säga att i den bekantskapskrets jag befinner mig i som sällan skriver debattartiklar eller går på samrådsmöten eller gör andra opinionsyttringar utan tycker till så där allmänt har alla varit för och frågat: När ska ni fatta beslut så att vi äntligen kan sätta spaden i marken och få nya Slussen?

Jag är väldigt trygg i att vi har stockholmarna med oss i den här frågan.

Anförande nr 152

Björn Ljung (FP): Ordförande, fullmäktige, åhörare! This is a historical moment, sade John Cleese när han kom fram till rektorskonferensen i filmen *Ursäkta, vad är klockan?* På samma sätt kan vi säga i dag. Vi ska fatta ett historiskt beslut om att bygga om Slussen, själva hjärtat av Stockholm. Kanske är det till och med just Slussen som är anledningen till att Stockholm är just Stockholm. John Cleese hade en del bekymmer att ta sig fram till den här rektorskonferensen och via besök och möten i de mest varierande situationer och med olika människor kom han till slut till den här konferensen. Vi kan betrakta dagens debatt och beslut på samma sätt.

Efter årtal av utredningar och åtminstone ett års intensiv diskussion i den senaste omgången i Stockholm i alla tänkbara situationer med många människor är vi framme vid ett beslut. Vi har diskuterat frågan intensivt under den period jag har suttit i stadsbyggnadsnämnden under detta år. Jag har diskuterat frågan med kolleger och uppdragsgivare från Kiruna i norr till Ystad i söder, senast på väg hit i dag.

Den bästa kommentaren kom i alla fall från damen som satt i kassan på systembutiken på Brommaplan och sade: Är det inte dags att ni kommer i gång med den där ombyggnaden snart? Jo, just precis.

Utan att göra anspråk på att vara vetenskaplig törs jag säga att hon är den mest representativa stockholmaren. Eller för att använda Radio Stockholms ord i morse: Nu ska beslut fattas i ärendet som är långbänkarnas långbänk. Bra, Radio Stockholm!

Dess värre är det så att den goda Stadshusandan är borta. Socialdemokraterna deltog konstruktivt inför trafikbeslutet i fullmäktige i juni förra året och såg vikten av att komma i gång med Slussen. Nu kräver man nya utredningar och nya långbänkar som om inte långbänkarnas långbänk vore nog. Miljöpartiet var konstruktivt, och vi förde mycket bra diskussioner i en seriös anda om att bli överens.

Det finns flera förtjänster i de alternativa förslag som har lagts fram. Kultur-Slussen har varit intressant, men alldeles för dyrt och svårt att genomföra. Dessutom är bron från Södermalmstorg ned till Gamla stan enligt det förslaget betydligt bredare än den vi föreslår. Bevara Slussen, ha kvar en av Sveriges största och mest otrygga platser och renovera det till ett musealt monument med kraftigt överdimensionerad trafikapparat – nej, tack, det är ingen höjdare!

Två tredjedelar av dem som använder Slussen eller bor i närheten har svarat vad de tycker om nya Slussen i en opinionsundersökning. Observera att de tillfrågade fick frågan: Känner ni till förslaget om nya Slussen, och vad tycker ni om det? De tycker att det här är bra och att det kommer att förbättra Slussen.

Det vill jag ta fasta på, och därför yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag. Låt oss komma i gång med bygget *nu!*

Anförande nr 153

Borgarrådet R u d i n (S): Fru ordförande! Björn, du ger i ditt inlägg intrycket av att alla kända fakta i det här målet skulle ha gjort gällande att vi kunde ha varit klara för redan ett eller två år sedan och att de förändringar som sedan har skett bara är ett uttryck för ett slags dagsländerpolitik. Det har rests en väldig massa frågor från organisationer, samråden har gett olika remissvar, medborgare har organiserat sig i olika grupperingar, vi har fått in nya förslag som vi inte känner till, Kultur-Slussen, ny syn på förslag och så vidare som vi inte alls har tittat på i det skede som du nämner. Man måste i en process lyssna på vad olika parter tycker. Vi har framfört vår kritik hela tiden, samma kritik, även 2005 och 2010.

Jag ställer till dig samma fråga som jag ställde till Mark tidigare: Vad tycker du om att Sten Nordin i enskilda samtal struntar i de synpunkter vi framförde i april månad i år? Har det varit bra för den här processen?

Anförande nr 154

B j ö r n L j u n g (FP): Fru ordförande, fullmäktige, åhörare! Jag vill börja med att svara på din sista fråga, Tomas. Jag kan inte kommentera vilka diskussioner som du och Sten Nordin haft eller Sten Nordin fört med någon annan i rum där ingen annan varit närvarande. Det vore helt absurt att göra det, därför gör jag absolut inte det.

När det gäller processen tycker jag att den är väldigt spännande. Det är det jag försökte beskriva med min metafor om John Cleese i den roliga filmen. Det är det vi har gjort, vi har mött många olika förslag från stockholmarna. Inte minst har vi i Folkpartiet jämfört det förslag som tidigare låg för detaljplanen och påverkat så att den stora byggnationen uppe på Slussen försvann och har ersatts med nättare glaskonstruktioner. Det stred vi hårt för. Det är vår roll i stadsbyggnadspolitiken att behålla Stockholms vackra linjer och de fina värden som finns vid Slussen. Det är vår förtjänst.

Anförande nr 155

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag tänker inte på något sätt, som tidigare talare har gjort, försöka skämta bort den här debatten. Detta är stora frågor, som berör stockholmarnas framtid. Det har funnits en historia i den här salen av att sy ihop breda lösningar. När vi tidigt tog ansvar för att säga att detta håller på att barka i väg åt fel håll försökte vi föra en konstruktiv dialog. Men det här är inte första gången, och det kommer nog inte att bli sista gången heller, som vi ser hur en samlad opposition blir nedmanglad med tre mandats övervikt.

Sten Nordin! Du har ingen kostnadskontroll på detta. Kalkylerna för Slussen varierar alltför mycket. Det finns ingen budget. Miljardrullningen är i gång. Bara modifieringen av det vinnande förslaget till näst intill jag vet inte vad – men något som i alla fall inte är så likt det vinnande förslaget längre – har kostat ungefär 300 miljoner. Och så undrar ni varför vi inte har något alternativt förslag. Ja, det beror på att vi inte har 300 miljoner att utarbeta ett alternativt förslag för. Det är därför vi vill återremittera.

Bygg Slussen för framtiden! Framtiden är inte att prioritera privatbilismen framför kollektivtrafik, gång och cykel. Jag blev så glad i förra veckan när Ulla fick stå i ABC och tala om åtgärdsplanen för Stockholm. Där vågade hon faktiskt kritisera privatbilismen i innerstaden och dubbdäcksanvändandet. Jag kände: Yes, nu ska jag verkligen jaga Moderaterna på det här! Men vad handlar det om egentligen? Det handlar om fina pr-trick från er sida. När ni har möjlighet att bygga nytt är ni ju tillbaka i samma dåliga karusell som innebär att ni inte har modet att fatta de framtida funktionella besluten. Funktion för Slussen – framtid för Slussen! Fatta inte beslut på 2009 års nivå på siffrorna! Våga fatta beslut för framtiden!

Bifall S-reservationen i kommunstyrelsen!

Anförande nr 156

Borgarrådet N o r d i n (M): Herr ordförande! Först och främst kan ni väl sluta med det här att ni inte har fått vara med och prata! Det har ni. Ni har varit inbjudna ett antal gånger. Men ni har haft en intern process att ta hand om också, och det har jag respekt för.

Jag läser er reservation. En fullständig kalkyl, efterlyste Karin Wanngård från talarstolen. Ja, det finns en kalkyl på 8 miljarder kronor. Ni har ställt er bakom den i beslut i kommunfullmäktige den 21 juni 2010. Ni vill ha ett referensalternativ. Ett referensalternativ togs fram 2004 under socialdemokratisk ledning av staden. Referensalternativet avfördes 2005 genom det inriktningsbeslut som fullmäktige fattade, fortfarande under socialdemokratisk ledning av staden. Sedan skiftade majoriteten, och vi fortsatte arbetet utifrån det inriktningsbeslut som vi hade fattat. Vi gjorde ett reviderat inriktningsbeslut, och sedan kan alla historien.

Den kalkyl som Socialdemokraterna efterlyser har de ställt sig bakom – 8 miljarder. Referensalternativ tog ni själva fram. Men det har ni uppenbarligen glömt bort, Karin Wanngård. Ni har glömt vad ni gjorde när ni hade majoritet. Ni gjorde faktiskt en del förberedelsearbete för att vi skulle kunna fatta beslut nu i dag.

Anförande nr 157

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Är det någonting jag kan vara som socialdemokrat är det att vara stolt över vår historia utan att skriva om den. Det var vi socialdemokrater som tog fram ett förslag i bred överenskommelse när vi hade majoriteten i Stockholms stadshus. Det var ni som hoppade av först, Sten Nordin! Det var Moderaterna som inte fick igenom förslaget i sin fullmäktige-grupp. Jag förstår att du har respekt för interna processer i partierna, för ni slåss också med detta.

Vi hade ett förslag. Jag säger inte att nya Slussen kommer att bli gratis eller inte kosta mycket pengar. Det jag efterlyser är kontroll på kostnaderna – en kontroll på kostnaderna som innebär att vi inte slänger fler miljarder i Saltsjön än vad vi behöver. Vi behöver kontroll, och det saknar du, Sten Nordin.

Anförande nr 158

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Herr ordförande! Först kan vi avfärda den löjliga debatten om att det aldrig någonsin tidigare har förekommit att det med tre rösters övervikt har fattats beslut i fullmäktige i en sådan här viktig fråga. Jag säger bara en sak: trängselskatterna. Då var det *en* rösts övervikt. Därmed är den frågan avklarad, tycker jag. Ni har verkligen inget gott samvete där.

Man kan konstatera att framkomlighet är en viktig fråga. Jag tycker att det är just detta som förslaget handlar om. Vi har tydligt visat att vi behöver åtta filer på vägen. Vi behöver kollektivtrafikfiler. Vi behöver bra cykelinfrastruktur. Vi behöver bra gånginfrastruktur. Vi prioriterar dessa frågor tydligt. Ni kan inte ens tala om hur många filer det ska vara och om det ska vara en bro eller vad det ska vara för någonting. Ni säger bara: Vi vill ha funktionalitet och vi vill ha modernitet. Men det

löser man inga kollektivtrafikfrågor med. Det blir inga cykelvägar av det, och det blir inte heller någon gångtrafik.

Anförande nr 159

Borgarrådet **W a n n g å r d** (S): Det jag sade i mitt inlägg var att vi har en fin historia av att sy ihop breda lösningar i den här staden. Jag skulle önska att vi hade gjort det i Slussenfrågan och att vi hade blivit lyssnade på i den kritik som vi framförde gång efter annan. Kritiken är inte så komplicerad. Vi hade hoppats på att kunna sitta ned vid förhandlingsbordet.

Men vi är beredda att avstå från vårt avslagsyrkande om ni kan gå med på en återremiss så att vi kan sätta oss vid förhandlingsbordet och se över hur vi kan bereda ett Slussenförslag som har mycket bredare majoritet än det som ni i kväll kommer att fatta beslut om.

Anförande nr 160

D a n i e l F o r s l u n d (FP): Herr ordförande! Jag blir både upprörd och ganska besviken på Karin Wanngård och Socialdemokraterna när de raljerar över kostnaden för den undersökning och de förstudier som har gjorts av Slussenförslaget.

Jag nämnde i mitt inlägg hur motsägelsefull debatten har varit ibland här när det gäller Slussen. Men Socialdemokraterna tar nog priset när det gäller att motsäga sig själva. Vill inte Karin Wanngård att vi från stadens sida ska ha resurser nog att kunna lägga pengar på en öppen process? Vill inte Socialdemokraterna att vi ska ha resurser nog att ta till oss alla förslag som har kommit in under processens gång och omarbeta dem? Om man har en öppen process kostar det pengar. Demokrati kostar pengar, Karin Wanngård, och det ska den få göra.

Anförande nr 161

Borgarrådet **W a n n g å r d** (S): Mycket riktigt – demokrati kostar pengar. Modifierade förslag tar tid och kostar pengar. Vi måste tillsammans kunna hitta de bredaste lösningarna.

Jag raljerar över kostnaderna utifrån att man först utser ett vinnande förslag som man sedan modifierar till oigenkännlighet genom att konsulter åker mellan England och Stockholm. Det är ju tjuusigt på sitt sätt, men vi kan inte leka på detta sätt med skattepengar. Det är skatteinvånarna som betalar för konsulterna som åker kors och tvärs mellan Stockholm och England. Vi borde med demokratiska processer få kunna vara en del av det hela även från oppositionen.

Anförande nr 162

Borgarrådet **K e v i u s** (M): Jag visar här en bild på Slussen i dag, mina vänner. På bilden ser ni olika färger. Röd färg markerar konstruktion som måste byggas om snarast. Gul färg markerar dåligt skick. Grön färg markerar att konstruktionen håller

i några år. Det är alltså allvarligt. Vi lappar och lagar för 10–15 miljoner kronor per år.

En bild säger mer än tusen ord. Vad säger då en sten? Här i min hand håller jag en sten som jag har fått från trafikkontoret. Det är helt enkelt en bit betong som har vittrat sönder och som man har plockat loss från Slussen. Situationen är allvarlig. Vi kan inte vänta längre. Det är dags att våga fatta beslut nu.

Låt mig visa några fler bilder. Vi har lyssnat. Vi har lyssnat mycket. Jag visar här förslaget Strömmar, som var det vinnande förslaget i trafiklösning 2004. Samma år beslutades att man skulle ta fram ett referensalternativ med klöverbladsmodellen. 2007 beslutade en enig stadsbyggnadsnämnd – alla partier var överens – efter omfattande utredningar att man skulle gå vidare med nya Slussen. 2008 hölls en tävling – denna gång om gestaltningen. Förslagen presenterades i oktober 2008 på Stadsmuseet i fyra månader. Då fick alla tycka till. Även här var det många människor som fick tycka till.

I maj 2009 beslutade man att förslaget från Foster + Partners och Berg Arkitektkontor skulle utgöra grunden för fortsatt arbete. 2010 visades det bearbetade förslaget under nio veckor. Då kom 10 000 stockholmare. Dessa 10 000 stockholmare har varit delaktiga. Många av dem har lämnat synpunkter. 10 000 människor besökte samrådet. Synpunkterna handlade främst om siktlinjer – man ser inte vattnet. Efter samrådet, mina vänner, tog vi bort massor av byggnader. Alla ni som är ekonomiskt sinnade – inte Socialdemokraterna då – vet att detta innebär massor av intäkter som går förlorade. Vi tar bort alla dessa hus. Vet ni varför? Vi gör det därför att vi lyssnar. Vi lyssnar och hör att det handlar om siktlinjerna, att kunna se vattnet och att kunna ha ett bra panorama. Det handlar om närhet till vattnet. Vi bearbetade detta rejält. Kommunfullmäktige fattade i juni beslut om genomförande. Socialdemokraterna var återigen positiva till trafiklösningen.

Mina vänner! Detta är det förslag som vi har framför oss i dag. Vi har en grön park. Den fanns inte förut. Vi har bra kopplingar till vattnet. Vi har tagit bort fem sex hus. Det handlar om att vi har fria siktlinjer. Det handlar om att vi har halverat gallerian. Det kan man också diskutera. Framför allt vill jag påpeka att vi har lyssnat och att vi har förändrat. Det har varit 20 års diskussion. I dag fattar vi ett historiskt beslut.

Anförande nr 163

Borgarrådet R u d i n (S): Det var en hel serie med bilder. Det intressanta med bilderna är att de också beskriver olika typer av delar i processen. En av de intressanta delarna är just skillnaden mellan det förslag som plockades ut och som vann och det förslag som vi har i dag. Det som Foster + Berg vann med var ett helt annat förslag än det vi har i dag, och ändå har vi låtit Foster + Berg göra om och göra om, kompromissa och lappa och laga. Det som har hänt är att vi har kommit fram till en punkt som inte klarar de mest fundamentala krav som man kan ställa på en sådan här plan. Det är det som är problemet.

Under resans gång har problemen ökat. Intäkterna har minskat, och kostnaderna har ökat. Framkomligheten för olika typer av trafikslag har blivit försämrade. I dag är förslaget inte ens jämförbart med det som vi en gång i tiden beslutade om. Det blir helt enkelt sämre för gående, sämre för cyklister och sämre för kollektivtrafiken. Det är ingen hållbar lösning, Regina. Det är det kritiken handlar om.

Anförande nr 164

Borgarrådet K e v i u s (M): Du tycker alltså att det är synd att vi har bearbetat förslaget. Om du säger att du skulle vilja ha haft det vinnande förslaget skulle du vilja ha haft fem sex byggnader som skymmer panoramat, för det var det som var det vinnande förslaget. Vi har lyssnat, och vi har förändrat. Vi har förbättrat. Jag vill vara tydlig med att förslaget snarare har förbättrats efter det att vi har lyssnat på stockholmarna.

Och vet du vad? Ni hade på era valaffischer texten: Vi kan inte vänta. Tomas Rudin, det verkar som att du kan vänta hur länge som helst.

Anförande nr 165

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Regina Kevius! Det förslag som vann 2004, Nyréns förslag Strömmar, låste fast brolösningen. Den lever hela förslaget sedan med ända fram till nu. Det är olyckligt.

Sedan kom Foster + Berg med sitt förslag, som lades fram 2008, med massor med hus. Folk gick man ur huse för att se till att få bort husen. Det blev en bra lösning på så vis att vi blev av med allt detta som störde siktlinjerna och som låste in. Problemet var bara att det var ett förslag som inte var avsett för detta. Nu har vi ett rumphugget förslag som inte är någonting. Det är snarare en platt yta som var tänkt för en stor bebyggelse.

Den brolösning som finns borde man krympa; det tycker vi fortfarande oavsett om vi får igenom vår återremiss eller inte. Det har att göra med klimatfrågorna, som är centrala här. Jag ser att min talartid är ute, så jag återkommer till detta.

Anförande nr 166

Borgarrådet K e v i u s (M): Miljöpartiet! Innan du tillträdde, Daniel Helldén, hade ni en synpunkt. Nu har ni en annan synpunkt. Det är ganska allvarligt. Frågan är, Daniel Helldén: Vad är det egentligen som *du* tycker? En annan fråga jag ställer mig är: Varför hoppade ni av förhandlingarna? Vi bjöd in er. Vi diskuterade brobredd. För er som inte vet det kan jag tala om att vi hade en hel del möten med Miljöpartiet där de sade: Gud, vilket bra förslag – men ändra lite på det här så kommer vi att vara med!

Alla ni som kan plan- och bygglagen vet att detaljplanen medger maxbredd. Man anger maxhöjd på hus. Det går att bygga smalare. Men det jag vill säga är att vi inte vill bygga in trafik kaos. Det som är bra med att ha en bred bro är att man kan göra

om den. Allteftersom trafiken förhoppningsvis minskar kan vi ha grönområden, spårvagn, cyklister och massor av fler promenadstråk där.

Anförande nr 167

M a r i a H a n n ä s (V): Regina Kevius tog upp detta att det har blivit så fantastiskt med alla nya vyer och siktlinjer. Jag tänkte bara hänvisa till materialet. Det finns ett helt kapitel där man tar upp hur blickarna mot och från Slussen i olika riktningar blir beskurna med olika hus. Man tar upp hur de blir förändrade och att sikten ibland blir helt skymd, ibland skymd lite grann och så vidare. Det finns ett helt kapitel i boken om detta. I den version som jag har börjar det på s. 62.

Jag vill säga ytterligare en sak när jag har lite tid på mig här. Det är ganska kul att ni kritiserar åt alla håll och kanter, men jag vill bara säga att Vänsterpartiet i alla fall har varit konsekvent: Vi har varit emot förslaget från början och försökt göra det bättre. Några grejer blev bättre, men inte alla. Det finns en förtjänst i stadsbyggnadskontorets personal, som har försökt göra detta. Man sänkte Södermalmstorg med fyra meter till nuvarande nivå i förslaget. Det är bra. Men det har varit en omöjlig uppgift med trafiklösningar och detta beslut. De har inte kunnat göra något åt saken.

Anförande nr 168

Borgarrådet K e v i u s (M): Absolut – och du var den som sade att du inte vill vara med på förhandlingarna när jag inledde dem strax efter sommaren.

Det jag funderar på är att Vänsterpartiet ganska ofta skriver att ni vill ha kulturhus och kulturbyggnader. Men ni vill inte ha byggnader. Ni skriver ganska ofta att ni vill ha bostäder. Men ni vill inte ha byggnader. Problemet är att ni säger en sak och gör en helt annan sak. Byggnader behövs även på Slussen. Men vi har som sagt, som ni har sett, tagit bort fem sex byggnader.

Anförande nr 169

C h r i s t o f f e r J ä r k e b o r n (M): Herr ordförande! Jag är ordförande i Södermalms stadsdelsnämnd. Slussen är en viktig fråga för hela Stockholm, men inte minst är det en viktig fråga för Södermalm.

Tomas och en del andra har varit uppe och sagt att vi skyndar fram beslut i Slussenfrågan. Frågan är utredd sedan början på 90-talet – i ungefär 20 år. Jag är 26 år gammal. Man kan alltså säga att i ungefär hela mitt liv har man utrett Slussenfrågan. Jag tycker att det är dags att vi nu äntligen fattar beslut i denna otroligt viktiga fråga.

Precis som Regina och andra har sagt håller Slussen på att falla sönder och samman. Slussen är enligt Södermalmsborna en av de mest otrygga platserna på hela Södermalm. Jag tycker därför att det är viktigt att vi gör Slussen till en trevligare plats. Det ska inte bara vara en plats som man ska springa igenom, utan också en plats där man

kan stanna till och ta en kaffe. Det ska inte bara vara en plats som man vill ifrån så fort som möjligt.

Ibland krävs det att man fattar tuffa beslut. Man måste också våga fatta de stora besluten, som Karin pratade om. Jag tycker att mycket av det som ni har gjort tidigare när ni har styrt Stockholm är viktigt. Ni var med och tog många av de steg som har lett fram till beslutet i dag. Däremot tycker jag att det som en del har tagit upp om att det beslut vi fattar i dag verkar vara odemokratiskt är märkligt. När jag debatterade med dig, Tomas, om Slussen i somras sade du att om vi fattar ett beslut under hösten är det ett odemokratiskt fattat beslut. Jag tycker att det är ett konstigt uttalande från någon som sitter i en demokratisk församling. Alliansen vann faktiskt valet, och vi var tydliga med att vi tycker att man måste göra någonting med Slussen.

Jag har funderat en del på varför ni, och framför allt Tomas Rudin, är så positiva till hur Slussen ser ut i dag. Jag har kommit fram till att det kanske inte är så himla konstigt. Du har haft två profilfrågor. Det ena är att vi ska bevara Slussen. Det andra är att Stockholm borde ha mer klotter och graffiti. Om det är någonting man har mycket av vid gamla Slussen är det just klotter och graffiti, så det kanske går hand i hand. Och kanske är det så att du ser Slussen som en målning eller som ett konstverk värt att bevara. Jag tycker i alla fall att nya Slussen gör Stockholm och Södermalm till en bättre plats. Det blir grönare, och det blir tryggare. Detta att drömma sig tillbaka till hur någonting var på 30-talet tror jag inte att man vinner särskilt många väljare på.

Bifall till kommunstyrelsen!

Anförande nr 170

Borgarrådet R u d i n (S): Christer! Jag vet inte om jag har sagt så där. Du citerar mig från någon debatt någon gång, och det låter helt vansinnigt. Jag tycker inte att det är något odemokratiskt i att fatta beslut i kommunfullmäktige; det vill jag säga.

När det gäller att titta tillbaka till 30-talet verkar det vara något som ni gör i er arbetsmarknadspolitik just nu. Jag har inga problem med att titta på historiska reflexioner.

Men när det gäller Slussen vet både du och jag att den är i mycket risigt skick. Det är inte alls en anledning till att hasta fram någonting här, utan detta hade vi kunnat göra någonting åt för länge sedan. Nu står sandlådor där. Gatukontoret har inte ägnat en krona åt någonting. Graffitin får stå kvar, som du säger. Men att ta till 8 miljarder kronor av stadskassan för att rensa upp på Slussen därför att det luktar lite illa i gångarna och är lite klottrat på väggarna tycker jag är lite väl överdrivet. Detta argument har ni nu upprepat så många gånger att jag undrar om ni är beredda att städa på Slussen när vi är klara med debatten i kväll. Jag tycker att det är hög tid att städa detta Sunk-Slussen. Rensa upp och gör det trevligt där åtminstone fram till dess att spaden går i jorden!

Anförande nr 171

C h r i s t o f f e r J ä r k e b o r n (M): Vi är helt överens om att Slussen är i ett risigt skick och att man måste göra någonting. Jag är positivt överraskad, och jag är glad över att ni nu börjar värna skattebetalarnas resurser. Jag håller med om att 8 miljarder är mycket pengar.

Karin talade om skatteinvånarna i sitt förra inlägg. Jag brukar prata om människorna eller medborgarna i Stockholm. Men jag tycker att det är bra att vi är överens om att vi ska använda skattebetalarnas och människornas resurser på absolut bästa sätt i Stockholm.

Anförande nr 172

S t e l l a n H a m r i n (V): Vi vill riva Slussen så fort som det går, och vi vill bygga nytt. Men vi vill bygga något som är bra.

Eftersom du är från Södermalm ska jag fråga dig tre saker. De arkitekter och tekniker som har visat på problemen med nya Slussen har på ett föredömligt sätt på en rad möten, där nästan inga från er sida har varit med, pekat på tre saker.

Det är tre eller fyra stora T-kors i vägarna som skapar köer, vilket vi inte har i dag. Den normala kön österut lär blir 200 meter. Cyklarna kommer att få väldiga problem, som Tomas nämnde nyligen. De kommer att bli inklämda mellan bilar och bussar. Detta är inget som man har hittat på, utan det är den lösning ni har. De som vill vända, antingen det är bussar, hantverkare eller till och med – hemska tanke – vanliga bilister måste köra runt hela Gamla stan och upp på Hamngatan och tillbaka för att komma tillbaka. De här tre sakerna – T-kors, cyklar som blir klämda och vändande fordon – är det verkligen en bra lösning?

Anförande nr 173

C h r i s t o f f e r J ä r k e b o r n (M): Jag tycker att nya Slussen är en mycket bättre lösning än det vi har i dag. Jag, som cyklar genom Slussen varje dag åtminstone på våren och sommaren, ser att det inte är någon bra lösning i dag heller. Om man tittar på nya Slussen ser man att det blir grönare med den nya parken. Det blir bättre trafiklösningar, och det blir framför allt bättre för gående och cyklister.

Med nya Slussen bygger vi en modern stad. Vi bygger en stad för framtiden. Jag tycker att det blir tydligt i debatten att vi är överens i Alliansen och att vi har tydligt fokus på framtiden medan ni hela tiden fokuserar bakåt. Jag tycker att det är tråkigt.

Anförande nr 174

A n n M a r i E n g e l (V): Ordförande, fullmäktige, stockholmare och kära allianspolitiker! Ert främsta argument är att nu måste vi sätta ned foten. Det hotar att bli i klaveret. Är det ansvarsfullt, Sten Nordin, att hoppa på tåget även om det går åt fel håll?

I 20 år har detta diskuterats, och i 20 år har Slussen förfallit. Det förefaller nästan planerat. Det har varit otaliga debatter. Det har varit många arkitekttävlingar. Ur dessa valde några moderata politiker ut ett spektakulärt förslag. Det var inte de professionella tjänstemännen som valde. Det kanske var en fåfång förhoppning att det skulle vara en berömd arkitekt och att det skulle sprida glans över er och staden. Men förslaget gick inte att genomföra, bland annat på grund av alltför stora protester. Det bearbetades kraftigt. Det är inte längre en sammanhållen vision. Vad det blev är ett förslag som varken uppfyller praktiska behov för praktik och tillgänglighet, miljömässiga krav eller aspekter på kultur, miljö och estetik.

Ni borde lyssna på stadens egna expertorgan. Stadsmuseet har många invändningar när det gäller kulturmiljön. Skönhetsrådet fördömer förslaget ur alla tänkbara aspekter och sammanfattar: Att tvingas leva med den nu föreslagna lösningen i minst 100 år framåt, där värden på denna världsunika plats saboteras, är enligt rådet inte ett alternativ. Ungefär så sammanfattar också samfundet S:t Erik och en rad arkitekter och kulturpersoner den estetiska sidan av Slussen.

Jag vill ta upp frågan om den kulturverksamhet som ni framhåller i debatten. I ärendet står: Centralt placerat på Södermalmssidan föreslås två nya byggnader som mycket väl lämpar sig för olika typer av offentlig verksamhet. Innehållet är i dag inte fastställt, men olika former av kulturella och publika verksamheter, restauranger och kaféer kan rymmas. Det är alltså ganska osäkert. Vad som däremot är säkert är att man har planerat en gigantisk handelsyta. Den har man redan lovat bort till Destination Slussen. Redan 2008 fick de en markanvisning för kommersiell service. De framhåller i sitt svar att de gärna vill ha den ännu större. Staden säger att det såklart är viktigt, för här ska vi skapa intäkter.

Vi tror däremot att Slussen skulle kunna bli ett kulturellt centrum. Stadsmuseet bör vara ett centrum för stadsmiljöfrågor. Det ska finnas mycket kulturverksamhet i byggnaderna. Vi behöver inte det stora glashuset. Vi har hela den yta som ni redan har lovat bort till kommersiell service. Det ska finnas mycket verksamhet även på temporära platser på Slussen. Den yttre miljön måste ha en konstnärlig gestaltning, och det saknas i det föreliggande förslaget. Vi i Vänsterpartiet tror på ett framtida förslag och en framtida stad i Stockholm med mindre kommers och mer kultur.

Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets reservation.

Anförande nr 175

Borgarrådet N o r d i n (M): Herr ordförande! Anledningen till att vi fattar beslut om nya Slussen är att vi tycker att vi har ett bra förslag som fungerar praktiskt och funktionellt och som blir en ny mötesplats för stockholmarna. Denna mötesplats kommer också att innehålla kulturverksamheter av olika slag. Det är det som vi öppnar upp för. Detta ska bli en plats man kan vara på och göra allehanda saker.

Jag vänder mig mot det här slagordsmässiga. Ni talar om en gigantisk handelsyta. Det blir ungefär i storlek med Ringens köpcentrum. Är det verkligen gigantiskt? Kallar Ann Mari Engel Ringen för gigantiskt? Om vi går där, du och jag, är det

bergsäkert att vi träffas där och kan ha en liten pratstund. Det är väl inte ett gigantiskt köpcentrum? Det är denna storlek det kommer att bli på Slussen.

Anförande nr 176

A n n M a r i E n g e l (V): Såvitt jag vet var det från början 35 000 kvadratmeter, som nu har minskats lite. Men vad som är säkert är att det kommer att bli en väldigt stor yta för affärer. Jag tycker att Ringen är en ganska stor handelsyta om du jämför med att det finns noll kvadratmeter avsatt för kulturverksamhet. Ni säger att det ska vara kultur vid Slussen, men det finns ingenting klarlagt i det här. Det kan vara kaféer, restauranger, kultur eller något ditåt. Det känns ganska osäkert.

Du måste väl hålla med om att ert främsta argument i kväll har varit att vi måste sätta i gång nu, och inte att det här är det enda tänkbara bästa förslaget. Jag förstår att ni tycker det. Den argumentation ni har haft hela tiden är: Nu har vi hållit på i 20 år, och nu måste vi sätta i gång.

Vad säger du om att det var ni som valde ut förslaget? Det var politikerna som valde förslaget, och inte de professionella tjänstemännen. Är det sant, eller är det inte sant?

Anförande nr 177

K a r i n R å g s j ö (V): Ordförande, ledamöter och stockholmare! Vissa beslut är oåterkalleliga. Att riva Klarakvarteren var det. I stället för de vackra renoverade hus vi skulle ha kunnat ha fick vi iskalla kvarter där ingen frivilligt vistas. Att riva Mullvaden var det också. De husen är borta. I kväll är det Slussens tur.

Med tre mandats övervikt ska vi klubba igenom ett förslag som haltar hela vägen. Ni känner er segervissa och stolta. Ett beslut av denna karaktär med bara Alliansen bakom sig kommer att överklagas ända in i kaklet; det kan ni lita på. Ni kommer att få problem, och jag tror att Slussen kommer att bli en valfråga. Det borde ni fundera på. Ni borde ha så gott självförtroende att ni skulle kunna avvakta och kalla till partiöverläggningar. Det hade ni kunnat vara stolta över.

Slussen är ett varumärke i sig – en symbol för Stockholm. Det är sorgligt att den nuvarande Slussen inte har renoverats ordentligt sedan 1970-talet. Ni använder er av det nu i den här talarstolen med stenar och lite annat smått och gott. Totalpopulistiskt, skulle jag vilja säga.

Jag var och tittade på utställningen om Slussen flera gånger. Jag har också tittat igenom Foster + Bergs bildmaterial. Man kan säga att det var en inställsamhet i världsklass de har jobbat med. Det är fantastiska, soldränkta bilder. Det ser ut som om klimatförändringen är total. Människor minglar. Det är sol hela tiden. Allt är toppentoppen! Det finns inte en enda realistisk bild i materialet. Funderade ni inte på det någon gång?

Det finns en åttafilig motorväg. Jag kallar det för motorväg, och den sabbar hela vägen mellan Gamla stan och Söder. Det är inställsamt hela tiden. När man kollar

igenom bildmaterialet från Foster + Berg ser man att där finns 46 fritidsbåtar, 52 bilar och 2 000 fotgängare. Det är en idyll – en by. 33 000 bilar ska åka härigenom, och inte 52. Eller har ni kommit in på Vänsterpartiets förslag och något ännu mer radikalt – att rensa staden helt från bilar? Vad vet vi?

Ni har anlitat Kreab som pr-byrå och jobbat in ett material till förvaltningen så att de ska veta vad de ska säga. De ska vara glada och lyckliga. Det är de också i sitt material. Man formulerar sig så här från förvaltningens sida: En fantastisk målpunkt och en vistelseplats i ett unikt vattenläge på historisk mark. En mötesplats vars like inte finns i Stockholm och som också har få motsvarigheter i ett internationellt perspektiv. Det är reklamigt så att man baxnar! Det ska inte låta så i ett tjänstemannaförslag.

Det Stockholms stad säger om Slussen är inte sakligt. Det är insålt. Det är reklam-pråk. Det får ni ta ansvar för, för ni har pressat dem. Så är det.

Just därför yrkar jag bifall till Vänsterpartiets reservation. Vi säger nej till det liggande Slussenförslaget.

Anförande nr 178

E l i a s G r a n q v i s t (M): Du kallar det här för en motorväg, och det får du naturligtvis göra. Det är bara det att motorväg är någonting som är klart definierat i lagstiftningen. Detta är ingen motorväg. Betänk också att sedan 60-talet har vi egentligen inte fått ett enda nytt körfält norr och söder om Mälarsnittet om man räknar!

Anförande nr 179

K a r i n R å g s j ö (V): Jag har verkligen tittat på bilderna. I det glassiga förslaget kan motorvägen se ut som en liten byväg. Men om man tittar på förslaget på riktigt reser sig motorvägen ganska så maffigt från Gamla stan till Södermalm och sabbar vårt Södermalm och Gamla stan. Ni får ta ansvar för det. Men jag tror som sagt att detta kommer att överklagas och överklagas och överklagas. Pay it back i valrörelsen 2014!

Anförande nr 180

Borgarrådet E d h o l m (FP): Herr ordförande! Som många har påpekat från talarstolen har detta varit en lång process. När jag blev aktiv i Stockholmspolitiken för ungefär 20 år sedan diskuterades frågan. Sedan har den diskuterats fram och tillbaka under många år, till exempel under båda de omgångar som jag har suttit i stadsbyggnadsnämnden.

Detta beror naturligtvis på att det här är en av Stockholms absolut viktigaste punkter. Framför allt är det en viktig trafikplats. Ibland när man är ute i landet och pratar med människor har de svårt att förstå detta. De frågar: Varför diskuterar ni de enskilda punkterna? För att förstå det måste man ha en karta framför sig. Stockholm är byggt

på öar. Det gör att känsligheten för de punkter där man väljer att lägga broarna ofta är stor.

Slussen är också en symbol för stockholmarna. Många människor går, cyklar, åker buss och bil där varje dag. Jag tror inte att någon i dag har nämnt de människor som inte är medborgare i Stockholms stad – de som bor i Nacka och Värmdö. Det är de som i dag mest ser konsekvenserna och förfallet vid dagens Slussen. Det är de som tvingas byta från buss till tunnelbana varje dag. För dem kommer nya Slussen att bli någonting mycket bättre. Man kommer att få en betydligt fräschare och bättre omstigningsmiljö än vi har i dag. Det kommer att bli bättre för alla cyklister och även för dem som åker kollektivt i just detta snitt.

Bilisterna, då? Den nya Slussen byggs för lika många bilar som i dag. Det kan tyckas vara en hög ambitionsnivå. Socialdemokraterna har vid något tillfälle också påpekat att de inte riktigt tror på det, utan att det krävs en österled för att detta ska fungera. Jag tror på det här. Jag tror att när vi bygger det framtida Stockholm måste vi se till att vi inte bygger in ännu fler bilar i Slussensystemet än vad vi har i dag.

Någon frågade mig för ett par dagar sedan: Känner du dig trygg med det här beslutet? Ja, jag känner mig väldigt trygg. Jag känner mig trygg i att det har varit en lång, lång debatt. Jag känner mig trygg i att förslaget faktiskt har förändrats gång efter gång. Många gånger har det varit efter oppositionens olika förslag till beslut, men också efter förslag från medborgarna. Jag känner mig trygg med denna beslutsgång. Vi har diskuterat detta många gånger i fullmäktige. Vi har diskuterat det inom partierna. Vi har tagit debatten vid olika tillfällen. Ja, jag känner mig trygg i att detta är det bästa förslaget till det beslut som vi ska fatta i kväll.

Anförande nr 181

Borgarrådet R u d i n (S): Lotta! Du är gruppleddare för Folkpartiet här i fullmäktige. Hur ser du på det faktum att vi hade gruppleddarsamtal mellan Socialdemokraterna och Sten Nordin i april månad om hur vi skulle hantera frågan? Det största partiet och det näst största partiet överlägger om hur detta ska hanteras, och sedan händer det inte någonting förrän i september när vi ska fatta beslut i stadsbyggnadsnämnden. Hur ser du på det?

Det andra är att du tar upp detta att det blir bättre för kollektivtrafikresenärerna när de byter från buss till tunnelbana. Har du läst förslaget? Det är gallerian som får det bästa läget och inte bussterminalen. Om bussterminalen hade legat där gallerian finns i förslaget hade det varit en klar förbättring. Då hade bussarna kommit direkt till tunnelbanan. Men nu gräver man in den i berget och skapar, för den som kliver av bussen längst bort, en gångväg på 500 meter till tunnelbanan. Är det en förbättring jämfört med i dag när man går av direkt vid tunnelbaneingången?

Anförande nr 182

Borgarrådet E d h o l m (FP): Tänk, jag tycker att Tomas Rudin börjar låta lite som ett gnälligt barn! Han har inte fått prata med finansborgarrådet tillräckligt många gånger, säger han.

Det känns som att Socialdemokraterna är arga för att vi inte har lyssnat mer på dem än på Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Om vi ska vara riktigt sanningsenliga i den här lokalen är det Miljöpartiet som har bidragit mest i diskussionen. Ända fram till för några veckor sedan sade man att man var beredd att acceptera mycket. Socialdemokraterna kan inte begära att man ska behandlas som ett stort ansvarstagande parti när man inte visar att man klarar av att vara just detta.

Anförande nr 183

A n n M a r i E n g e l (V): Lotta! Du säger att det är djärvt av er att planera bara för så många bilar som finns i dag. Jag undrar om det har undgått dig att vi för vår överlevnads skull och för klimatets skull måste minska bilismen. Vi måste minska utsläppen. Vi måste börja planera för det, och det är ganska bråttom. Vi måste göra det i Stockholm, och här har vi goda förutsättningar att åtminstone börja med att minska bilismen i innerstaden. Då måste vi förstås förbättra för kollektivtrafiken. Har du satt dig in i hur villkoren kommer att se ut i kollektivtrafiken i förslaget? Har du bland annat satt dig in i hur trångt det blir för bussarna, hur långt det blir att gå mellan bussar och tunnelbana och så vidare? Det är inte särskilt lätt. Det dröjer innan man får allt detta klart för sig.

Har du satt dig in i det? Och hur ser du på det? Tror inte du på alla de klimatforskare som säger att vi måste minska bilismen?

Anförande nr 184

Borgarrådet E d h o l m (FP): Självklart måste vi minska bilismen. Det vi diskuterar nu är en punkt i Stockholm – en punkt som är byggd för bilismen. När det nya förslaget nu antas byggs det för exakt samma trafikmängd som finns på platsen i dag trots att Stockholm växer starkt.

Jag har bott i Nacka. Jag har sommarhus ute på Värmdö. Jag har ägnat en ganska stor del av mitt liv åt att byta buss till tunnelbana på Slussen. Det är en av de tristaste och mest vedervärdiga miljöer vi har i den här staden. Jag är helt övertygad om att för kollektivtrafikresenärerna kommer nya Slussen att bli oerhört mycket bättre än det vi har i dag. Det gäller inte minst dem som åker buss.

Anförande nr 185

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Tack, Lotta, för att du berömmar oss – dock kanske inte just nu! Vad som hände var att Alliansen bröt förhandlingarna med oss när vi ville få ned antalet körfält på denna bro för att vi vill få bort trafiken härifrån. Vi vill få bort trafiken ifrån staden. Vi måste tänka annorlunda i det sammanhanget. Vi kan inte bygga för den trafikmängd som finns i dag, utan vi måste tänka nytt. Då handlar

det bland annat om att höja trängselskatterna och få bättre framkomlighet för kollektivtrafiken så att vi inte behöver bilarna här.

Ni pratar om klimatförändringar, Slussen, genomströmning av vatten och så vidare. Och så vill ni bygga en förbifart som kommer att generera en otrolig massa mer bilar och som säkert kommer att vara en del i att det blir mer vatten i Mälaren! Man kanske skulle tänka om här och tänka bort bilarna. Därmed kanske det skulle komma lite mindre vatten som behöver strömma igenom Slussen.

Anförande nr 186

Borgarrådet E d h o l m (FP): Miljöpartiet har bytt fot i frågan; det är väl lika bra att erkänna det! Ni var med i hela processen. Ni var med längre än vad Socialdemokraterna och Vänsterpartiet var. Den enda synpunkt ni hade var att bron var något för bred.

Vad gjorde då den sittande majoriteten? Jo, vi försökte utreda detta. Är det rimligt att minska från åtta till sex filer på denna bro, som inom parentes sagt är mycket mindre och smalare än den som finns där i dag? Nej, det gick inte. Och det berodde på att kollektivtrafiken skulle drabbas. För Folkpartiets del var det ett viktigt ställningstagande, för det hade sannolikt inneburit att vi så småningom inte hade kunnat få spårvagn över Slussen, som vi vill ha. Detta undersöktes i grunden.

Det är väl lika bra att ni själva i stället erkänner att ni inte är intresserade av en uppgörelse eftersom ni har ett annat ställningstagande i dag än det ni hade då, i höstas.

Anförande nr 187

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Herr ordförande! Det är många som har varit inne på att detta är ett historiskt beslut. Slussen är den plats där Gustav Vasa red in i Stockholm 1523, och det är verkligen historiens vingslag. Men om man går från 1500-talet till dem som ska hantera frågan i framtiden tycker jag att den attitydundersökning som Markör har gjort om Slussen är intressant. Den presenterades för två veckor sedan. Den visar att Slussen verkligen är en generationsfråga. 77 procent av dem som är mellan 16 och 34 år är positiva till att Slussen byggs om. De känner till planerna, och de gillar dem. Det är bara 5 procent som är negativa. Om vi tittar på nästa åldersgrupp, 35–54 år, är siffran nästan lika stor. Det är 73 procent som är positiva. Det är verkligen intressant, för det är de och deras barn som kommer att leva och verka när Slussen är i full blom. Även i den äldsta åldersgruppen finns det en majoritet som är positiv.

Dagens Slussen är, som många har varit inne på, en trafiklösning som är byggd för 1930-talets bilar, bussar och spårvagnar. Nya Slussen, som även den primärt är en viktig trafiklösning för Stockholm, är planerad för att vara en modern lösning för kollektivtrafik, leveranstrafik, cyklister och gående men också för bilar. I dag passerar 30 000 bilar varje dygn på Slussen. Med nya Slussen släpper man fram vattenspegeln i dubbelt så stor omfattning som i dag. Man släpper ned människorna

till vattnet. Man behåller åtta filer av de tolv som finns där i dag. Två av dem är reserverade för kollektivtrafik. Brons bredd blir ungefär densamma som den bro har som går där i dag över från Söder till Skeppsbron. Vi vet att det kommer att gå mycket kollektivtrafik över dessa broar. Under högtrafik kommer det att passera i genomsnitt en buss per minut över bron år 2030. Resenärerna ökar från 60 000 till 100 000 per dygn. Därför är det otroligt viktigt att det finns en god kapacitet och en säkrad framkomlighet.

Framkomligheten ska vara god. Därför vill vi ha de åtta filerna. Vi vet att privatbilismen inte kan komma att öka med den här planeringen. Stockholm kommer att växa med nästan 200 000 invånare. Detta ligger väl i linje med den framkomlighetsstrategi som vi redan har lagt fast. Vi satsar på kollektivtrafik, på cyklar och på gående. Därför tycker jag att det är konstigt att det inte har blivit mer debatt om rimligheten i de förslag som alla andra pratar om – att man ska ha färre än åtta filer. Jag begriper ärligt talat inte hur man ska få ihop det.

Det förslag som vi har att ta ställning till i dag är en bra trafiklösning för Stockholm. En stor majoritet bland stockholmarna vill se en ombyggnation av Slussen. Vi har väntat i 20 år. Därför är det verkligen på tiden att vi tillmötesgår denna majoritet.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 188

Borgarrådet M o g e r t (S): Herr ordförande! Borgarrådet talar här om en attitydundersökning. Jag vill börja med att säga att jag tycker att det möjligen är lite märkligt att det är staden som betalar denna typ av agitatoriskt material. Jag tycker att ni kan köpa era opinionsundersökningar själva i fortsättningen.

Men det är egentligen en parentes. Detta får mig osökt att tänka på det du pratade om tidigare, nämligen att beslutet om trängselskatten fattades med så liten majoritet. Ni kritiserade det ganska hårt. Ni kritiserade det fruktansvärt hårt, fruktansvärt ofta och så ofta det gick i falsett, om man ska vara ärlig. På toppen av det krävde ni, och fick, en folkomröstning i frågan. Det var nämligen så frågan avgjordes – med en folkomröstning. Om jag har förstått det rätt tycker vi nu lika i frågan efter denna folkomröstning.

Då blir min fråga till dig: Ska vi inte göra samma sak med Slussen?

Anförande nr 189

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Nej, jag tycker inte att erfarenheterna från trängselskatteomröstningen ger några vibbar om att man ska fortsätta att göra liknande saker. Framför allt beror det på att det blev så otroligt mycket politiserande i de olika alternativen. Jag tror att vi har mycket större förtroende bland stockholmarna om vi vågar fatta beslut här och nu i dag efter 20 års diskuterande och debatterande.

Det är inga konstigheter över huvud taget med att man gör attitydundersökningar för att säkerställa att man ligger i linje med majoritetens uppfattning. Det gjorde ni när det gäller trängselskattefrågorna – många gånger. Det har vi gjort när det gäller de här frågorna också. Anledningen är just att vi tycker att det är viktigt att stockholmarna är med oss. Attitydundersökningar visar att stockholmarna är med oss. Framför allt är den unga generationen mycket med oss, och det känner jag mig trygg i.

Anförande nr 190

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Ulla! Du pratar om framkomlighetsstrategi, och det har vi varit varma anhängare av också här i fullmäktige och i staden. Man ska se till att det blir mindre bilar, att kollektivtrafiken kommer fram bättre och att gående och cyklister kommer fram bättre. Lösningen med bron säger någonting helt annat. Den andas motorväg även om det i tekniska termer inte är en motorväg. Det säger någonting om er idé om staden.

Om vi ska bli av med bilarna och minska biltrafiken så mycket att klimatpåverkan blir minimal i förhållande till vad vi har i dag måste vi göra sådana lösningar där kollektivtrafiken är i prioritet och bilarna i minoritet. Där har ni inte gjort en bra lösning i sammanhanget. I stället förordar ni till exempel återigen Förbifarten, som innebär ännu fler bilar. Det kommer att bli en drastisk påverkan på klimatet av dessa lösningar. Slussen skulle kunna göras mycket bättre om man tog tillbaka detta förslag och tittade över det.

Anförande nr 191

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Precis som min kollega Kevius var inne på tidigare har vi konstaterat att denna bredd på bron behövs. Vi bygger nya Slussen för att kunna ha kvar flexibiliteten. Det kommer vi att kunna använda oss av. Det är inte säkert att det för all evinnerlig framtid kommer att vara två kollektivtrafikkörfält. Det pratas om spårvagnar. Det pratas om att man ska kunna ha ytterligare kapacitet. Man kanske behöver göra andra förändringar.

Men det ni vill göra är att bygga för smalt, för litet och för trångt. Därmed gör man fel från början, och det ställer inte vi upp på.

Anförande nr 192

A n n - M a r g a r e t h e L i v h (V): Ordförande! Vi efterlyser ändå en strategi för att minska biltrafiken i innerstaden, Ulla. Du säger att detta inte kommer att öka biltrafiken. Men det kommer inte heller att minska den. Du säger att man kan göra så och så i framtiden. Det är jättebra. Men i och med den allvarliga situation som råder för klimatet måste man, när man gör ett projekt som Slussen, i detta stora och viktiga projekt ha detta inbakat och ha med konsekvensbeskrivningar: Hur kan ett sådant här beslut leda till att bilismen minskar? Detta är en av våra största och viktigaste kollektivtrafikpunkter i hela landet. Det är jätteviktigt hur den utformas när det gäller om bilismen ska minska eller öka. Jag ser inga sådana resonemang.

Anförande nr 193

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Jag skulle vilja säga att detta snarare är ett otroligt drastiskt förslag. Man räknar med att vi ska ha samma trafikmängd oavsett om det är leveranstrafik, kollektivtrafik eller privatbilism, när vi är 850 000 invånare som när vi är en miljon invånare. Det är alltså ett jättedramatiskt förslag, men denna dimension har över huvud taget aldrig framkommit i debatten.

Anförande nr 194

M a l t e S i g e m a l m (S): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag tror att någon forskare på olika sätt får börja fundera på frågan om Slussen, vem som har sagt vad och i vilka sammanhang. Man får studera detta och se vem som kommer att få rätt i frågan.

Nu är vi framme vid den tidpunkt då man ska bygga nytt. Då tycker i alla fall jag att det också handlar om att bygga rätt. Om man tittar lite grann på hur Slussen har fungerat under dessa 70 år ser man att det har varit en ganska bra trafikmaskin som ändå har kunnat funka ganska bra i Stockholmstrafiken. Problemet har varit att ingen – vare sig i den här församlingen eller i någon annan – egentligen har tagit ett riktigt ansvar för den nedmontering av Slussen som successivt har skett under många år. Vi har haft ett eftersatt underhåll, och man har lappat och lagat. Det har bidragit till hur Slussen ser ut i dag.

Det är klart att Slussen ska kunna byggas om. Men då handlar det också om att fundera på hur nya Slussen ska kunna fungera i cirka 100 år framåt innan man börjar bygga om igen. Därför tycker jag att det är viktigt att man i ett sådant här läge då man ska fatta beslut om en ny plats som Slussen också funderar lite grann på en del detaljer i förslaget. Det finns en del sådana som vi har varit kritiska mot från bland andra Socialdemokraterna. Det handlar till exempel om det här med åtta filer på Skeppsbron. Det är ungefär 27 meter ut i vattnet från Räntmästartrappan ända upp till Slussen. Det är med så mycket man bygger ut. Detta kanske man inte tänker på när man ser planritningarna.

Ingen har heller diskuterat här i dag vad som egentligen händer vid Strömbron. Hur kommer Strömbron att påverkas av den stora motorväg som kommer att landa precis där? Hur kommer det att se ut vid Lejonbacken, där det i dag finns olika typer av rödljus för att svänga upp mot Slottet? Ingenting sådant finns med i planen. Vi vet inte hur något av detta kommer att se ut.

Jag tror att det finns många trafiktekniska lösningar som bör ses över. Cykelbanorna kommer att ligga mitt ute i körfälten. Oskyddade cyklister kommer att få trängas med både bussar och bilar. När det gäller Katarinavägen är den T-korsning som är ritad ganska omodern i dag. Det finns ingen stadsplanerare som gör T-korsningar längre. Antingen gör man rondeller eller någonting annat. Denna T-korsning kommer att stoppa upp långt upp på Katarinavägen eftersom bussarna måste över och lägga sig i en mittfil.

Vi har inte diskuterat infrastrukturen, till exempel. Hur kommer infrastrukturen till Nacka att se ut i framtiden?

Anförande nr 195

E l i a s G r a n q v i s t (M): Du talar också om motorväg. Faktum är att det fortfarande inte är någon motorväg hur ofta ni än säger det från ert håll.

Om man tittar på Saltsjö–Mälarsnittet har det inte blivit särskilt många fler körfält vare sig i detta förslag eller någon annanstans sedan 60-talet. Man byggde ut Essingeleden 1967 med tre plus tre körfält. Men samtidigt minskade man Skeppsbron, Munkbroleden och Västerbron, så egentligen blev det inte fler körfält då.

Sedan har man målat om Essingeleden, och då blev det ytterligare ett plus ett där. Det är det enda som har hänt. Nu minskar vi antalet körfält.

Anförande nr 196

M a l t e S i g e m a l m (S): På Skeppsbron minskar man inte antalet körfält. När jag pratar om motorväg menar jag detta: Hur bred är en motorväg, och hur bred kommer den nya vägen på Skeppsbron att se ut? De kommer att vara ungefär identiska, och därför kallar jag detta för motorväg i dag, och jag kommer att kalla det för motorväg även i framtiden. Bredden är lika stor som en motorväg.

Anförande nr 197

B j ö r n L j u n g (FP): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Hej Malte! Det är alltid trevligt när vi debatterar, Malte Sigemalm. Förr gjorde vi det i bilen på väg hem till Aspudden. Då brukade vi utvärdera fullmäktigemötena – det var jätteroligt! Det visade också att det inte var så himla långt emellan våra åsikter.

Nåväl – nu är vi framme vid Slussenfrågan. Du har en härlig debattstil, Malte, där du gärna är målande och visar vilka konsekvenserna kan bli. Jag måste å det bestämdaste vända mig emot att du talar om en trafikmängd som inte är större än i dag på den bro vi talar om från Södermalmstorg ned mot Skeppsbron. Detta är det antal körfält som vi bedömer är möjligt, för vi vill ha buss, spårvagn, gångtrafikanter och cyklister. Det är det vi prioriterar. Det är 30 000 bilar i dag, och vi räknar med att det ska vara det också när detta är färdigbyggt.

Anförande nr 198

M a l t e S i g e m a l m (S): Det finns mycket man kan diskutera när det gäller Slussen. Min uppfattning är att hela Slussenplaneringen med ramperna och allting i stort sett är helt planerat efter den galleria som fanns med. Sedan planerade man Slussen och hur det hela skulle se ut.

Det finns en viktig del: Vi har inte diskuterat infrastrukturen till Nacka ett dugg här i dag. Det är ändå en väldigt viktig del. I samma anda som vi diskuterar Slussen måste man diskutera sådana saker som till exempel tunnelbaneförbindelsen till Nacka. Först då kanske man kan hålla ned antalet bilar till 30 000 eller någonting sådant. Den stora inflyttningen i dag, där de stora byggplanerna finns, är inte bara i Stockholm. Det handlar också om hela Värmdö- och Nackadelen, som själva räknar med att om några år ha en 40-procentig ökning av invånarna.

Anförande nr 199

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Det är många som redan har sagt att vi har ett viktigt beslut att fatta i dag – ett beslut som kommer att påverka vår stad under många år framöver. Det har jag stor respekt för. När jag har försökt sätta mig in i Slussenfrågan och bilda mig en uppfattning om nya Slussen har jag gjort det med stor nyfikenhet på framtiden. En stad som Stockholm kommer alltid att vara stadd i förändring. Vi måste vara beredda att förnya staden och hitta nya gröna lösningar.

Den nya Slussen kommer inte som den nuvarande att vara ett monument över bilismen, utan den nya Slussen kommer att kännetecknas av kollektivtrafik, cykelvägar och även av kollektivtrafik till sjöss. Jag och Centerpartiet är mycket glada över att få ett tillskott av parkmark och nya träd på Slussen. Bredden på bron har vi debatterat under åtskilliga minuter i dag. Någonstans måste man inse att tolv filer är fler än åtta filer, som det kommer att vara i framtiden. Man tycker ändå att bron är för bred. Anledningen till att bron är bred är att vi prioriterar kollektivtrafikfält och bredare gång- och cykelbanor. Det tycker jag är försvarbart.

Ordförande! Jag måste ta tillfället i akt att säga att jag har upplevt att den debatt som vi har haft med denna inställning och misstro mot stadens tjänstemän har karakteriserats av något slags konspirationsteorier. Jag hade hellre sett att man riktade sitt krut mot oss politiker än att man svärtade ned våra kompetenta medarbetare i staden.

Hur är det med kritiken, då? När journalister har frågat mig om den högljudda kritiken har jag hela tiden hävdats att det finns en tyst majoritet som gärna ser att vi kommer till skott med att bygga nya Slussen. Opinionsundersökningar som har gjorts har visat på detta. Man ska visa respekt för den kritik som har framkommit mot förslaget. Men till syvende och sist måste man också ta ställning. Jag tror att det förslag som vi har framför oss i dag kommer att bli en bra lösning. Det kommer att vara till gagn för stockholmarna under många år framöver.

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 200

M a r i a H a n n ä s (V): Det handlar inte bara om bredden på bron, utan det handlar också om själva lutningen. Egentligen är det en ganska omöjlig uppgift att ta upp nivån med tolv meter, som det är från Gamla stan upp till Södermalmstorg, med en spikrak bro. Det gör att den inte blir tillräckligt tillgänglig, som vi ser det.

När vi kritiserar bron handlar det alltså inte bara om bredden, utan också om lutningen. Du kritiserar att vi håller på att tjafsa om det här, men det är faktiskt viktigt. Det visar inte minst den kritik som har kommit sedan utställningen, som väl slutade den 19 juni om jag inte minns fel. Det har kommit mycket kritik mot tillgängligheten. Även om man från stadsbyggnadskontorets och framför allt från stadsbyggnadsnämndens sida har rättat till några saker är det fortfarande mycket som kvarstår.

Anförande nr 201

J o n a s N a d d e b o (C): Den kritik som har kommit fram är självfallet viktig. Vi har tagit till oss delar av den just när det gäller framkomligheten och tillgängligheten. Man har lagt till hissar i förslaget och tagit med de rulltrappor som ska finnas. Det är viktigt för att kunna lösa problematiken. Men det är också så att bron har haft många olika vinklar och procentantal i debatten. Det förefaller finnas teorier om det här som inte är sanna. Då är det viktigt att man håller sig till det som gäller i förslaget och inte blandar in andra delar.

Givetvis måste vi se till att framkomligheten fungerar för alla, och där har vi lyssnat in den debatt som har förts.

Anförande nr 202

M i k a e l M a g n u s s o n (S): Det är flera centerpartister här, även Per, som har tagit upp vad som händer på cykelfronten. I dag är det inte någon idealisk lösning. I dag kan man obrutet cykla över Slussen vid sidan av biltrafiken både från Götgatan ned till Skeppsbron och från Katarinavägen över till Skeppsbron.

Men i detta förslag kommer cykelbanorna att på fyra ställen läggas in mellan körfält. De kilas in mellan buss- och bilfält. Cykelstråken går förbi busshållplatser där bussar ska svänga ut precis framför cyklarna. Det kommer att bli ruggiga historier med bussar som ska tränga sig ut. Det är sannerligen ingen idealisk lösning för cyklister. Det blir mycket sämre. Om vi lägger så pass många miljarder på investeringar borde det bli bättre och inte sämre.

Du pratar om kollektivtrafiken. T-bana till Nacka borde beaktas i sammanhanget. Nu planerar ni i stället för att spränga in en busslösning. Det är dyrt och oklart vem som ska finansiera det.

Anförande nr 203

J o n a s N a d d e b o (C): Mikael! Ibland när man diskuterar Slussen väljer man vissa delar av Slussenlösningen som ett tvärsnitt. Man glömmer kanske den cykelbro som går längs med tunnelbanebron. Den kommer också att ta en hel del trafik och att göra det lättare och enklare att ta sig upp mot centrala staden. Alla behöver inte cykla precis igenom den del som du beskriver, vilket gör att cykellösningarna kommer att förbättras.

När det gäller bussgaraget är det nog så att hur gärna vi än skulle vilja ha en tunnelbana till Nacka kommer det att ta tid innan vi är färdiga i en sådan diskussion. Om det har tagit 20 år att diskutera lösningen för Slussen kan jag tänka mig att det kommer att ta mycket längre tid att diskutera lösningen med tunnelbana till Nacka. Under den tiden måste bussarna ha någonstans att ta vägen. Vi kommer nog att behöva bussar från Värmdö och Nacka även om vi kommer att ha tunnelbana i framtiden.

Anförande nr 204

Borgarrådet Sjöstedt (FP): Kära stockholmare, åhörare och kompisar i kommunfullmäktige! Olof Palme sa att politik är att vilja. Han var inte kommunalpolitiker; det märks. För kommunalpolitiker är politik att orka. Man måste orka lyssna. Man måste arbeta på, och man måste orka ta ansvar. Det är mycket det som kommunalpolitik handlar om. I dag ska vi fatta beslut om det som en påpasslig journalist kom ihåg utnämndes till Stockholms näst fulaste plats 2006, nämligen Slussen.

Jag skulle vilja prata om ett ämne som ligger mig och kulturen nära, nämligen demokratin och demokratisynen. För mig är spelreglerna en avgörande punkt vad gäller synen på demokrati. Det handlar om hur vi förhåller oss till varandra, hur vi lyssnar och hur vi pratar med varandra. Min demokratisyn är oerhört långt ifrån att se ett beslut i kommunfullmäktige som ett krig mellan två parter. Det är svårt, om man pratar demokrati, att förhålla sig till meddebattörer som är svåra att placera. Det har vi sett mycket av under denna process.

Det pratas om två tydliga linjer. De finns tyvärr inte. Det finns en linje, och det är den som allianspartierna företräder. Sedan finns det olika uppfattningar om hur det skulle kunna vara i stället – många olika uppfattningar. Framför allt Socialdemokraterna betar sig som något slags dansande dervischer i denna diskussion, där man omöjligen kan förstå vad deras alternativ egentligen är.

Modifierat till oigenkännlighet, säger någon, och vill då alltså ha den mur av höga hus som fanns i något ursprungligt förslag. För många bilar, säger någon. För få bilar, säger en annan. Trafiklösningen är förträfflig, sade Socialdemokraterna i juni 2010. Och på det gick man till val! Även Miljöpartiet hade en fullkomligt annorlunda hållning när man gick till val.

Vår hållning från Folkpartiet har alltid varit att det behövs en förändring av Slussen. Den behöver byggas om, men de förslag som har funnits under resans gång har haft stor förbättringspotential. Kulturen har gjort sitt intåg. Vi har tagit ned exploateringsgraderna. Vi har fått ned bilarnas närvaro i förslaget. Vi känner oss nöjda.

För mig är det inte demokrati att först fråga stockholmarna vad de tycker, sedan gå till val och sedan i sitt eget parti överpröva därför att man tycker att medborgarna hade fel och så bestämma någon annat. För mig är demokrati att man driver ett projekt och låter medborgarna säga sitt i remisser, i samråd och i val där medborgarna röstar. Sedan försöker man rösta igenom det som medborgarna ville i

valen och i samråden. Det är det vi försöker göra nu. Medborgarna har fått säga sitt. Vi har ett ansvar för att fatta detta beslut i dag, för det här är vad alla de som har tyckt till vill ha.

Anförande nr 205

B e n g t S a n d b e r g (S): Ordförande! Det är precis det vi efterlyser – demokratin! Ni ska inte bara säga det med läpparna, utan vi ska ha en konstruktiv demokrati som också ger resultat.

Jag tycker att det är märkligt. Varenda gång vi har en fråga som är kontroversiell, oavsett vad det gäller, kommer samma arrogans fram. Ni spelar på att vi är konservativa, bakåtsträvare och kommunister. Ni pratar om femårsplaner och det vete fan allt vad ni brukar dra till med. Stämmer det? Nej, det gör det inte. Vi vill ha ett utvecklat förslag.

Tycker ni som sitter här nu och applåderar er själva oavbrutet att detta är det bästa förslag ni kan tänka er? Kan det göras vackrare? Kan det göras bättre? Är det detta vi tycker? Vi tror att det kan göras vackrare, och vi tror att det kan göras bättre. Det är vad det handlar om.

Anförande nr 206

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): Det där med kommunismen får du stå för själv; jag vet inte vad du hänvisar till.

Detta är det bästa förslaget. Medborgarna har varit med. De har tyckt till, och vi har förändrat efter vad medborgarna har tyckt. Därför är detta det bästa förslaget. Vi, däremot, gick till val på vad vi står för. Vi hade inte en helt annan linje i valet. Ni gick förra året till val på att trafiklösningen var bra. Ni hade skrivit det. Ni ville göra om Slussen. Tomas Rudin hade en annan linje, och han kräver nu att han skulle ha varit inbjuden till partiledaröverläggningar när han inte ens representerade sitt eget partis linje. Hur skulle det se ut?

Anförande nr 207

M a r i a H a n n ä s (V): Demokrati – det är frågan just nu. Vi har från Vänsterpartiets sida ändå tyckt att det har varit så att politiker från er sida ibland på ett ganska dåligt sätt har lagt sig i vad tjänstemännen har gjort. Det har framkommit inte minst i medierna under den senaste tiden.

Demokrati handlar även om att man under en planprocess eller en programprocess också ska ta till vara det som medborgarna säger. Jag tycker inte att ni har gjort det. Om jag inte minns helt fel var den absolut viktigaste frågan för stockholmarna i planprocessen, när man sade någonting under utställningen, denna: Behåll siktlinjerna, för sjutton! Behåll allihop! Behåll alla siktlinjer, och bygg inte för dem! Vi vill ha kvar vår utsikt. Vi vill kunna se vattnet. Vi vill kunna känna doften av vattnet. Det måste man gå ut på bron för att göra nu. Man kan se vattnet i något smalt

gatt mellan de nya husen, lite svagt långt borta. Men man kan inte se det när man kommer ut från tunnelbanan.

Anförande nr 208

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): Det är riktigt att det fanns ett förslag som absolut inte var tillfredsställande vad gäller siktlinjerna. Flera andra saker var alldeles för dåligt tillgodosedda också. Därför skedde förändringar, både därför att mitt parti och andra partier reagerade och därför att stockholmarna reagerade. Det är så demokratin fungerar. Men någonstans måste man säga: Nu har vi kommit till en punkt då vi ska fatta beslutet. Och där är vi nu.

Jag känner mig fullkomligt trygg med att detta är det bästa beslutet eftersom så många har fått tycka till om det. Vi kan inte gå till stockholmarna och säga: Ni har fått vara med och tycka till här. 10 000 människor har varit och tittat, och många tusentals har kommit med synpunkter. Men vi tycker tyvärr att ni har fel så vi gör på något helt annat sätt! Så går det inte till när man vill försöka ta stockholmarnas åsikter på allvar.

Anförande nr 209

S t e l l a n H a m r i n (V): Fru ordförande! Havet vid Slussen stiger allt snabbare; det är alla överens om för det kan man faktiskt mäta. Just nu stiger havet lika fort som landhöjningen i Stockholm. Enligt majoriteten kommer havet att stiga med i snitt 10 millimeter per år, vilket är dubbelt så mycket som landhöjningen. Enligt den senaste internationella vetenskapliga bedömningen från 2011 stiger havet i snitt med 16 millimeter per år. Det klarar inte Slussen. Denna siffra är framtagen genom Arktiska rådet och accepterad av den svenska regeringen.

I Holland, som har goda skäl att följa utvecklingen, utgår man visserligen officiellt från sin egen gamla siffra från 2007 på 10 millimeter, men man erkänner samtidigt den stora osäkerhet som finns genom att till detta lägga en säkerhetsmarginal på 10 meter. Detta har Alliansen glömt. Stockholms stad lägger till en säkerhetsmarginal vid Djurgårdsstaden på två meter, men vid Slussen är det 0,0 meter. Varför?

Mälarens yta stiger med landhöjningen och ligger så länge landhöjningen är större än havshöjningen sju decimeter över havet. Under dessa förhållanden behövs enligt Sårbarhetsutredningen utlopp från Mälaren som klarar 2 000 kubikmeter per sekund. Det klarar Alliansens sluss. Men havet stiger från och med i dag fortare än landhöjningen. När havet har nått två decimeter under Mälarens yta börjar havet hindra avrinningen från Mälaren. Det sker före 2100, enligt stadens egna beräkningar. Då krävs ett större utlopp för att klara 2 000 kubikmeter per sekund. Detta har inte ens beräknats, och det klaras inte av den nya Slussen. Det är alla forskare överens om.

När havet når upp till Mälaren blir Mälaren en havsvik, och behovet av bredare utlopp blir då ännu större. För detta saknas all planering. Kalkylen måste göras om. Annars måste vi bygga om en gång till. Havet når Mälaren när havet har stigit sju decimeter mer än landet. Enligt regeringens syn sker detta klart innan Slussen har

tjänat ut. Enligt den rapport staden tror på sker detta precis år 2100, när Slussen bara är 80 år. År 2101 är det kört också enligt stadens kalkyler. Man har över huvud taget inga marginaler. Om havet stiger enligt den senaste rapporten är det alltså kört.

Om två år kommer FN:s nästa stora klimatrapport. Då har man inte ens börjat bygga den nya Slussen. Jag är beredd att här satsa 1 000 kronor på att denna rapport anger en högsta sannolik nivå för havsytan år 2100 som ligger över den en meter som staden nu räknar med. Jag skulle vilja veta om någon här sätter emot det. Jag återkommer i nästa inlägg med en ytterligare beskrivning av detta.

Anförande nr 210

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Hej Stellan! Jag var lite beredd på att du skulle komma med just de här invändningarna, så jag har förstås tittat på Arktiska rådets rapport. Det har vi också gjort tillsammans i miljö- och hälsoskyddsnämnden, där vi har diskuterat frågorna inte bara en eller två utan tre gånger det senaste halvåret. Vi hade också en hearing med SMHI som var där för att försvara sin linje. Då uppfattade jag att man hade en övertygande argumentation, som även fick dig att tänka efter lite grann.

Arktiska rådets nya rapport är jätteintressant, framför allt när det gäller ny kunskap om Grönlandsisarnas avsmältning. Men den baseras också på beräkningar som har gjorts 2007. Stockholms stads beräkningar av land- och havsnivåhöjningar baserar sig på vedertagna vetenskapliga fakta som är prövade och opponerade på. Samma baskunskaper som vi har i detta använder Nederländerna när man bygger sina nya städer och bygger ut de städer man har för miljontals människor som redan i dag bor under nivån för havsvattenytan. Jag känner mig trygg i detta.

Anförande nr 211

S t e l l a n H a m r i n (V): Som jag sade är det helt korrekt att Nederländerna forskningsmässigt utgår från den gamla rapporten. Men eftersom man inte litat på den lägger man till en säkerhetsmarginal när man bygger på tio meter. Det visar en del av hur man ser på denna gamla rapport.

Du säger att Arktiska rådets rapport har data från 2007. Det är helt enkelt inte sant. De har med data fram till juni 2011. Det finns i den fullständiga vetenskapliga rapport, som inte är den du har i handen men som jag ska ta med mig upp i talarstolen nästa gång. Där har man med allting ända fram till juni 2011. Det finns ingen annan rapport som har det. Det är därför den svenska regeringen har litat på den.

Anförande nr 212

A n n - M a r g a r e t h e L i v h (V): Ordförande! Jag ska fatta mig kort för att lugna ordföranden med att vi följer den överenskommelse om talarlistan som vi har.

Efter dessa 20 års utredande, rådslag och arkitekttävlingar har vi nu ett resultat. Detta resultat tycker inte vi i Vänsterpartiet är bra. För att anknyta till Madeleines demokratidiskussion är det faktiskt vår demokratiska rätt att stå i den här salen, tala för vårt förslag och försöka få Alliansen att ändra sig. Det är det debatten går ut på.

Det som vi inte är nöjda med är – väldigt kort – trafiklösningen. Det är en gammalmodig lösning precis som E18, Förbifarten och en massa andra gammalmodiga mastodontinvesteringar ni har gjort i den här staden. Precis lika gammalmodig är trafiklösningen för Slussen. Vi vill inte ha den, och därför protesterar vi mot den. Vi kommer att reservera oss mot den.

En annan sak som är intressant och som inte har tagits upp så mycket i debatten är frågan om det offentliga rummet. Vem kommer att ha tillgång till det offentliga rummet i nya Slussen? Det handlar också om den fråga som jag alltid ställer mig: För vem bygger vi Stockholm? Vem har tillgång till det offentliga rummet i Stockholm? För att få ihop ekonomin, som är oklar och otydlig, vet vi att man säljer byggrätter. Vilka köper byggrätterna till de hus som vi är kritiska mot och som står kvar? Det är naturligtvis kontor och företag som har pengar. Det är de som kommer att ha den fina utsikten. Det är inte stockholmarna i gemen som kommer att ha utsikten, och det tycker jag att vi ska ha med oss.

Jag tycker att vi ska titta på gallerian. Sten kanske inte tycker att den är gigantisk, men det är i alla fall en stor galleria. Det är detta utrymme som kommer att finnas inomhus. Och vad kommer att finnas där för stockholmarna? Det handlar om att shoppa och handla – kommersiellt. Kommer det att finnas någon sorts kultur där? Kommer det att finnas någonting som inte kostar pengar?

Vi vill ha en återremiss. Det beror på att vi vill ha de här sakerna belysta. Det har vi inte fått – lika lite som ekonomin.

Med detta yrkar jag bifall till Vänsterpartiets återremiss.

Anförande nr 213

M a r i a Ö s t b e r g S v a n e l i n d (S): Ordförande, fullmäktige! Vi socialdemokrater är kapabla att fatta beslut. Tillsammans med de andra oppositionspartierna vågar vi fatta beslut som är både svåra och obekväma. Det har vi gjort i majoritet och det har vi gjort i opposition – var för sig ibland och tillsammans ibland.

Att vara kapabel att fatta beslut innebär inte att man med automatik och okritiskt stöder majoritetens förslag eller att vi när vi inte stöder majoritetens förslag skulle vara feiga, utan tvärtom. Men – och det här är viktigt – ingen skulle vara gladare än vi om förslaget skulle innehålla alla de kvaliteter, de nödvändiga funktioner och den skönhet som majoriteten säger att förslaget gör. Då hade vi stött det.

Frågan om Slussen har, precis som många har sagt i debatten, diskuterats under många år. Det gäller frågan om det undermåliga underhållet, om funktionen och om den framtida utformningen. Därom är vi ense i salen. Vi socialdemokrater vill bygga

om, och vi vill modernisera Slussen. Vi har, anser jag, på ett konstruktivt sätt försökt medverka i processen och i de olika beslut som krävs för att komma framåt. Men majoriteten har inte lyssnat.

Det förslag som vi ska fatta beslut om i dag är undermåligt. På en rad punkter innebär det en sämre lösning än dagens, och vi är ju alla ense om att dagens Slussen inte är tillräckligt bra. På en rad punkter kvarstår allvarliga frågetecken att reda ut. Vattennivåerna är en sådan punkt och kostnaden för projektet en annan. En åttafilig bred väg rakt ned i kärnan av Gamla stan är omodernt. Det är fult, och det är totalt okänsligt för den unika kulturmiljö som stadsdelen utgör. Avgaser och partiklar skadar den kulturskatt som Gamla stans bebyggelse utgör. Bilen är inte den framtida trafiklösningen för den innersta kärnan av Sveriges huvudstad. Slussen som vi känner den planerades och byggdes för 1930-talets trafikmängder. Det förslag vi tar ställning till i dag kommer att vara omodernt redan när det färdigställs. Vi menar att förslaget måste våga blicka framåt och våga utmana ny teknik och ny kunskap med bättre kollektivtrafiklösningar och cykellösningar än i dag. Det måste finnas bättre plats för fotgängare och yrkestrafik än i dag.

Framför KF-huset har en så kallad park lagts in i förslaget. Det är en brant betongtrappa med gräs i en vinkel som många anser vara ogenomförbar och i ett mycket skuggigt läge. Det är en plats som kanske kommer att vara inbjudande att sitta på under maximalt ett par dagar per sommar – en plats som ger begreppet park en helt ny innebörd och som inte ens kommer att funka som skejtboardpark. Det är en mycket värdefull bit mark som fortsatt kommer att vara intressant att exploatera. Jag är orolig för att det kommer att bli frestande att om några år, när kostnaderna för projektet har rusat i väg, trots allt sälja marken, ändra detaljplanen och tillåta höga byggnader. Ingen kommer då att sörja det blåshål i betong som en gång fanns där i form av parken. Förslaget har alltför många brister.

Anförande nr 214

M i k a e l M a g n u s s o n (S): Fullmäktige, ordförande! Slussen är som sagt en nedgången plats. Som icke barnfödd i Stockholm hyser jag inga stora nostalgiska känslor för den lösning som finns nu, även om man får erkänna att lösningen att hantera höjdskillnaden genom att skruva ned trafiken har sina poänger.

Det som är riktigt fint med Slussen är utsikten ut över Kungsholmen, Mälaren, Stadshuset, Gamla stan och Saltsjön och motsvarande när man står nere i Gamla stan och ser upp. Detta delar vi med alla turister etcetera. Det är en välgärning att protesterna har gjort att Sten Nordins första förslag att bygga stora hus som täckte utsikten är borta.

Slussen behöver byggas om, och den behöver bli bättre än vad den är i dag. Därför är det synd att ni borgerliga går fram med detta förslag. Det har många brister. Vi har pekat på trafiklösningen med en T-korsning och rödljuskorsning som kommer att leda till köer. Här ska en buss ta sig fram var 20:e sekund. Det kommer att bli kaos och irritation.

Kollektivtrafiken är en annan historia. Relationen med t-baneutbyggnad till Nacka borde tas i beaktande. Det behöver göras. Nu ska man spränga in en busstation i Katarinaberget till oklar kostnad. Över huvud taget är kostnaden för Slussenprojektet flytande materia som har ökat hela tiden och som antagligen kommer att fortsätta öka. Här borde vi ha lite tydligare besked.

Cykelhistorien har vi varit inne på tidigare. Detta kommer att leda till att man kilar in cykelbanor mitt emellan körfält, vilket i sin tur leder till stor osäkerhet för dem som väljer att cykla där.

Det är synd. Vi lägger så många miljarder på att bygga om Slussen, vilket vi måste göra. Då måste det bli bra. Det måste bli bättre än hur det ser ut i dag.

Jag ska även nämna klimatförändringarna. Sten Nordin gjorde det också. Vad vi kommer att se är stigande havsvattennivåer. I beslutsunderlaget har SMHI sammanställt vetenskapligt material, och man räknar med en meters höjning. Det märkliga är att Slussen är byggd just för att klara denna meter fram till 2100. Det finns inga säkerhetsmarginaler. I Norra Djurgårdsstaden har man räknat med två meter. Holländarna räknar med upp till tio meter, som vi har hört här tidigare. Men i Slussen finns det inga säkerhetsmarginaler. Sedan dess har exempelvis Arktiska rådet kommit med en forskarrapport som har sammanställt senare vetenskapligt material där man pratar om 1,6 meter.

Slussen behöver således byggas om i förtid om det här förslaget går igenom. Gör om, och gör bättre! Det säger vi från Socialdemokraternas sida.

Anförande nr 215

Borgarrådet Andersjö (C): Nu har jag hört det här påstående om att cykelsituationen ska bli så mycket sämre på nya Slussen till leda. Jag förstår inte var ni får det ifrån. Jag cyklar över Slussen varje dag när det inte är snö och alltför mycket rusk. Det jag ser när folk åker ned från Södermalm mot Munkbron är att de korsar hela trafiken, fyra körfält över spärrad linje, för att ta sig över. Jag är ganska ensam om att cykla upp och runt detta klöverblad; det kan jag säga. Dagens Slussen är inte något drömställe för cyklister. Där får jag medhåll av alla cyklister som jag pratar med. Jag förstår inte vad du menar. I det nya förslaget finns det helt nya cykelleder och gångtrafikleder som skulle göra cyklingen till en mycket mer angenäm uppgift på Slussen.

När det gäller Arktiska rådet är detta en rapport som inte är publicerad ännu. Det vi baserar havsnivåhöjningen på är vedertagna fakta som ligger till grund när man planerar runt om i hela världen. Jag känner mig trygg med det. Det står dessutom på Arktiska rådets hemsida att man inte får citera rapporten eftersom den inte är färdig ännu.

Anförande nr 216

M i k a e l M a g n u s s o n (S): Men även om du räknar med SMHI:s siffror är det en meters höjning som gäller. När det handlar om klimatfrågan råder så pass mycket osäkerhet. Man vet inte vad som kommer att hända med ökad avsmältning, när tundran tinar och när det blir accelerationseffekter. Hela tiden går vetenskapen framåt. Det finns redan tecken på att det till och med kan bli värre.

Varför bygger man inte några säkerhetsmarginaler? Varför har vi två meter i Norra Djurgårdsstaden och inga vid Slussen? Vi lägger så pass många miljarder – 8 eller kanske mer – på en trafiklösning som kommer att behöva byggas om i förtid. Det är faran.

Anförande nr 217

B i r g i t t a H o l m (M): Ordförande, fullmäktige! I Hajstorp, fyra fem kilometer från mitt barndoms Töreboda, finns en sluss som i ur och skur lockar människor på cykel, med promenadskor eller på annat sätt att uppleva den spännande slussningen av båtar. Där sätter man sig ned och pratar med människor. Man köper en glass i kiosken eller fascinerar bara av båtarna.

Det är mer än vad man kan säga om dagens Stockholmsluss – detta förfärliga ställe där få vågar gå och dit ingen tar med sig sin kaffekorg för att följa slussningen och känna doften av salt och sött. Den enda lukt man möter är i bästa fall en unken nitritodör.

I kväll ska vi äntligen besluta om ett nytt Slussen som inte bara är en kommunikationsplats utan även ett framtida kulturstråk för alla stockholmare och deras vänner. Det är ett Slussen där vi kommer att få möjlighet att sitta ned med en picknickkorg och uppleva spännande kultur. Sist men inte minst kommer vi att få uppleva sommarslussning i samma anda som vid nedre Hajstorp en sommardag i juli.

Trots nedvärderande påståenden om oss som vill bygga ett nytt Slussen kommer vi i kväll att rösta ja till nya Slussen. Denna kväll, den 12 december, är en stor händelse. Jag är oerhört stolt över att dagens otrygga, smutsiga och trasiga Slussen nu blir framtidens trygga arena och nya Slussen. Jag längtar efter att få berätta för mina framtida barnbarn om när deras farmor var med denna historiska dag.

Bifall kommunstyrelsen!

Anförande nr 218

M a r i a H a n n ä s (V): Det har framkommit i debatten att vi skulle vara motsträviga och allt möjligt. Och det är vi ju eftersom vi vill ha en återremiss. Skälet till att vi vill ha det är det som det hela bygger på, nämligen trafiklösningen med en bred och rak bro. Den kan inte ge tillgänglighet; det vet vi. Jag nämnde för en liten stund sedan det här med 12 meter. Om man ska bygga vilplan på en sådan här rak bro kommer det inte att fungera med de mått och den lagstiftning som finns. Man måste göra en annan variant för att lösa det, men det är inte en full tillgänglighet. Ett

av våra skäl till att vi vill ha återremiss är just denna trafiklösning. Vi vill att den ska utredas på nytt.

Lotta Edholm sade förut att vi hade varit med på detta tidigare. Jag är tvungen att dementera detta, för det gäller i alla fall inte Vänsterpartiet.

Jag ska försöka samla ihop vad andra har sagt här också. Daniel Forslund sade när vid debatterade förut – jag hade ingen chans att bemöta det då – att vi inte hade deltagit fast ”de” hade varit inbjudna. Jag kan berätta, Daniel, att det har handlat om en gruppledarinformation där material på skriftlig nivå visades vår gruppledare Ann-Margarethe Livh i ett tidigt skede. Det var dock ej någon stor modell. Sedan hölls ett möte den 6 september där borgarråd och gruppledare i stadsbyggnadsnämnden bjöds in på uppdrag av Regina Kevius, som för övrigt är duktig på att bjuda in oss gruppledare i stadsbyggnadsnämnden så att vi får yttra oss om saker och ting. Det måste jag säga är en stor förändring mot tidigare borgarråd, och det tackar jag extra för!

Flera personer har bemött Vänsterpartiet på olika sätt och sagt att vi har sagt si och så. Jag vill dementera detta. Vi har hela tiden varit för att det ska bli bättre. Vi fick igenom en del förslag. Vi är inte nöjda. Därför tycker vi att det måste bli en återremiss. Det är samstämmigt med vad stockholmarna tycker.

Anförande nr 219

Borgarrådet R u d i n (S): Fru ordförande och åhörare! Jag ska plädera för vårt yrkande. Jag kom nämligen på att vi inte har yrkat ännu. Vi måste ju formellt sett yrka från talarstolen på det som kallas för återremiss. Det är ”politiska” för att vi vill att man ska titta vidare på några av de problemställningar som vi ser.

Vi är angelägna om detta. Flera debattörer här i kväll har gjort ett stort nummer av att vi tänker yrka på avslag på förslaget om inte återremissen går igenom. Jag har en utsträckt hand till er. Om ni går med på återremissen kan jag tänka mig att dra tillbaka avslagsyrkandet. Det är nämligen så att vår återremiss har ett innehåll. Det handlar om att vi vill att man ska titta vidare på de kritiska punkter som har framförts under resans gång av alla de intressenter och medborgare som har lyft fram viktiga sakinvändningar.

Det är en återremiss för ökad framkomlighet på platsen för gående, cyklister och kollektivtrafik, vilket i dag inte finns beskrivet tillräckligt i detaljplanen. Det är en återremiss för utveckling av mer kollektivtrafik. I dag finns det inte en enda krona som investeras i ytterligare kollektivtrafiksatsningar i detaljplanen. Det pratas en hel del, men det finns inte beskrivet i detaljplanen. Vi vill ha en återremiss till exempel för en utveckling av andra kollektivtrafikslag som kan avlasta platsen. Vi vill ha en återremiss för kulturen, som borde kunna få en plats i detaljplanen i en konkret beskrivning av vad det skulle bli för någonting i stället för att konkret ange 35 000 kvadratmeter galleria, som man nu talar om att man inte ska bevilja utan göra lite mindre.

Vi vill ha en återremiss för andra initiativ än de kommersiella initiativen på platsen. Vi vill ha en återremiss för att klara tillgängligheten på platsen. Det räcker inte med att som man nu gör framföra att vi tror att den här lösningen blir bättre än den som fanns på 30-talet. Vi tycker att man ska gå handikapporganisationerna till mötes, till exempel handikapporganisationernas ordförande i Stockholm som hörde av sig i dag och meddelar att man befarar att det nya förslaget kommer att bli sämre än dagens Slussen. Vi ska följa lagen och återremittera för att öka tillgängligheten så att den blir bättre än vad det är i dag, men också så att det blir i lagens mening tillgängligt.

Vi vill ha en återremiss för att bygga ett Slussen som klarar ombyggnadstiden på ett vettigt sätt och på ett sätt som inte skapar kaos. Så kan vi möta Handelsinstitutets och Stockholms transportföretagares kritik av förslaget och även klara framkomligheten under ombyggnadsperioden. Vi vill ha en återremiss för en rimlig kostnadskalkyl som gör det möjligt för oss att känna att vi under resans gång kan vara trygga.

Detta är vad vi erbjuder er. Ta den handen! Gå på en återremiss och utred de här sakerna så drar vi tillbaka vårt avslagsyrkande!

Anförande nr 220

Borgarrådet H e l l d é n (MP): När vi diskuterade Slussen med Alliansen tryckte vi framför allt på kultur. Vi tryckte på frågan om kollektivtrafik och tillgänglighet. Vi tryckte på att bron, som är som en motorväg, skulle krympas. Det fick vi inte igenom. Alliansen bröt förhandlingarna. Regina Kevius säger någonting annat, men det var så att man bröt förhandlingarna.

Jag ska exemplifiera hur det här kan hänga ihop. Det är intressant att höra. Regina säger att detta är en flexibel detaljplan. Åtta körfält kan göras till sex körfält, så det är inget problem. Ulla Hamilton säger att vi måste ha åtta körfält. Detta säger någonting om Moderaterna. De låter som om de vill göra förändringarna, men de går inte med på det så det blir inga förändringar. Därför bröt de också förhandlingarna, för de kunde inte gå den vägen.

I detta läge tog vi tillbaka frågan till våra medlemmar därför att vi aldrig har tyckt att Slussen i den form den har nu har varit bra. Men det kunde göras lite bättre. Vi tog därför det stora greppet, och vi anser i dag att frågan ska tas tillbaka. Man ska skrota Foster + Bergs förslag och ta fram ett nytt förslag. I det sammanhanget ska man se till att säkra till exempel siktlinjerna från Katarinavägen så att de hus som nu hamnar framför KF-husen, glashuset och 30-talshusen, inte är där. Man ska se till att kollektivtrafiken får en säkrare form. Man ska se till att cykelvägarna blir bättre. Jag kan säga att den cykelbro som nu föreslogs vid tunnelbanan är en bra lösning. Den kan man integrera i ett nytt projekt, vilket som helst.

Vi är måna om att kulturen får plats på Slussen. Det ska inte vara den typ av kommersiell verksamhet som vi kanske inte behöver. Vi behöver inte den här typen av saluhallar här. Kollektivtrafiken ska till, och kollektivtrafikresenärerna ska få en utmärkt plats att vara på. Foster + Bergs förslag uppfyller inte rimliga normer för vad vi kan begära av en stad i världsklass.

Därför yrkar vi på återremiss.

Anförande nr 221

Borgarrådet K e v i u s (M): Det är inte Moderaterna som är splittrade. Alla moderata ledamöter är här i dag. Från Miljöpartiet är det några som har valt att inte vara här och rösta.

Jag vill också nämna att du inte var med på förhandlingarna. Jag var med på förhandlingarna. Jag vet också vem som avbröt förhandlingarna och hur det gick till. Jag kan berätta för dig att vi en fredag var nära att få en överenskommelse, men sedan, på måndagen eller tisdagen, beslutade Miljöpartiet sig för att man ville ändra detaljplanen. Vi kontaktade stadsbyggnadskontoret som sade att det kommer att ta minst nio månader. Då sade vi att vi inte är beredda att gå till en ny utställning, för vi respekterar de 20 000 stockholmare som har varit på utställningen. Det är vi som lyssnar på människorna. Jag vet inte vilka du lyssnar på, och jag kan bara säga att jag hoppas att du framöver vill fortsätta med förhandlingar och inte far med osanning.

Anförande nr 222

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Det är sant att jag inte var med på förhandlingarna. Men de från oss som var med där har berättat hur det gick till. Jag litar på mina kolleger i det sammanhanget.

När det gäller de 20 000 som hade synpunkter på planen kan man läsa att det inte är särskilt många som är positiva till förslaget. Det är sanning.

Anförande nr 223

C h r i s t e r M e l l s t r a n d (C): Hej Daniel! Det är intressant när det sanna ansiktet för Miljöpartiet kommer fram. Det tycker jag att det gör här i en liten, liten kommentar som du har. Det är när du börjar nedvärdera handel. Återigen ska handel nedvärderas. Det tycker jag är jättetråkigt. Handel bygger staden. Den skapar en mötesplats.

Min direkta fråga till dig är att jag undrar hur du betraktar detta, som blir Stockholms tredje största kollektivtrafikpunkt. Hur tycker du att de som pendlar där ska sköta sin handel och sina inköp? Tycker du att det är ett problem om de inte har någonstans att handla och köpa saker på vägen hem ut till Värmdö, Nacka och så vidare? Varför denna fientlighet mot handel?

Anförande nr 224

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Vi vill uppvärdera kulturen. Det är det vi vill göra. Vi vill inte nedvärdera handeln. Det finns handel där i dag. Det behövs inte mer handel. Södermalm kryllar av handel. Det finns i de delar som redan är där. Vi vill lyfta fram kulturen och att Slussen ska vara ett nav för kollektivtrafiken och ett ställe där kulturen har en framträdande roll. Det är det som är vår poäng.

Anförande nr 225

M a r k K l a m b e r g (FP): Jag tänkte ta upp två spår. Det ena rör tillgänglighet och det andra rör oppositionens alternativ. Dagens Slussen är inte tillfredsställande ur tillgänglighetssynvinkel. Nya Slussen kommer att bli mer tillgänglig. Det kommer att finnas flera stycken dygnetruntöppna hissar och rulltrappor på två ställen. De ska drivas i stadens regi just för att tillgängligheten ska kunna garanteras.

Höjdskillnaden mellan Söder och Gamla stan kommer att vara likvärdig med dagens, med skillnaden att det kommer att finnas fler möjligheter än i dag för den som är rullstolsburen, kör barnvagn, använder rullator eller drar på en tung rullväska att ta sig mellan stadsdelarna.

Jag vill gärna återge vad Handikapprådet har sagt efter de sista förändringarna: Sedan utställningen om detaljplanen för nya Slussen har plankartan, planbeskrivningen och genomförandebeskrivningen reviderats för att förbättra tillgängligheten. Allmänheten kommer att ha tillgång till rulltrappor och hissar mellan kajplan och torgplan på Södermalmssidan dygnet runt. Ingrid Dalén, som är ordförande för stadsbyggnadsnämndens och exploateringsnämndens gemensamma handikappråd, har förklarat sig nöjd och säger följande: Det är ett klart framsteg och mycket positivt att hissarna kommer att vara i stadens regi. Det säkerställer att tillgängligheten kommer att vara hög, och det är bra med så höga ambitioner från staden. Hon avslutar med att säga: Det finns fortsatt synpunkter från handikapprådet, men de ser ingen anledning att stoppa förslaget.

Jag har ännu ett spår. Vi har fört Slussendebatten flera gånger här i kommunfullmäktige. Jag tog upp Slussenfrågan i samband med budgetdebatten och efterfrågade då alternativ. Socialdemokraterna har drivit uppfattningen att vi ska ha ett bilfritt Gamla stan, vilket kan verka sympatiskt. Men då är frågan: Var ska kollektivtrafiken och bilarna gå i stället? Svaret kom i samband med budgetdebatten: Man ska ha en led som ska gå från Nacka via Djurgården och vidare. Det är den gamla tanken om en österled. Jag vill ställa frågan till Vänsterpartiet och Miljöpartiet: Delar ni Socialdemokraternas uppfattning i frågan? Vill ni också ha en sådan här led via Djurgården – en motorvägsled?

Anförande nr 226

K a j N o r d q u i s t (S): Hej Mark! Jag tänkte ta upp tillgänglighetsfrågorna. Jag hade förberett ett litet tal. Men det finns det inte tid för, så det får bli en replik i stället.

Det har pratats mycket om att beslutet har förberetts i 20 år. Hur länge har då tillgänglighetsfrågorna varit högt på dagordningen i ert förslag? Jo, den senaste månaden. Det är naturligtvis bra att hissarna kommer att gå dygnet runt, och det är bra att de inte lades i kommersiell ägo utan att ni ska se till att de ska gå. Men är det här så himla kreativt egentligen? Är det så jättebra för rullstolsburna, för människor med rullatorer eller för människor som har kommunikationshandikapp, det vill säga människor som av någon anledning inte fattar eller som ser eller hör dåligt?

Jag skulle vilja att den nya Slussen blir så himla bra att det blir precis som Vällingby, och även Slussen, var en gång i tiden. Hit ska komma människor från hela världen för att se hur fantastiskt bra vi har löst saker! Jag tror inte att en galleria med en dygnsöppen hiss är en så fantastiskt bra lösning. Jag vill gärna se att det kommer hit folk med kameror på magen. De får gärna sitta i rullstol också och plåta de eleganta lösningar vi har gjort i Stockholm. Det kommer man inte att uppnå med ert förslag.

Anförande nr 227

M a r k K l a m b e r g (FP): Det är en fin vision du har – att människor ska komma hit för att se hur bra vi klarar av tillgängligheten. Jag tror att vi kommer att svara upp mot din vision. Förutom hissarna kommer det att finnas en gång- och cykelbro. Om man vill kan man ta sig över de gång- och cykelleder som går över bilbron. Det kommer att finnas fyra eller fem möjligheter att ta sig över bron, och inte en enda som det i princip finns i dag. Det blir alltså en klar förbättring ur tillgänglighetssynvinkel.

Anförande nr 228

M a r i a H a n n ä s (V): Jag börjar med österleden. Vi anser att bussar, transporter, färdtjänst och allt som är möjligt ska finnas i Gamla stan. Vi tycker inte att privatbilarna ska dominera Gamla stan. Vi tycker inte att österleden alls ska byggas. Vi är helt emot den. Så var det klart.

När det gäller handel kom det en fråga om ifall vi inte skulle få handla någonting över huvud taget. Jo, vi tycker att det ska vara torghandel på Slussen. Vi tycker att man ska kunna handla mat precis som man gör nu. I dag finns en Coopbutik där, som är bra. Självfallet ska det finnas saker att handla vid Slussen för människor som ska resa vidare ut mot Nacka och Värmdö.

När det gäller tillgängligheten säger du att den har blivit så mycket bättre. Men vi vill att den ska bli ännu bättre. Vi vill att den ska bli i världsklass! Det är den inte med det här förslaget.

Anförande nr 229

M a r k K l a m b e r g (FP): Vi skulle vara tacksamma om det fanns några konkreta förslag på hur tillgängligheten ska göras ännu bättre.

Du tog upp det här med handel. Det var inget jag var inne på, men jag bemöter dig gärna för jag tycker att det har funnits några missförstånd här. Det har talats om att gallerian blir stor som NK. Men när man kollar på planritningarna ser man att den kanske är en tredjedel eller hälften av NK. Det pågår alltså en ganska felaktig propaganda om förslaget.

Nu är ingen från Kulturslussen representerad här i fullmäktige. Men man har anklagat oss för att vi har en kommersiell galleria. Vad föreslår man i stället? En generös saluhall – vad är skillnaden? Någon sans och vett måste det vara. Jag tycker

att det är bra att det blir en affär vid Slussen. Vad är alternativet? Ska vi ha externa köpcentrum? Det är massor med kommuner i Sverige som ser hur externa köpcentrum etableras och utarmar innerstaden. Det är väl bra om folk kan gå och handla på väg till jobbet och på väg hem där de vistas dagligdags? Jag tycker att det är viktigt, och jag skäms inte ett dugg för att vi kommer att ha en generös galleria eller en kommersiell saluhall.

Anförande nr 230

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Mark! Det känns lite som en förolämpning att antyda att vi skulle vilja ha en österled. Det ligger inte riktigt för oss.

Däremot anser vi att det borde byggas en tunnelbana mot Nackahållet. Vi behöver mer kollektivtrafik, och detta är en del av det. Jag hade inte tänkt ta upp det här i Slussendebatten, men det är det som vi behöver. Vi ska se till att vi inte behöver bilarna. Vi behöver ingen österled. Vi kan bygga en bra Slussen utan en österled. Det roliga är att ni i er budget pekar ut att man ska utreda just detta med en österled. Det är ni som håller på med det, så det kanske är en lösning som ni har samtidigt som ni vill ha en fin förbifart med mycket trafik.

Anförande nr 231

M a r k K l a m b e r g (FP): Jag tänker inte förlänga debatten så mycket. Nu kommer snart frågan att vara avgjord. Men du tar upp tunnelbana mot Nacka, och det är en fråga som vi ser fram mot att arbeta mer med. Vi vill gärna förverkliga den tanken.

Anförande nr 232

B j ö r n L j u n g (FP): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Tomas Rudin sträcker ut en hand. Om man gör det ska väl handen innehålla någonting som man kan ta i, greppa och känna: Det här kan vi nog göra! Det är bara det att det som handen nu har innehållit är en rad olika felaktigheter. Det är en hand full av sådant som man egentligen inte ska tala om i den här talarstolen, för att uttrycka sig milt. Det är en hand som snarare redovisar och försöker skyla över er egen oenighet, både inom ditt eget parti och, framför allt, mellan era tre partier. Det visar sig alldeles tydligt när Mark Klamberg här frågar om inställningen till österleden. Det är ett av de förslag som Socialdemokraterna åtminstone via Tomas Rudin har framfört som viktiga för att klara kommunikationen till Nacka-Värmdö i framtiden. Vi har stått för att vi kan utreda österleden. Folkpartiet har tyckt det tidigare – absolut! Tunnelbana till Nacka – javisst!

Det finns några ytterligare viktiga frågor här. Vi talar om siktlinjerna. Tidigare fanns det sex byggnader på Södermalmstorg, det vill säga uppe på Slussen. Från Folkpartiets sida sade vi med en gång att detta kan vi inte acceptera. Vi tror att vi har bidragit till att dessa sex byggnader har försvunnit. När det gäller den galleria som man pratar om är det så att om den är som den i Ringen är den för minimal för att över huvud taget kallas galleria. Visst vore det fantastiskt med både saluhall och för den delen

konserter! Men det senare är väl lite svårt att få ekonomi i. Det är trots allt så att vi måste vara varsamma med stockholmarnas skattepengar.

Tyvänn innehåller också en del av det som Daniel Helldén framför här en hel del av det som Tomas Rudin har framfört, nämligen att när man går från sex till åtta körfält – åtta körfält som kanske så småningom används till någon allé, en ytterligare gång- och cykelbana, ett körfält för spårvagn och ett för buss – har det blivit en motorväg. Men när ni själva säger att det är sex körfält så är det en alldeles lagom trafiklösning. Ni hör ju proportionerna!

Slutligen kommer den fråga som jag tycker är viktigast av dem som har tagits upp i dag, nämligen tillgänglighetsfrågan. Som det ser ut i dag i förslaget om nya Slussen kommer bron mellan Södermalmstorg och Skeppsbron att ha 5 procents lutning med vilplan liksom den slingrande stigen från Söder Mälarstrand upp till Slussplan plus hiss och rulltrappor. Det blir en förbättrad tillgänglighet, mina vänner – inget annat!

Anförande nr 233

Borgarrådet R u d i n (S): Fru ordförande! I kväll ska vi ju ha roligt också i samband med julbordet. Björn Ljung talade om min utsträckta hand. Jag tyckte att det var så härligt, för jag kom osökt att tänka på Tomas di Levas *Sträck ut din hand!* Den låter så här:

Sträck ut din hand och finn en hand i din

Så gjorde jag och fann en hand i min

Sträck ut din hand

Sträck ut din hand och bygg en mänsklig bro

Vi bygger från land till land så sträck ut din hand

Tänk om vi kunde göra detta vid Slussen! Då skulle vi kunna få med oss hela kulturen och Stockholms befolkning. Vi skulle kunna bygga någonting vackert som skapar ett möte mellan människor i sanning i stället för ett kaos av bilar och trassel under byggnadstiden.

Men tack för din koppling – sträck ut också din hand, Björn Ljung!

Anförande nr 234

B j ö r n L j u n g (FP): Fru ordförande, fullmäktige! För att slutligen avgöra vem det var som skrev denna sång: Det var Lasse Berghagen och inte någon annan.

Tomas Rudin! Jag tar gärna din hand, och vi ska göra det i flera frågor. Men handen ska då innehålla något annat än en massa kulen småspik och smånubb som det inte är annat än obehagligt att hantera. Jag vill hantera sjysta tag och sanningar i den här talarstolen – inget annat.

Anförande nr 235

M a r i a H a n n ä s (V): Sträck ut din hand, Björn Ljung! Det låter bra. Det tycker jag att du ska göra. Du ska gå hela vägen även när det gäller andra saker som du själv tog upp. Det gäller till exempel tunnelbana till Nacka. Ni kan påverka den borgerliga majoriteten i landstinget – den borgerliga majoritet som inte alls verkar vara inne på denna linje för närvarande, enligt vad jag har förstått. Vi i Vänsterpartiet tror att en tunnelbana till Nacka är fullkomligt nödvändig för att förbättra kollektivtrafiken. Vi bygger för framtiden. Vi älskar att bygga hus, Regina. Vi älskar att bygga tunnelbana, och vi älskar kollektivtrafik.

Anförande nr 236

B j ö r n L j u n g (FP): Tänd ett ljus och låt det brinna! Sätt det inte under skäppan, Maria! Du är läskunnig. Jag vet att du har läst och jag vet att du också har hört vad vi har sagt i de olika frågorna både vad gäller tunnelbana och, för den delen, österled.

Anförande nr 237

Å k e A s k e n s t e n (MP): Ordförande, ledamöter och Björn Ljung! Jag har tappat manuset till mitt tal – det ligger där nere. Men jag behöver det inte.

Du pratar mycket om trafik och att detta är en sådan bra lösning. Men ni planerar ju för oförändrad trafik. I själva verket kommer trafiken att öka på grund av befolkningsökningen. Hur gör ni då? Hittills har ni inte gjort någonting, och trafiken ska ju minska om staden ska klara sina miljömål och klimatmål. Men det gör den inte. Ni måste sätta in insatser både söder och norr om Slussen om vi ska få den minskning som behövs. Men där gör ni uppenbarligen ingenting.

Även om det är landstinget som bestämmer det där kan man fråga sig varför ni inte har lagt två strån i kors för den omhuldade tunnelbanan till Nacka. Då hade vi sluppit mycket av det här. Då hade vi sluppit den här lite löjliga diskussionen om österleden, som är ungefär i klass med Förbifart Stockholm.

Anförande nr 238

B j ö r n L j u n g (FP): Åke Askensten är gammal nog att ha varit med rätt länge i den här staden och vet därmed mycket väl vilka lösningar som har diskuterats under lång tid. Jag minns när Åke kom in i landstingsfullmäktige en gång i tiden. Han har inte ändrat stil sedan dess: Det är tydligen okej att tala i halvsanningar och smått förtäckta ordalag om vad man egentligen menar.

Men nu, Åke Askensten, är det på det här sättet att vi planerar för max 30 000 bilar, och om du har lite matematiksinne vet du att när man ökar antalet invånare, både i Nacka och Värmdö och för delen i de södra delarna av Stockholm, då kommer 30 000 bilar att vara en relativ minskning av trafiken. Så är det. Vi dimensionerar inte för mer.

Sedan är det så här, förstår Åke Askensten, att den här trafiken kommer att innefatta färdtjänstbilar, taxi, distributionstrafik, bussar och även andra former av kollektiva färdmedel. Det är därför vi måste ha trafiklösningar, Åke Askensten.

Anförande nr 239

E r i k S l o t t n e r (KD): Jag vill lyfta upp tre frågor som för oss kristdemokrater har varit särskilt viktiga i den här processen.

Den ena är kollektivtrafiken. Därför är det väldigt bra att den bredd på bron som vi har talat mycket om säkrar god framkomlighet för bussar och eventuella spårvagnar i framtiden. Det är väldigt viktigt. En minskad bro skulle försämra situationen.

Att vi spränger in bussterminalen i Katarinaberget har också en väldigt bra innebörd, för det skapar en bättre och mer trivsamt miljö för kollektivresenärerna. Det ska vi inte glömma bort.

Vi skapar också angoringsplatser för båttrafiken, både i Mälaren och i Saltsjön så att vi kan satsa mer på den kollektivtrafiken.

Den andra frågan gäller mötesplatser. Det är oerhört viktigt i stadsbyggnadspolitik över huvud taget att vi skapar attraktiva mötesplatser, och att vi tillgängliggör vattenytorna i och med det här förslaget är väldigt bra. Man kan röra sig mellan kajerna, längs vattennivån. Vi skapar ett vattentorg med en scen, där det ska vara kulturella aktiviteter. Vi skapar mötesplatser även på taken, vilket man kan se om man läser utlåtanden från Alliansen väldigt noga. Handelsplatsen skapar också nya möjligheter för mötesplatser. Inte minst vintertid förbättras Slussen som en mötesplats.

Den tredje frågan är tillgängligheten. Där har vi haft ett väldigt tätt samarbete med stadens handikappråd. Det har varit väldigt viktigt. Detaljplanen har justerats efter samtal och samarbeten. Lutningen uppfyller kraven på god tillgänglighet. Vi har skapat så kallade x-områden, hissar och rulltrappor som är öppna dygnet runt och även vilplatser på bron.

Jag kan även konstatera att Miljöpartiet i sitt beslutsunderlag som ligger här framför oss har exakt samma ordalydelse som Alliansen har i sin text i stadsbyggnadsnämnden vad gäller tillgängligheten, och det är väldigt roligt att se.

Anförande nr 240

Borgarrådet R u d i n (S): Jag ska inte sjunga mer. Jag har blivit tillrättavisad om att det var Lasse Berghagen. Jag ber om ursäkt för det, men jag hörde Thomas di Levas versionen tidigare, och den tyckte jag i alla fall var bra.

Nåväl – nu ska vi gå till allvaret. När det gäller bron som Erik Slottner lovordar vill jag först påpeka att broar kan vara bra, men just i det läget kan det också få vissa konsekvenser. I den här detaljplanen bygger man ut bron med 27 meter, från

Räntmästartrappan rätt ut i Saltsjön. Man breddar alltså den asfalterade ytan. Det är det som är problemet: Man går från två broar i dag till en bro som blir lika bred som Essingeleden.

När det gäller tillgängligheten, som vi har pratat om för lite här i kväll, har jag i dag mottagit ett brev från Nils Duwähl som är ordförande i DHR i Stockholm. Det är en av de tunga remissinstanserna, kanske den tyngsta, när det gäller tillgängligheten. Han skriver ett långt brev där han anser att tillgängligheten blir sämre, att den inte fyller lagens krav, att den bryter mot FN:s deklaration för mänskliga rättigheter och att vi inte fullföljer detta i förhållande till svensk lagstiftning.

Anförande nr 241

E r i k S l o t t n e r (KD) Tomas! Genom att ha en bro i stället för två broar så öppnar vi vattenytorna betydligt mer. Vi ökar vattenspegeln och tillgängliggör vattenytorna för stockholmarna. Vi minskar brokonstruktionen med ungefär hälften, och vi minskar antalet filer från tolv till åtta stycken. Det kommer att bli en bättre och mer trivsamt mötesplats att vistas på i framtiden.

Tomas Rudin har sin version av samtal med rådet för personer med funktionsnedsättning. Vi hade rådet på stadsbyggnadsnämnden, och jag uppfattade att de var relativt nöjda med det här förslaget, med reservation för den topografi som råder och som gör att det är en svår plats att säkra tillgängligheten på. Men jag uppfattade att handikappråden på det stora hela är väldigt positiva till det förslag som nu föreligger, och det är jag väldigt trygg med.

(Borgarrådet R u d i n (S): Jag talade om riksförbundet.)

Anförande nr 242

A n n M a r i E n g e l (V): Jag tror att Erik Slottner är lite tondöv om han har uppfattat att alla handikappråden är väldigt positiva. Det finns till exempel en skrivelse från Förbundet Unga Rörelsehindre som säger att man på Unga rörelsehindre i Stockholm anser att tillgängligheten för att ta sig runt i nya Slussen blir sämre än i den gamla och att den är under all kritik.

Det finns faktiskt väldigt mycket kritik mot det här, och jag förstår inte hur ni kan tycka att två rulltrappor och fyra hissar skulle vara ett bra sätt att ta sig mellan de två planen mellan Gamla stan och Södermalm. Kan ni tänka vilka köer det blir vid de här hissarna? Vi som ofta åker hiss i tunnelbanan med barnvagn eller så har väl insett att det inte är något bra transportmedel.

Sedan undrar jag varför ni pratar så mycket om kultursatsningar. Det enda som är avdelat för detta är en utomhusscen på sommaren, och det är ju tyvärr inte alltid sommar året runt, även om det är det på de bilder som förevisas här. En stor del av året måste det finnas inomhuslokaler, men de är inte reserverade för kultur utan bara för handel och kommers.

Anförande nr 243

E r i k S l o t t n e r (KD): Jag tycker att det framgår väldigt tydligt i handlingarna att vi vill ha kulturverksamheter även inomhus. Det ska bli kultur på nya Slussen! Vi har varit väldigt tydliga med detta.

Sedan skulle jag vilja veta vad ert alternativ är. Ni talar som om det inte råder några höjdskillnader mellan Gamla stan och Södermalm. Det råder stora höjdskillnader. Det är inte lätt att säkra tillgänglighet på den här platsen, men vi har gjort så gott vi har kunnat i tätt samarbete med handikappråden. Jag vill veta: Vad är oppositionens alternativ för att förbättra tillgängligheten? Jag har inte sett några sådana förslag över huvud taget.

Anförande nr 244

S t e l l a n H a m r i n (V): Vattnet är grunden för Slussen, och nu tänker jag avsluta med några tekniska men ganska viktiga detaljer. Jag kommer som sagt också att trycka in mig en gång till.

Jag förklarade nyss att staden litar mer på sina egna rapporter än på Arktiska rådets vetenskapliga artikel, där den vetenskapliga delen ser ut så här och är lätt att hitta på nätet. Svenska universitet har deltagit i den, och den har accepterats av regeringen. Arktiska rådets studie är, i motsats till stadens, granskad av hela den internationella vetenskapliga världen, och den finns sedan sex månader publicerad på nätet på engelska. Den ansvariga svenska forskaren har förklarat att den nu är helt färdig, och den kommer vilken dag som helst också att bli rent officiellt godkänd.

Stadens undersökningar finns bara på svenska, är inte ens offentliga och inte granskade av oberoende experter. Detta lite märkliga förhållande beror på att stadens undersökning inte är gjord av SMHI utan av SMHI AB. Jag har begärt att myndigheten SMHI skriftligt ska bekräfta vad deras bolag SMHI AB har gjort. Det har man vägrat att göra. Man har också vägrat tillgång till de rapporter man avgett till staden eftersom de inte är offentliga, så någon oberoende granskning är helt enkelt inte möjlig.

Jag har också begärt att SMHI ska peka ut de felaktigheter som man uppenbarligen anser att Arktiska rådets rapport har eftersom man inte tror på den. Inte heller detta har man gjort, och man gjorde det inte vid mötet på miljönämnden. Det saknas helt enkelt en redovisning av vad som anses vara fel med den här rapporten. Vi har alltså å ena sidan en helt ny, 500-sidig fullständig vetenskaplig rapport. Vi har å andra sidan en äldre, icke offentliggjord rapport skriven på svenska, och man väljer att tro på den senare.

Jag har dock tack vare stadens tjänstemän efter hand fått tillgång till två av rapporterna. Även där visar det sig att det saknas en analys av bristerna i Arktiska rådets rapport. Man bara förklarar att man inte tror på den. Man hänvisar till en annan oberoende vetenskaplig studie med avvikande synpunkter.

Mot detta ska ställas en fullständig analys av allt som skrivits i Arktiska rådets rapporter, en referenslista på tio sidor. Man nämner också utan egentlig kommentar att Arktiska rådets rapport baseras på reella historiska data och inte på teoretiska modeller. Jag tycker att det låter ganska bra.

Förra veckan skrev SMHI, inte SMHI AB, som svar till mig att havsytan år 2100 skulle vara omkring en meter högre än nu, inte *max* en meter. Johan Rockström, chef för SCI och svensk klimatguru, sade på radion att havsytan år 2100 har stigit med mer än en meter. Det rör långsamt på sig.

Det är för mig ofattbart att en investering på 10 000 miljoner ska grundas på en enda, inte helt aktuell och absolut inte offentlig undersökning, skriven på svenska och utförd av ett affärsdrivande bolag i stället för att utgå från den allra senaste vetenskapliga studien som är internationellt granskad. Detta tycker jag borde räcka för att bryta projektet och göra en förnyad studie.

Anförande nr 245

S t e l l a n H a m r i n (V): Egentligen skulle jag vilja säga är det här är ganska ointressant. Man kan ju göra som holländarna har gjort: värdera vetenskapliga studier lite olika. En vetenskaplig studie är gjord av forskare för att ge en mest sannolik slutsats. Sedan får man som politiker lägga på en säkerhetsmarginal.

Dessutom utgår man för det första ifrån att vi ska nå klimatmålet om två graders temperaturstegring. Det är basen för alla studier. Vi kan nu efter avsaknad av en överenskommelse i Durban konstatera att detta är mycket osannolikt. Ingen seriös forskare i världen skulle i dag säga att vi sannolikt når det målet – inte ens SMHI, tror jag. Då faller hela grunden för Slussen, för då stiger havet ännu mer, också enligt SMHI:s beräkningar. Det förutsätter att medeltemperaturen stiger med max två grader. Förbifarten som ska byggas gör detta ännu värre.

För det andra har man som sagt glömt att lägga in den säkerhetsmarginal som andra politiker i andra sammanhang har gjort, just på grund av den osäkerhet som finns kring de här värdena.

Ta en paus! Tänk efter och gör en ny och bättre utredning! Jag är ganska säker på att miljödomstolen kommer att tvinga fram det, för jag kan inte tänka mig att de godkänner ett bygge som riskerar att skapa allvarliga översvämningar i hela Mälaren därför att havet stiger lite mer än man har räknat med. Om två år har vi facit, för då kommer FN:s klimatpanels nästa samlade studie, med all säkerhet med beräkningen också vad som händer med isen vid Sydpolen, för även den smälter, och det har man inte räknat in i dagens kalkyler.

Vad gör ni om två år, innan man har börjat bygga Slussen, när FN konstaterar att havsytan stiger mer än en meter?

Anförande nr 246

Borgarrådet L a r s s o n (M): Tack, Stellan, för detta föga förvånande inlägg från dig. Det är inte första gången.

Låt mig ställa en motfråga till dig. Om det är så, som du tar upp i detta inlägg, att havsnivån stiger med minst två meter, vad har vi då för problem? Det handlar nämligen inte om Slussen. Det ni håller på med är kamouflage. Det handlar inte om Slussen, utan det handlar om att vi runt om i denna stad och runt om i vår skärgård i sådana fall kommer att få bygga upp fördämningar. Hela Holland försvinner. Vi har ganska stora klimatförändringar som innebär att hela kustbandet runt om i detta land kommer att förändras.

Det handlar om något annat än Slussen, och det vi har försökt säga är att vi tar höjd i enlighet med den forskning som har funnits tillgänglig och som vi använder oss av. Den dagen vi ser det som Stellan Hamrin beskriver har vi större problem att ta hand om.

Anförande nr 247

S t e l l a n H a m r i n (V): Joakim Larsson säger att Holland dränks om havet stiger med två meter i stället för med en meter, vilket är sannolikt. Två meter kommer det säkert att bli.

Nej, Holland dränks inte, för de har lagt på vallar med tio meter extra eftersom de inte litar på de här rapporterna som ni utgår från utan att lägga på någon säkerhetsmarginal över huvud taget. Men i övrigt har du naturligtvis rätt. Det här kommer att bli ett jätteproblem för hela den svenska kusten, för Stockholms skärgård och för hela Mälaren, så det måste vi ju lösa. Men problemet är att ni vill tvinga fram ett beslut om Slussen nu, fast vi inte vet vad det är vi egentligen strävar emot. Det vill inte vi. Vi vill avvakta mer kunskap och sedan ta ett helhetsgrepp över allting.

Ni säger att ni tar höjd. Nej, det gör ni inte. Ni har glömt säkerhetsmarginalen. Ni går på en meter plus ingenting. Holland går på en meter plus tio meter.

Anförande nr 248

B o r g a r r å d e t A n k e r s j ö (C): Vi ska vänta och avvakta, säger Stellan Hamrin. Redan i dag är översvämningsriskerna i Stockholm och runt Mälaren oacceptabelt stora. Med dagens beslut blir det möjligt att mer än fördubbla vattenregleringskapaciteten i Slussen, och det är jätteviktigt att göra det. SMHI bedömer att den planerade kapaciteten och den nya regleringen ger en god säkerhetsnivå mot översvämnningar och att de planerade åtgärderna måste genomföras snarast, oavsett om klimatet ändras eller inte.

Detta har vi baserat vårt beslut på – seriös, vedertagen forskning. Sedan kan man ha en akademisk diskussion om vad som händer när vattennivån stiger med två meter, Joakim Larsson var inne på det: Då måste vi börja göra fördämningar längre ut i skärgården. Många andra saker måste också göras. Den akademiska diskussionen ska

vi förstås ha i sinom tid, men den har inte med detta ärende att göra. Det som har med det här ärendet att göra är om vi ska tro på SMHI eller Vänsterpartiet. Jag väljer SMHI, för de baserar sin kunskap på vedertagen forskning och inte på någonting som ännu inte har blivit publicerat och godkänt.

Anförande nr 249

Stellan Hamrin (V): Per Ankersjö talar om översvämningsrisk. Det är alldeles riktigt. Det är viktigt att snabbt bygga Slussen. Men det som händer om vi skjuter på det ett eller två år är att vi får problem om det just under 2020 och 2021 inträffar en exceptionell översvämning, vilket händer en gång på tusen år.

Vi ser dock en lösning på det också, och det är att vi bygger ut exempelvis Södertälje kanal lite mer än vad som är planerat. Det är fullt möjligt, och det kommer sannolikt att behövas, eftersom översvämningsrisken kommer att vara större än man har räknat med. SMHI har nämligen inte räknat med den effekt jag nämnde tidigare, att en stigande havsytta försvårar avflödet från Mälaren, vilket gör att man behöver ett ännu bredare utflöde än det som nu är beräknat. Den frågan tas över huvud taget inte upp i utredningen, för den var inte aktuell, Men den finns i alla fall, och det har jag varit i kontakt med SMHI om, och de har bekräftat det. Den aspekten finns inte med och måste inkluderas.

Anförande nr 250

Borgarrådet Rudin (S): Tack, Stellan, för ditt inlägg! Jag måste tyvärr lämna lite kritik mot dig, och det är att genom att du står i den där talarstolen och framför kritiken tror jag dess värre att den blir missförstådd. Hade du däremot fört fram den som den filosofie doktor du är i limnologi, läran om inlandsvatten, om jag förstätt det hela rätt, utanför den politiska debatten hade vi nog alla lyssnat med de öron jag tycker att vi ska lyssna, nämligen att det är så att Stellan Hamrin nu räknar upp ett av skälen till att den här planen under en överklagandeprocess kan komma att bli tvungen att göras om helt och hållet. Sakkunskapen har talat om detta rätt länge, och vi har vägrat att lyssna.

Min fråga till Stellan Hamrin är: Vad är din bedömning? Hur kommer ärendet att avgöras i en framtida prövning i Miljööverdomstolen?

Anförande nr 251

Stellan Hamrin (V): Det kommer att bli två processer, eftersom vattenmål går en annan väg än planärenden i övrigt. Det finns förresten bara ett förslag, vilket har slagit mig på sistone inte är riktigt bra, därför att en prövning i miljödomstolen förutsätter att det finns ett alternativt förslag att ta ställning till. Men det är självklart att man då kommer att titta på alla de fakta som finns, till exempel på rapporten från Arktiska rådet, oavsett om den hinner bli formellt klar eller inte vilket jag är övertygad om att den kommer att bli, för det ska den bli det här året. Det har de svenska forskarna garanterat. Då kommer man naturligtvis att titta på den, och man kommer också att lyssna på FN:s klimatpanel som har något slags preliminär studie

klar. Att man då inte skulle komma fram till att havsytan stiger mer än en meter är för mig fullständigt osannolikt. Men vi kommer som sagt väldigt snart att få reda på det här, så vi behöver inte sväva i ovisshet så himla länge.

Anförande nr 252

M a r k K l a m b e r g (FP): Jag tyckte att det här var väldigt fint. Det började likna riksdagen, där personer med samma uppfattning går upp och tar repliker på varandra och berömmar varandra.

Stellan Hamrin har flera gånger tagit upp Holland och att man ska ha en säkerhetsmarginal på tio meter. Jag har bott i Holland och brukade varje morgon ta en löptur i Scheveningen. Där är skillnaden mellan flod och ebb två och en halv meter, och det beror på att de har ett vatten där som kallas Atlanten. Frågan är om vi ska tillämpa samma säkerhetsmarginaler här i Sverige som man har i Holland. Hur skulle det se ut om vi hade tio meters marginal på Slussen? Vilka estetiska kvaliteter skulle det ha om kajen gick upp tio meter?

Jag vill instämma med det Joakim Larsson säger: Det är ett helt annat problem. Ser vi framför oss att det blir en eller två meters förhöjning av vattennivån måste vi skapa fördämningar som skyddar hela Stockholm.

Anförande nr 253

S t e l l a n H a m r i n (V): Det förvånar mig lite att Mark Klamberg inte förstod vad jag menade, men jag får väl ta det en gång till.

Min poäng var inte att vi här i staden ska bygga vallar som är tio meter höga. Det har vi faktiskt inte tänkt oss; i varje fall ligger det väldigt långt fram i tiden, även om det möjligen kommer att behövas någon gång. Min poäng var att de har tänkt på den här frågan i Holland. De har förstätt att man inte kan lita på studien från 2007 som de själva har gjort. De har insett att det har tillkommit nya fakta och att man därför måste lägga på en säkerhetsmarginal av politisk natur. En sådan har vi redan i dag, men den tar inte hänsyn till de problem vi diskuterar nu. Vi har en säkerhetsmarginal på, tror jag, 45 cm över högsta högvattenstånd, men den tar ju inte hänsyn till det vi nu diskuterar. Så ovanpå det behöver man lägga på kanske en meter till. Det skulle jag föreslå.